Biblioteca Centrală Regională Hunedoara-Deva

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

GAZETA LITERARĂ

Anul VII nr. 25 (327) — joi 16 iunie 1960

ORGAN SĂPTĂMINAL AL UNIUNII SCRIITORILOR DIN R. P. R.

8 pagini 50 bani

AL III-LEA CONGRES AL PARTIDULUI MUNCITORESC ROMÎN

ELOGIUL MUNCII

Munca este activitate creatoare de bunuri utile. Cineva se poate întreba care dintre notele acestei definiții este hotărîtoare? Este evident că nu este muncă activitatea care n-a ajuns la un rezultat, nu s-a cristalizat într-un bun; nici activitatea care n-a produs un lucru corespunzător unei nevoi, adică un bun util. Utilitatea, în sensul cel mai larg al cuvîntului, mi se pare deci nota hotărîtoare în definiția muncii. Activitatea sterilă, necreatoare, nelegată de o nevoie a societății, nu dobîndește pecetea și demnitatea muncii. Oricît de mare și de istovitoare ar fi fost desfășurarea de putere a unui om, dacă ea n-a culminat și nu s-a organizat într-un bun necesar societății, acea activitate n-a fost muncă. Atunci cînd muncești ai totdeauna conștiința că adresezi cuiva un mesaj, că la termenul efortului tău vei afla un om, un grup omenesc, pentru care ai făcut ceva, că ai ieșit în întîmpinarea unei nevoi, ai găsit soluția unei probleme, că ai ajutat omenirea să facă un pas mai departe, fie el chiar atît de mic și de neînsemnat, încît valoarea lui se precizează numai prin însumarea cu alte fapte paralele ale creației. Această împrejurare alcătuiește umanismul profund al muncii, calitatea eminamente umană a oricărui efort organizat, ațintit către creația de bunuri utile.

Toți muncitorii unei țări, toți acei ce se străduiesc într-unul din domeniile creației sociale, simt trebuința unei vederi generale asupra nevoilor țării și poporului lor în răstimpuri mai mult sau mai puțin lungi. Trebuie deci spus că ideea planificării, cu un rol atît de mare în concepția socialistă a muncii, ajută efortului omenesc să nu rătăcească în sterilitate, în pierdere inutilă de forțe. Marile progrese pe care le fac astăzi țările socialiste se datoresc, într-o măsură destul de însemnată, ideii planificării, adică legării fiecărui efort de un plan de ansamblu, menit să se realizeze prin activitatea fiecărui muncitor în parte, și a tuturor împreună. La sfîrșitul unei epoci de creație colectivă, se simte deci trebuința unei noi luări de cunoștință a sarcinilor care revin epocii următoare, a schițării unui nou plan de ansamblu, menit să determine sensul și obiectivele muncii generale. Este ceea ce face documentul publicat în săptămînile din urmă și pe care îl va discuta și definitiva Congresul Partidului Muncitoresc Romîn. Cetățenii salută această adunare, prin care sarcina fiecăruia se va limpezi în acțiunea folositoare zilelor noastre și viitorului celui mai îndepărtat al țării și al poporului.

Tudor VIANU

Sarcina fundamentală a planului economic pe perioada de șase ani, 1960–1965 este dezvoltarea bazei tehnico-materiale a socialismului, creșterea rapidă a forțelor de producție, în vederea desăvîrșirii construcției socialiste în Republica Populară Romînă.

(Din „Proiectul de Directive ale Congresului al III-lea al P.M.R.")

Pe calea socialismului

Căile lungi și înalte cer popasuri din cînd în cînd.

Ce drumeț, ce alpinist, nu se oprește din cînd în cînd să măsoare cu ochii în urmă calea pe care a străbătut-o, să măsoare cu ochii înainte calea care-l va duce spre piscuri?

Doar din asemenea bilanț întăritor își primenește puterile...

Cel de-al III-lea Congres al Partidului Muncitoresc Romîn se aseamănă cu asemenea popasuri de reculegere întru galvanizarea energiilor constructive și creatoare.

Tot ce-a izbîndit a săvîrși ieri cu spor, însumează experiența, îmboldul și garanția desăvîrșirilor de mîine, care-și așteaptă sorocul și chibzuitele planificări.

Timpul nu ne păsuiește. Mai avem încă atîtea de îndeplinit, atîtea de parcurs în viitor pe calea socialismului, care ne-a smuls din zmircurile stătute unde patria și poporul zăceau în osînda să putrezească pînă mai deunăzi!

Nu-mi îngădui să încalc ușuratic alte domenii de competința specialiștilor, cu mult mai verificată pricepere și mai multă experiență. N-am căderea. Mă voi mărgini la zona noastră, a scriitorilor: cartea, literatura, cultura... Deși, deși și acestea merg mînă în mînă și pas în pas, în același ritm, în aceeași cadență cu progresul general. Unele fără altele,

Cezar PETRESCU

(Continuare în pag. 4)

Gînduri pentru Congres

Peste cîteva zile vor începe dezbaterile celui de al III-lea Congres al Partidului. Poporul nostru muncitor întîmpină evenimentul cu inima festivă și brațele pline: mii de produse peste plan, tot atîtea fructe ale unei încordări laborioase, asentiment concret și adeziune fierbinte la planul grandios profilat în perspectivă.

Săptămîni de zile oamenii au analizat, studiat și dezbătut proiectul de Directive — termenul a intrat în conștiințe și circulă — într-un vast areopag popular, aplecați cu grijă deasupra cifrelor, exprimînd o ecuație simplă: atîta fericire obștească, prin atît efort colectiv. Semnele matematice s-au demonstrat bune, gîndite temeinic, fără ezitări și aproximații. Exactitatea cifrelor are un secret: vin de la însuși brațul care pornește strungul, sau de la cel care îngroapă adînc sămînța ca s-o însutească în pîine. Poporul și-a cîntărit binele lui viitor, gospodărește. Binele, ca noțiune morală a variat de-a lungul vremii, fiind odinioară similar cu binele egoist al tejghetarului, al fabricantului sau al boierului, pentru cari bine însemna teșcherea umplută sau, exprimat monden, seif garnisit la „Banque des Pays-Bas" De acest „bine" ne-am eliberat acum vreo șaisprezece ani și nu se va mai întoarce niciodată. Am trecut zilele acestea, mai precis la 11 iunie, pe lîngă o aniversare: doisprezece ani de la „naționalizare". Dacă te uiți în urmă ce-am naționalizat atunci, ai impresia că privești realitatea printr-un binoclu întors: un univers pitic. Au trecut doar doisprezece ani, echivalînd nu numai în industrie, dar în toate domeniile activității omenești cu un calendar gros de cîteva decenii. Congresul va dezbate și decide cum va arăta viața noastră în proximii șase și în următorii cincisprezece ani, deschizînd drumul unor cuceriri pașnice și sigure la capătul căruia noi, cei de astăzi, vom părea proiectați undeva departe în Istorie, dar într-o Istorie bărbătească, de lupte și victorii, dobîndite cu propriile noastre mîini și brațe. Scrisul nostru se cade a fi contemporan cu această epopee vastă și eroică. Discutăm deseori despre contemporaneitate și am uneori sentimentul că ne străduim să găsim o cheie la o ușă fără zăvor. Ce poate fi mai contemporan decît lupta pentru idealurile societății din care a fost izgonită exploatarea, umilința, degradarea condiției umane? Ce poate fi mai al zilelor noastre decît omul care transformă munca sa în creație și interesul lui în grija pentru binele obștesc? Ce poate fi mai înaintat și mai cutezător decît gîndirea, fără uzul literaturii de anticipație, a zilei noastre de mîine? „Ziua de mîine", mă gîndesc necontenit la această expresie, pînă la obsesie. Fiindcă n-am uitat vremea cînd „ziua de mîine" însemna nesiguranță, întrebarea dacă voi avea unde munci, dacă „ziua mea de mîine" nu va însemna una de foame și de șomaj. Și fiindcă nu uit că în această clipă, în lumea capitalistă, milioane, sute de milioane de oameni se gîndesc la ziua lor de mîine cu inima strînsă și ochi spectrali. În distanța astronomică de la această blestemată „zi de mîine" și pînă la ziua noastră de peste șase și cincisprezece ani, zi previzibilă și sigură, este însuși drumul pe care l-am parcurs, sub înțeleapta conducere a partidului, de la umilita noastră preistorie socială pînă la ziua de certitudini și de speranțe pe care o trăim.

Întîmpinăm al treilea Congres al partidului cu toate steagurile nădejdilor ridicate și cu inima îndurerată de o nețărmurită recunoștință.

Aurel BARANGA

DESTINELE NOASTRE

În aceste zile, cînd milioane de oameni din țara noastră discută cu însuflețire proiectul de Directive ale celui de-al III-lea Congres al P.M.R., cînd forța creatoare a maselor muncitoare își găsește o strălucită manifestare în mii și mii de propuneri noi, care îmbogățesc și dezvoltă acest grandios plan al desăvîrșirii construcției socialiste, cînd mii și mii de colective de oameni ai muncii angrenate în această măreață și uluitor de frumoasă bătălie a construirii lumii noi, se angajează în fața partidului să îndeplinească și să depășească prevederile „Directivelor", cînd întregului nostru popor i-au devenit mai clare jaloanele viitorului și i-au fost luminate și mai mult treptele fericirii sale, nu se poate să nu te gîndești la forța deosebită a ideilor socialismului, la superioritatea orînduirii noi, socialiste, la semnificația adînc umană a pregătirii pe care o facem pentru realizarea acestui urtaș salt înainte, la legătura indestructibilă dintre viitoarea dezvoltare a societății noastre și destinele oamenilor, pentru că în fond toate se fac și se vor face pentru om, pentru îmbogățirea vieții lui materiale și spirituale, pentru crearea acelor condiții în deplinătatea cărora dezvoltarea sa multilaterală și completă îl va apropia de desăvîrșire.

În toate acestea descifrăm însă o semnificație și mai adîncă a lumii noastre noi, a noilor relații sociale care se statornicesc, și anume aceea a sensului celui mai înalt al gîndirii și activității practice a oamenilor, a atitudinii lor active, revoluționare. Sub conducerea înțeleaptă a partidului, oamenii muncii din patria noastră au devenit în fapt stăpînii și creatorii propriei lor vieți, propriilor lor destine. Societatea noastră a atins un asemenea grad de dezvoltare încît este posibil ca milioane și milioane de oameni să hotărască și să înfăptuiască în mod conștient drumul vieții lor, soarta lor și a societății. În aceasta constă, în primul rînd, tulburătoarea forță a ideilor socialismului și comunismului, temeiul capacității creatoare a societății noastre, explicația acestei efervescențe luminoase care, prin discutarea proiectului de Directive, a cuprins străturile cele mai largi și mai adînci ale poporului.

Capitalismul, societate împărțită în clase antagonice și bazată pe exploatare, a generat niște relații sociale îngrozitoare, înjositoare pentru imensa majoritate a oamenilor simpli, relații care au făcut ca omul să se simtă singur și neputincios față de condițiile vieții materiale, față de natură, față de sine însuși. Capitalismul a înăbușit cu sălbăticie, — și la nevoie a zdrobit prin forță — năzuința cea mai adînc umană a oamenilor, năzuința lor spre libertate și fericire. Zbuciumul unei vieți silite, înnegurate de grija zilei de mîine, dominate de tristețe, lipsite de frumusețe și de orizont moral, încătușate, tragismul cutremurător al vieții individului în capitalism, al societății capitaliste însăși, au încercat să-i împingă pe oameni la neîncredere în posibilitatea de a deveni cu adevărat stăpîni ai vieții lor proprii și ai vieții sociale, la neîncredere în posibilitatea libertății și fericirii omului pe pămînt.

Apariția proiectului de Directive și însăși constituirea lui, discutarea largă și creatoare a prevederilor lui mobilizatoare și mărețe, și mai ales certitudinea realizării practice a acestora, demonstrează încă o dată marile schimbări pe care socialismul le-a adus și în țara noastră. Ne putem mîndri pe drept cuvînt, că noi singuri ne croim și ne făurim destinele noastre proprii, că poporul nostru — condus de partidul clasei muncitoare — a ajuns să-și clădească singur viitorul și fericirea, ca un rezultat al luptei sale

Aurel MIHALE

(Continuare în pag. 5)

Misiunea scriitorului

Numai cîteva zile ne mai despart de deschiderea celui de-al treilea Congres al Partidului Muncitoresc Romîn. În preajma acestui eveniment de o importanță covîrșitoare pentru patria noastră și care, după cum se vede din grandiosul proiect de Directive, va fi atît de rodnic în rezultate ce vor asigura oamenilor muncii condiții de trai din ce în ce mai bune, orice scriitor își pune în chip firesc întrebarea: „Cum voi putea contribui mai bine cu munca mea literară la minunata acțiune de desăvîrșire a construcției socialiste?"

Prin îmbunătățirea constantă a condițiilor materiale de viață, oamenii vor avea mai mult timp pentru îndeletniciri culturale, deci și pentru citit literatură. Crearea de bunuri culturale va spori deci, o dată cu creșterea continuă a confortului material. Dar asta are drept urmare sporirea exigenței cititorului. Este un fapt pe care scriitorii noștri nu trebuie să-l uite, ba chiar dimpotrivă, amintindu-și-l mereu, ei sînt datori să-și sporească exigența față de ei înșiși, față de munca lor.

Îndrumați de partid, scriitorii lucrează, fiecare după puterile lui, la așezarea tot mai temeinică a unei literaturi noi, a literaturii realist-socialiste. Ei au de îndeplinit o sarcină de mare însemnătate, și anume aceea de a contribui la transformarea socialistă a conștiințelor. Ajutînd conștiințele individuale să se integreze în conștiința colectivă, socialistă, literatura noastră, călăuzită de învățătura partidului, se integrează ea însăși în umanismul de tip nou, umanismul socialist, care nu mai are

Al. PHILIPPIDE

(Continuare în pag. 6)

COLOCVIU CU IMAGINAȚIA

Dicționarul limbii romîne moderne explică noțiunea „fantezie" prin „imaginație". Iar la „imaginație" stă scris: „Capacitatea omenească de a transforma reprezentările care reflectă realitatea existentă și de a crea pe această bază noi reprezentări".

Din totdeauna, oamenii au manifestat puternice sentimente de admirație, vecine cu evlavia și cu teroarea, în fața acestei forțe. Simbolurile care o reprezintă sînt magnifice, miturile care-i evocă nașterea — dramatice, aventuroase, pline de poezie: înaripatul Pegas s-a născut din sîngele Meduzei; cu ajutorul năzdrăvanului armăsar, eroul Bellerophon ucide Himera și se aventurează spre înaltul cerului; cu o lovitură de copită face să țîșnească limpedele izvor al Muzelor.

Nu fac excepție. Împărtășesc sentimentele obștești stîrnite de această minunată capacitate a minții umane.

Ba mai mult, s-ar putea presupune că măcar o infimă doză de fantezie s-ar cuveni să-mi revină prin definiție: ca poet.

Tot prin definiție s-ar putea presupune că fantezia e în stare să meargă mai departe decît realitatea, să prefigureze, să anticipeze.

Mișcată de filmul vertiginos al construcției materiale și morale ce se desfășoară — real și prezent — pe dinaintea ochilor mei, fermecată și puțin amețită de fantasticele perspective deschise de proiectul Directivelor celui de-al III-lea Congres al partidului nostru, m-am răzvrătit împotriva nevolnicei mele imaginații și i-am strigat:

— Unde ți-e puterea? Unde ți-e mult cîntata forță demiurgică? Ai putut tu anticipa simfonia tehnică în alb a fabricii de relon de la Săvinești? Feericele alei de marmură ale noii săli a Palatului Republicii? Cele o mie și una de nopți și de culori ale litoralului nostru, transformat în doi ani ca de o baghetă magică? Zîmbetul fin și ironic al minerului-student de la Institutul din Petroșani, ți l-ai putut contura? Cuta de încordare inginerească ce brăzdează fruntea brigadierului, cînd calculează milioane de kilograme raportate la mii de hectare, ai putut-o vedea?

Poți tu întrezări, cît de cît, în adîncime, implicațiile morale și spirituale ale acelui belșug, ce va face din țara noastră, în răstimpul a 15 ani, una din cele mai avansate țări din lume?

— Nu pot, mi-a răspuns fantezia. Și aripile ei fastuoase prezentau un jalnic aspect, cum stăteau strînse modest pe lîngă trup, pleoștite — aș spune — dacă mitologica arătare nu mi-ar impune o anumită ținută verbală.

— Ce facem, totuși? mi-am întrebat crîncen Pegasul. În alte milenii, pe alte planete, m-ai purtat — ce-i drept, pe drumuri cam baroce și neguros romantice — dar m-ai purtat. Și muntele acesta care se cheamă Realitatea, cu piscul acesta Prezentul, și piscul celălalt, Al celor Șase Ani Viitori, și piscul celălalt, de mai departe, care se cheamă Al Celor Cincisprezece Ani, nu ești în stare să le urci! Tu, care te lauzi că ai învins steiurile Heliconului și ale Parnasului!

Mărturisesc că, exasperată de șovăiala Pegasului meu în fața copleșitoarei și vertiginoasei realități, i-am azvîrlit în față chiar unele vorbe triviale ca: „mîrțoagă nenorocită" și altele mai rele chiar.

În acea clipă, însă, venerabilul armăsar se redresă, își scuturâ coama și, — dacă se poate spune așa despre o privire cavalină — îmi zîmbi. Mai puțin arhaic, și mai mult ca un vechi prieten înțelept, care-ți cunoaște și părțile bune și cele slabe:

— Iubite prietene poet, lasă-mă să mă odihnesc! Cumpără-ți mai bine un bilet de tramvai. Te duce mai repede decît mine la uzină. De-acolo cu autobuzul, ajungi direct la G.A.S.-ul din apropierea orașului tău. Cu alt autobuz, ajungi la gospodăria colectivă. Bate drumurile astea de cîteva sute de ori, cu ochii, cu mintea, cu inima deschisă. Poposește și într-o bibliotecă, și într-o școală, și în cîteva case de prieteni. Observă, compară, ajută, învață, notează, iubește, uită de tine, revino la tine, uită de tine.

Atunci nici n-ai să bagi de seamă cînd am să reapar. Am să te duc unde cu gîndul nu gîndești. Virtuțile mele mitologice și experiența ta modernă, aripile mele încercate și ochii tăi clarvăzători picioarele mele odihnite și iscusința ta de a mă stăpîni, vor face bună pereche. Ai să vezi ce distanțe vom parcurge noi împreună, prietene poet.

Maria BANUȘ

Ne așteaptă noi sarcini

Cîteva zile ne mai despart de Congresul al III-lea al Partidului Muncitoresc Romîn. Delegații care își vor spune cuvîntul la Congres evaluînd progresele realizate în diferite domenii de activitate, nu sînt numai excelenți cunoscători ai muncii politice, economice și culturale, ci în același timp alcătuiesc și elita cititorilor noștri. La Congres vor vorbi cei mai competenți dintre cititori, tocmai aceia care i-au inspirat pe scriitori prin eroismul de care au dat dovadă în marea bătălie a construirii socialismului.

„Cei mai mulți dintre scriitorii și artiștii noștri se străduiesc să oglindească realitatea în operele lor și să contribuie activ la educarea oamenilor muncii în spirit socialist" constată Raportul la Congresul al II-lea al P.M.R. în anul 1955. Aceste criterii ne-au slujit drept punct de reper și cu ocazia recentei plenare a conducerii Uniunii Scriitorilor din R.P.R., cînd am analizat munca noastră. Ne-am întrebat atunci dacă strădaniile noastre au reușit să se concretizeze în fapte, în opere literare valoroase și dăinuitoare, și credem că am fost îndreptățiți să răspundem în general afirmativ. Aceasta, pentru că partidul nostru nu s-a mulțumit să ne dea simple directive cu ocazia celui de al II-lea Congres, ci a făcut totul pentru ca la Congresul al III-lea să fie îndreptățit a vorbi și mai mult despre valorile din patrimoniul nostru literar, trasînd scriitorilor sarcini și mai frumoase. Dar noi trebuie să ne analizăm atent și lipsurile. În marea majoritate a cazurilor, scăpările — anumită superficialitate manifestată în exigența artistică a cizelării operei de artă — se datoresc faptului că nu am mers mereu în pas cu dezvoltarea fenomenelor de viață noi, generate de aplicarea hotărîrilor Congresului al II-lea. Constatarea trebuiește făcută și repetată cît mai des, dar mai cu seamă acum, după ce am studiat și am discutat proiectul de Directive ale Congresului al III-lea. Planul economic de șase ani și planul de perspectivă de 15 ani vor genera o serie întreagă de transformări fără precedent în patria noastră. Sub aspectul conștiinței morale, patriotismului și culturii socialiste, sub aspectul desăvîrșirii socialiste a personalității umane, sute de mii de oameni ai muncii din toate domeniile de activitate, vor atinge o treaptă atît de înaltă cum nu ne-a fost dat să cunoaștem decît din literatura și arta sovietică, din felul în care se reflectă în ele conștiința omului sovietic.

Imaginația noastră trebuie să cate spre viitor Să ne gîndim ce fel de oameni vor deveni țăranii muncitori cînd prin realizarea planului le va reveni cîte un tractor de fiecare sută de hectare și cînd lumina electrică va fi introdusă în fiecare sat din țară! Și ce fel de oameni vor deveni muncitorii din industrie care pe parcursul planului de perspectivă urmează să-și formeze calificarea profesională superioară avînd la bază cultura generală cîștigată în școli de opt ani! Pe de altă parte, mecanizarea procesului de producție are să-i scutească de tot mai multe operațiuni efectuate azi prin muncă fizică grea și îi va pune tot mai mult în fața unor probleme ce se cer rezolvate prin efort intelectual. Sau, să încercăm a ne imagina de pildă profunzimea la care va ajunge — pe planul conștiinței — frăția trainică dintre oamenii muncii romîni și de alte naționalități, legați încă de pe acum prin sentimente cu adevărat frățești.

Iată întrebarea pe care ne-o adresează proiectul de Directive ale Congresului al III-lea: Veți putea ține pasul, veți putea merge în cadență cu ritmul tot mai accelerat al vieții? Veți fi în stare să identificați din timp acest ritm și să vă identificați cu el și veți fi în stare să-l eternizați în opere literare slujind dezvoltarea și transformarea conștiinței noastre socialiste? Trebuie să răspundem printr-un DA hotărît, iar acest DA trebuie să nu fie altceva decît opera literară. Restul nu e decît o simplă promisiune. Dar făgăduințele au valoare numai dacă le împlinești, Noi am reușit să împlinim multe din făgăduințele noastre, dar sarcinile noastre se dublează acum. Spre a putea să sezisăm, să evaluăm și să tălmăcim prin opera de artă, realitatea aflată în plină mișcare, dezvoltare și transformare, și mai ales dacă voim să facem asta „din mers" — trebuie să ne însușim neapărat o formă de viață pe care am abordat-o pînă acum mai mult cu titlu experimental. Felul nostru de viață și-a cîștigat conturul în cel mai bun caz în redacții și n-a ținut seamă îndeajuns de „teren". Va trebui să găsim modalitatea de a schimba proporția în favoarea terenului.

Noi, generația de scriitori mai vîrstnici avem nenumărate posibilități în acest domeniu, dar trebuie să insistăm mai cu seamă pentru ca felul de viață al celor tineri să devină cît mai corespunzător cerințelor actualității. Ei trebuie să-și făurească o viață mai plină de culoare, mai interesantă, mai bogată în impresii și în cunoașterea realității noi — în interesul unei legături cît mai strînse cu masele, în interesul desăvîrșirii literaturii realismului socialist. Nu sîntem numai scriitori ci în același timp cititori și oameni de cultură. Și pentru noi, cartea bună înseamnă o bucurie — dar o carte bună nu e numai produsul meu sau al tău ci al întregii noastre literaturi. Trebuie să ne pătrundem de acest adevăr și, formînd un front scriitoricesc strîns unit, să pornim la realizarea sarcinilor ce ne vor reveni în urma adoptării Hotărîrilor Congresului al III-lea al partidului.

NAGY Istvan

IN ACEST NUMAR:

Articole și poezii de: Eugen Barbu, Ion Bănuță, Demosthene Botez, Radu Boureanu, Ion Brad, Anton Breitenhofer, Marcel Breslașu, Dumitru Corbea, Victor Eftimiu, Ion Istrati, Al. Jebeleanu, Dumitru Mircea, Al. Mirodan, Titus Popovici, Aurel Rău, Dimoș Rendis, Szemler Ferenc (pag. 4, 5, 6)

– Construim socialismul
Reportaje de: Mihail Davidoglu, Ștefan Luca, Ieronim Șerbu (pag. 3)

MARIUS BUNESCU — „București 1959"

CONFRUNTARE CU VIAȚA

Succesele literaturii noastre realist-socialiste sînt incontestabile și frontul unit al scriitorilor poate raporta partidului, alături de celelalte sectoare ale activității creatoare, realizările sale. Literatura noastră, bogată în varietatea formelor ei de expresie, s-a orientat masiv spre temele majore ale realității socialiste, iar lozinca noastră de luptă: Actualitate și partinitate a obținut o victorie hotărîtoare. Anumite manifestări de paseism, micile zbateri ale negativismului, unele tendințe de a trece drept literatură oneste compoziții cromolitografice, ș.a., au primit riposta cuvenită. Nu e vorba să încercăm aici o trecere în revistă a succeselor și neizbutirilor noastre, e necesar însă, acum, o raportare a producției literare din ultimii ani — și anume a prozei — la fenomenul esențial, dominant și determinant al vieții patriei noastre: construirea socialismului. Reflectare a realității dinamice, proza noastră este contemporană, reprezentativă, în măsura în care reușește să capteze și să transpună artistic fenomenele morale, relațiile sociale, transformările intelectuale, fundamental noi, care sînt produse de revoluția socialistă, influențînd și ele, apoi, la rîndul lor, asupra ritmului construcției socialiste. Literatura care nu este, care nu poate fi, reflectare pasivă a realității, își are rolul său înalt — și în aceasta constă funcția sa pedagogică — în construirea socialismului, acționînd asupra conștiinței constructorilor. Dar pentru a-și putea realiza asemenea misiune, pentru a fi eficace, literatura trebuie să răspundă întrebărilor actuale, să corespundă stadiului actual, să exprime sentimentele și năzuințele actuale ale celor mai înaintați constructori ai lumii noi, socialiste.

Remarcînd succesele literaturii, tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej, în recenta sa cuvîntare de la Cluj, observa că literatura a rămas în anumite privințe în urma vieții. Lectura Directivelor, care a însuflețit întregul popor spre noi și strălucite realizări, creează frontului nostru literar noi și urgente sarcini. Este vorba așadar, nu numai să depășim rămînerea în urmă față de viață, ci și să ținem pasul cu uluitorul ritm care va caracteriza viitorul plan de șase ani. Numai așa, aflîndu-se în aceeași linie cu eroii lor, scriitorii vor putea afirma că realizează principiul leninist după care literatura este parte integrantă a revoluției proletare. Literatura noastră nu poate fi — și va fi ! — decît actuală și partinică, scriitorii nu pot fi — și vor fi ! — decît scriitori ai poporului ce desăvîrșește construirea socialismului !

Să ne reamintim împreună — mărginindu-ne la genul care reflectă nemijlocit realitatea, proza — realizările cele mai caracteristice, raportîndu-ne la principiul actualității. In urmă cu cîțiva ani, proza noastră înfățișa o carență importantă și anume: greutatea specifică, artisticește vorbind, cădea asupra evocării trecutului — e drept, de pe poziții înaintate, marxist-leniniste — în vreme ce operele ce reflectau actualitatea, cu onorabile excepții, se situau la un nivel artistic mai coborît. Astăzi, situația e modificată fundamental și — fără a micșora deloc importanța literaturii de evocare istorică — putem spune că proza care reflectă actualitatea, cantitativ și calitativ, se află în frunte, pe locul ce firesc îi revine. O altă carență importantă, care a fost depășită, constă în faptul că tocmai proza care evoca viața și lupta clasei muncitoare, clasa esențială a societății românești moderne, se afla într-o intolerabilă inferioritate. Puteam aminti înaintea celui de al II-lea Congres al Partidului puține romane despre viața și lupta clasei muncitoare („Oțel și Pîine" de Ion Călugăru, „La cea mai înaltă tensiune" de Nagy Istvan, „In orașul de pe Mureș" de Francisc Munteanu, ș.a.) In ultimii ani, însă, această tematică fundamentală s-a îmbogățit cu opere noi și valoroase dintre care amintim: „Șoseaua Nordului" de Eugen Barbu, „Bariera" de Teodor Mazilu, „Statuile nu rid niciodată" de Francisc Munteanu, „Intîlnirea" de Constantin Ghiriță, „Dimineață de Mai" de Remus Luca, „Energii", schițe de Radu Cosașu, la care mai putem adăuga recentul roman despre mineri — „Ora șase" de Nicolae Țic, ș.a. Dacă lăsăm la o parte lipsurile acestor cărți, discutate la timp în presa literară (de altfel, unii dintre autori au promis să-și îmbunătățească lucrările la noi ediții), remarcăm însă că o parte din ele se referă la epoca luptei antifasciste, altele la primii ani de după eliberare, astfel încît viața muncitorului din uzina modernă de azi apare prea puțin reflectată în romanul nostru, disproporționat de puțin mai ales în raport cu rolul conducător pe care clasa muncitoare îl are în societatea socialistă. Scriitorii noștri, conștienți de importanta sarcină ce le revine, sînt hotăriți să lichideze această rămînere în urmă față de realitate, față de viață.

Un alt sector al literaturii, de o deosebită importanță, îl constituie reflectarea transformării socialiste a satului. Este inutil să mai arătăm ce uriaș salt în conștiința oamenilor, în transformarea revoluționară a relațiilor dintre săteni, constituie lichidarea fostelor clase exploatatoare ca și apariția și dezvoltarea întovărășirilor, a gospodăriilor colective și de stat. Pentru scriitori, studierea profundă a noilor realități constituie un izvor inepuizabil, fără precedent, de inspirație. Și în acest domeniu există realizări ale prozei noastre. Înainte de cel de al II-lea Congres al Partidului, existau doar cîteva romane valoroase: „Mitrea Cocor" de Mihail Sadoveanu, „Desfășurarea" de Marin Preda, primul volum al romanului „Bărăgan" de V. Em. Galan. Astăzi ne putem mîndri cu romanul lui Titus Popovici, „Setea", cu cel de-al doilea volum din „Bărăgan" și cu volumul de nuvele „Potopul", ambele de V. Em. Galan, „Cuscrii" de Al. I. Ghilia, nuvelele lui Remus Luca sau recentul roman al lui Șerban Nedelcu „Drum deschis".

Să amintim de asemeni din creația tinerilor, „Zilele săptămînii" de Dumitru Radu Popescu, „In plină zi" de Vasile Rebreanu, „Ningea în Bărăgan" de Fănuș Neagu, ș.a. Trebuie să remarcăm însă și aici că multe din operele citate înfățișează relații din primii ani de după eliberare sau stadiul de întemeiere al gospodăriilor colective și de stat, prea puține încă reflectă problemele cele mai actuale, experiența — uneori de un deceniu ! — a gospodăriilor colective și de stat, a S.M.T.-urilor etc. E drept că reportajul literar se află în prima linie a actualității; e drept, de asemeni, că romanul sau nuvela, prin natura lor nu pot fi simultane cu evenimentele, dar e necesar ca romanul să se situeze tot mai mult, tot mai intens, în sfera de probleme a realității imediate.

Am lăsat la o parte o serie de opere care nu reflectă nemijlocit procesul de construire a socialismului, după cum nu am amintit unele romane importante care descriu societatea românească în anii imediat antecedenți eliberării („Rădăcinile sînt amare" de Zaharia Stancu, „Pe muche de cuțit" de Mihai Beniuc, „Indrăzneala" de Marin Preda, „Eroica" de Laurențiu Fulga, ș.a.), sau romanele istorice. Am căutat doar să facem o sumară confruntare a realizărilor prozei noastre cu principalele sectoare ale construirii socialismului.

Din aceste cîteva date reiese că proza noastră a făcut, în ultimii ani, serioase progrese pe linia reflectării procesului de construire a socialismului dar că, totuși, ritmul de desfășurare al realității a fost mai viu, astfel încît, literatura se află încă în urma vieții. Noul plan de desăvîrșire a construcției socialiste creează și scriitorilor noștri nebănuite perspective și grave îndatoriri. Frontul unit al scriitorilor noștri, îndrumat de Partid, înflăcărat de patriotism socialist, va depune, fără îndoială, toate eforturile pentru a fi demn de mărețele vremi pe care le trăim, pentru a fi demn de poporul romîn.

Paul GEORGESCU

ACTUALITATE ȘI PARTINITATE

PERSPECTIVE

Toate domeniile de activitate din țara noastră întîmpină cel de-al treilea Congres al Partidului recapitulînd înfăptuirile ultimilor patru ani și jumătate — punct de pornire pentru progresele viitoare. Literatura beneficiază mai puțin de precizia cifrelor, deși statisticile titlurilor apărute sau ale numărului de bibliotecii și de cititori sînt semnificative. Dar literatura evaluează drumul parcurs prin titluri și personaje. Ne reamintim că în anii aceștia au apărut „Cîntare omului", „Cu un ceas mai devreme", „Surîsul Hiroșimei", „La porțile raiului". Că în anii aceștia au irupt în proză sau dramaturgie scriitori tineri: Titus Popovici, Eugen Barbu, Al. Mirodan, Paul Everac, Teodor Mazilu, N. Țic, că au sporit sintezele de istorie literară și au apărut primele volume de estetică. Enumerarea s-ar putea prelungi dar nu ne putem gîndi să alcătuim liste care ar umple coloane. Cele cîteva titluri și nume fac parte dintr-un vast context — stadiul actual al literaturii noastre. El ne îndreptățește să vorbim de maturizarea realismului socialist, ca de o realizare majoră a ultimilor ani. Procesul început încă din 1948—49 își găsește împlinirea — concretizată în fapte nenumărate.

Studiile critice au început să analizeze mai de aproape această maturizare. O privire retrospectivă ne permite doar să reamintim cîteva trăsături comune atîtor scrieri, diferite prin teme, stiluri, genuri. Lărgirea tematică e confirmată nu de numărul tuturor temelor abordate, ci de cel al scrierilor artistic vii. Un singur exemplu. S-a semnalat de mult slaba reflectare în proză a luptei ilegale a partidului, temă esențială, care în poezie și teatru a generat scrieri remarcabile. In proză, măreția faptelor era stîngaci exprimată în scrieri care nu se mulțumeau cu valoarea documentară, ci aspirau fără succes la roman sau la nuvelă. Cele cîteva romane apărute în cinstea a 15 ani de la Eliberare — „Rădăcinile sînt amare", „Șoseaua Nordului", „Pe muche de cuțit", „Bariera", evocă cu unele deficiențe ideologice și artistice lupta ilegală. Le-au semnalat cronicile, le-au semnalat cu un lăudabil spirit autocritic înșiși autorii. Dar nu se poate ignora faptul că un sector de primă importanță a început să fie tratat cu mijloace literare, că romanele în discuție au făcut pionierat.

Evidente sînt și progresele în expresia estetică a înțelegerii superioare, posibilă datorită marxism-leninismului. Tradus estetic, gradul superior al ideologiei înseamnă capacitatea de a sezisa sensul istoric al evenimentelor, de a surprinde devenirea socială și individuală. Inseamnă de asemenea capacitate superioară de a include marile semnificații în infinitatea de nuanțe și detalii ale individualului — progresul corelat al generalizării și individualizării. „Moromeții" a fost una dintre cărțile cele mai discutate. Dar viziunea istorică a luptei, încercate de Moromete, cu legile capitalismului, e posibilă doar pentru un scriitor al realismului socialist, care a știut să pună o excepțională artă de analist în serviciul perspectivei revoluționare. In proză, lirică sau teatru, perspectiva nouă și capacitatea de a o traduce simfonic — cu infinitele tonuri și nuanțe ale concretului, n-au fost descoperite în ultimii ani. „Desculț" a apărut în 1948.

Ceea ce însemna căutare răzleață tinde să devină trăsătură dominantă. Debutantul din 1960 începe de la altă treaptă, e scutit de multe căutări, pentru că nivelul general al literaturii e altul . Stacheta s-a înălțat.

Toate acestea nu s-au dezvoltat spontan, pentru că revoluția culturală nu e un proces spontan. Raportul între îndrumarea literaturii de către partid și progresul spre realismul socialist e direct, lesne de observat. Apare în numărul și calitatea cărților, în diversitatea de individualități creatoare, toate active, diferențiate stilistic și unitare prin ideologie. Frontul foarte larg al literaturii, unitatea scriitorilor de vîrste și experiențe felurite, care nu lasă la o parte nici o forță onestă, e rezultatul grăitor al unei îndrumări principiale și înțelepte. Ne mîndrim cu faptul că scriitori ai noștri și ai literaturii mondiale ca Arghezi ori Sadoveanu au fost și sînt prezenți în anii aceștia — prin cărți, prin articole, la tribună. Ne mîndrim cu înoirea pe care „Un om între oameni" și „Bălcescu" au reprezentat-o în proza sau dramaturgia lui Camil Petrescu. Rădăcinile se află în opera fiecărui scriitor, dar transformarea a fost făcută cu putință de entuziasmul general, trezit în orice spirit de bună credință de înfăptuirile socialismului și de politica partidului față de intelectuali. Indrumarea de partid asigură puritatea ideologică, stimulează și popularizează succesele, critică erorile de orice fel, creează astfel climatul în care s-a ivit „Cîntare omului" și se ivesc în fiecare săptămînă nume noi.

Datoriile destul de serioase pe care literatura le mai are față de realitatea socialistă sînt cunoscute. In cuvîntarea ținută la conferința regională de partid de la Cluj, tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej a atras atenția asupra reflectării încă insuficiente pe care procesul de construcție socialistă îl află în unele opere literare, asupra contactului încă slab al unor scriitori cu viața. Se desemnează astfel țelurile principale pentru viitor. Proiectul planului de dezvoltare fixează pentru 1965 sarcina desăvîrșirii construcției socialiste. Nu vom face asimilări între construcția economică și cea culturală. Dar sprijiniți de îndrumarea partidului, scriitorii își pot propune pentru anii următori eforturi conjugate pentru a realiza maturizarea realismului socialist.

Silvian IOSIFESCU

Inaltul ideal al poeziei realist-socialiste

Spuneam, într-un articol publicat în numărul trecut al Gazetei literare, *că însăși realitatea noastră în transformare revoluționară impune poeților o permanentă împrospătare a conținutului liric. Poetul își verifică tinerețea creatoare prin confruntarea cu dinamismul vieții epocii noastre. Ca orice formă a conștiinței sociale, poezia, întruchiparea individuală a acestei conștiințe, reflectă realitatea socială în prefacere, o secondează deci. Poetul partinic tresare la fiecare pulsație a noului. Inovația sa esențială și continuă constă în exprimarea artistică a acestei tresăriri, a reacției imediate față de tot ce se transformă în conștiința omului care construiește socialismul. Inovația formală, ulterioară celei esențiale, de conținut, trebuie să împingă forma, rămasă în urmă, la nivelul conținutului în progres neîncetat, la nivelul orientării sale ideologice și etice, al problematicei sale pururi efervescente, al mesajului său înalt.*

Poetul nostru, ca și poetul tuturor vremurilor are un ideal. Dar acest ideal venea altădată în contradicție cu realul. Poetul era față în față cu o realitate care-i zăgăzuia visurile și-i dobora avînturile. In societatea noastră contradicție între ideal și real nu mai există. Mai mult, idealul e produs și înfăptuit, concret-istoric, în viață și, la rîndu-i, cheamă viața spre noi trepte, în care posibilitățile visate se transformă în realități. Legătura cu viața a devenit, efectiv izvorul nesecat al liricii noi. Cînd inițiativa angajării directe a scriitorului în munca marilor colective industriale va deveni realmente a tuturor creatorilor noștri reprezentativi, universul fiecărui poet va putea oglindi lupta concretă dusă de oamenii muncii pentru înfăptuirea acelei colosale cresteri, materiale și spirituale, pe care o prevăd Directivele planului de șase ani și ale planului de perspectivă.

Inovarea fundamentală în pas cu viața, atrage după sine o nemărginită varietate formală, pentru a putea structura și exprima un conținut niciodată stagnant. Scrisă în vederea recitării sau în vederea lecturii reculese, în intimitate, poezia noastră este unică în fondul ei și variabilă în formă. Cîntarea eposului actual și exprimarea sentimentelor omului nou se întîlnesc în aceași poezie a vremurilor noastre. Versul clasic și versul liber slujesc, după temperamente și gusturi diferite, aceeași concretizare sensibilă a ritmului și melodiei contemporane. In măsura în care ne regăsim în poezia lor și o iubim, ai noștri sînt deopotrivă Eugen Frunză și Veronica Porumbacu, sau Dan Deșliu și Mihai Beniuc, sau Eugen Jebeleanu și Maria Banuș.

Incompatibilă este însă poezia noastră cu obscuritatea psihică, cu clar obscurul echivoc al „modernismului". E incompatibilă cu aceasta nu numai prin funcția ei socială și educativă, nu numai pentru că se adresează maselor largi și nu unui cerc de „inițiați", ci prin însăși esența ei estetică. Poezia noastră este în primul rînd o poezie a cunoașterii și a comunicării, ea are ceva de spus și se străduiește să izbutească aceasta. Poeții socialismului vorbesc clar și răspicat, asemenea partidului muncitoresc, asemeni oamenilor muncii în numele cărora se exprimă în poezia lor.

Incompatibilă este de asemeni, poezia noastră cu inovația formală, căutată în sine, fără determinarea ei de către un nou conținut, fără adaptarea ei la acesta. „Sucirea interesantă" a poeților, pe care o remarca însăși critica burgheză altădată, ține de găunoșenia unei așa-zise poezii, consecință a sărăciei conținutului și a impotenții expresiei. Poetul nostru matur nu se vrea cu tot dinadinsul „interesant", dar este, prin rezultatele obiective ale creației sale. In rîndurile tinerilor noștri poeți, hoala aceasta a „sucirii interesante" își mai poate trimite însă, uneori, virușii cultivați în laboratoarele „modernismului". Debutul e dibuitor și, adesea, cade în plasa unor false modele Dar, astăzi, sterilitatea copierii unor bătrîne inovații moderniste devine cu atît mai gravă cu cît dovedește ruperea de viața însăși, superficialitatea unui conținut ce se prezintă drept socialist. Nimic socialist nu se află într-o poezie care se intitulează „Furnalul" sau „Bicazul" dar cîntă, în versuri nu albe ci mate, nu libere ci dezlinate, doar „incandescența" culorilor și „gigantescul" forfet tehnice. Culorile le-au cîntat și simboliștii, le cîntăm și noi, dar în cîntarea noastră ele au patosul și vitalitatea unei realități umane minunate. Forța tehnicii au cîntat-o și futuriștii, dar noi cîntăm omul care o creează și o stăpînește, pregătindu-se pentru construirea comunismului și cucerirea întregului univers. Noi cerem autentică inovație, în scopul exprimării unei inovații de conținut. Pe această cale, oricine are talent poate deveni cu adevărat interesant.

Lupta împotriva influenței burgheze, cu egolatria ei sălbatică, cu originalitatea ei mizeră, cu obscuritatea ei neputincioasă, cu investigațiile ei „interesante" și vicioase, a fost și rămîne o condiție a poeziei noastre actuale, a victoriilor ei, a punerii ei în slujba făuririi visului de aur al omenirii întregi, a comunismului. Frontul unit în jurul partidului, pe care-l realizează poezia noastră autentică, este expresia integrării esențiale — estetice și politice — a poeților noștri în aceeași luptă nobilă, pentru cucerirea aceluiași obiective înalte, pe baza aceleiași platforme ideologice partinice.

Unitatea poeziei noastre partinice trebuie și poate să îndeplinească, pentru fiecare poet în parte, matur sau debutant, funcția socialistă a colectivului, care reacționează prompt și combativ la evenimentele curente ale activității politice. Un volum bun, o poezie bună, trebuie să bucure întregul nostru front poetic, cu acea conștiință a împărtășirii colective a succesului și a onoarei pe care o au membrii brigăzilor fruntașe în producție. Cîntare Omului, 1907 *de Tudor Arghezi sînt victorii ale noastre, cum ale noastre sînt cele obținute de Jebeleanu cu* Surîsul Hiroșimei, *de Beniuc cu* Cu un ceas mai devreme, *de Maria Banuș cu* Torentul ș.a.m.d. *Poeziile unui tînăr le citim pe nerăsuflate, pasionați, pentru că în fiecare din ele, ca și în fiecare din ale multor altora, putem cîntări posibilitățile noastre, perspectivele de a ne adăuga un succes, sau de a întîmpina o abatere de la legile frumosului și ale adevărului, sau de a suferi un eșec. Dacă un tînăr în ultimul său volum a înregistrat un evident progres, acest lucru ne interesează ca o chestiune personală, direct.*

Unitatea poeziei noastre partinice trebuie să reacționeze prompt și combativ la fiecare poezie care nu face cinste frontului nostru. Semnătura e individuală, *dar e* reprezentativă, *ca semnătura controlului de calitate pe un produs care reprezintă însăși onoarea întregului colectiv. Și, de asemenea, la absența unor poeți de prestigiu ai frontului nostru, care își hrănesc adesea renumele, pentru cîțiva ani, cu ceea ce au dat odată. Dar, mai ales, la orice recrudescență a maladiilor lăsate de poezia burgheză și strecurate încă, în cîmpul nostru, prin orice fisură. Calitatea poetică e dată, desigur, și de virtuțile expresiei poetice, și de sensibilitatea și imaginația poetului dar, în primul rînd, de autenticitatea conținutului, a mesajului, a participării active și militante la viața pasionantă a patriei noastre.*

In întîmpinarea celui de-al III-lea Congres al partidului, poeții noștri au prilejul să dovedească, încă o dată și din plin, nivelul calității lor. Controlul de calitate *trebuie să fie făcut de întregul front poetic, pentru ca neîntrerupta cîntare a partidului și a omului să înregistreze cît mai multe succese.*

Savin BRATU

Realizări și sarcini ale istoriografiei literare

„Partidul nostru, — se spune în raportul tovarășului Gh. Gheorghiu-Dej la cel de-al doilea Congres al Partidului, — a întreprins îndeosebi după 23 August 1944, o vastă activitate de valorificare critică, de pe pozițiile marxism-leninismului, a moștenirii noastre culturale. Dînd o înaltă prețuire bogatei moșteniri culturale progresiste, democratice, a poporului nostru, partidul combate tot ce e reacționar, retrograd, antipopular în operele științifice sau literare ale trecutului".

La sfîrșitul anului 1955, și începutul anului 1956, criticii și istoricii literari erau în măsură să raporteze obținerea unor rezultate pozitive certe în munca de revalorificare a literaturii din trecut pe temeiul concepției marxist-leniniste, în lumina indicațiilor mobilizatoare ale partidului. Prezentarea în adevărata lor lumină, cu prilejul centenarelor din anii 1950 și 1952, a operelor lui Eminescu și Caragiale, denaturat interpretate de istoriografia literară burgheză, apariția unor ediții critice, precum aceea a *Postumelor* lui Eminescu, îngrijită de acad. Perpessicius, apoi edițiile Neculce, *Tiganiada* ș. a., îngrijite respectiv de acad. Iorgu Iordan și prof. J. Byck ne mai vorbind de edițiile de masă, ale căror tiraje par astronomice în comparație cu tirajele de dinainte de eliberare, elaborarea unor remarcabile studii de reconsiderare a clasicilor, ca acelea despre Odobescu (semnat de Tudor Vianu), Calistrat Hogaș (semnat de G. Ciopraga), Alecsandri (semnat de N. I. Popa), a unor substanțiale monografii, precum aceea despre *Caragiale* de Silvian Iosifescu, tipărirea volumului omagial închinat lui Mihail Sadoveanu cu ocazia împlinirii vîrstei de 75 de ani, publicarea unor studii temeinice despre anumiți scriitori de seamă dintre cele două războaie: studiile lui Ov. S. Crohmălniceanu despre Rebreanu și Topîrceanu, studiul lui Vicu Mîndra despre Mihail Sebastian, ale lui Al. Dima și Savin Bratu despre Ibrăileanu, al lui Mircea Zaciu despre Agîrbiceanu, — iată cîteva din realizările istoriei literare marxiste din acea perioadă.

Continuată cu însuflețire sporită, activitatea pe tărîmul istoriei literare a înscris de atunci pînă astăzi noi înfăptuiri, concludente pentru orientarea științei românești a literaturii. Este evidentă, întîi de toate, în acești ani, o lărgire a ariei de investigație, tendința tot mai stăruitoare de studiere a unor momente și aspecte mai puțin cercetate ale trecutului literar. De o deosebită atenție din partea criticii și istoriografiei literare s-a bucurat literatura secolului al douăzecilea. Operele viabile ale aproape tuturor scriitorilor marcanți de după 1900 au fost reeditate în tiraje considerabile însoțite de regulă de prefețe și studii introductive. Au apărut astfel versuri de G. Bacovia, Zaharia Stancu, Octavian Goga, Camil Baltazar, ș. a., proză de Ion Agîrbiceanu, Gala Galaction, Liviu Rebreanu, Camil Petrescu, Hortensia Papadat-Bengescu, Al. Brătescu-Voinești, Ionel Teodoreanu, Anton Holban și mulți alții, teatru de Victor Ion Popa, G. M. Zamfirescu, etc., pagini reprezentative din opera critică a lui G. Ibrăileanu, Mihai Ralea, Pompiliu Constantinescu, a continuat tipărirea volumelor din ediția definitivă a operei lui Sadoveanu, iar anul trecut — eveniment editorial și cultural, în genere de o deosebită însemnătate — a văzut lumina tiparului ediția bibliofilă Arghezi — cea mai bogată culegere din versurile marelui poet, pe care o avem pînă astăzi. Reconsiderarea pe baza principiilor științei literare marxist-leniniste a unor creații reprezentative din secolul nostru constituie un succes de însemnătate specială al istoriografiei noastre literare, dat fiind că literatura de după 1900 și, mai ales, cea dintre cele două războaie — creată într-o perioadă de înverșunată înfruntare dintre tendințele realiste, progresiste și democratice și cele reacționare, potrivnice realismului — ridică în fața cercetătorului probleme din cele mai complexe și mai dificile. Firește, prefețele, oricît de competente, nu pot elucida în toate cazurile mulțimea de probleme generate de aspectele contradictorii ale creației unor autori, ele oferă doar primele indicii, primele jaloane menite să călăuzească cititorii în geografia operelor reeditate. Rolul de a examina critic fenomenele literare sub toate laturile lor revine studiilor ample, monografiilor. Fără să fie prea numeroase, lucrările de acest fel s-au înmulțit, în ultimii ani. Sub semnăturile unor critici literari aparținînd generațiilor mai tinere, au apărut mici monografii despre Cezar Petrescu, Geo Bogza, Mihail Sebastian, Gh. Topîrceanu și G. M. Zamfirescu. Cu viu interes este așteptată monografia Arghezi de Ov. S. Crohmălniceanu, ca și apariția în volum a amplului studiu, excelînd prin finețea interpretărilor, consacrat tot autorului *„Cîntării omului"* — al lui Mihail Petroveanu. In genere, studiile și articolele tipărite în periodice cu ocazia aniversării celor 80 de ani ai marelui poet reprezintă un incontestabil succes al criticii și istoriei literare, meritînd să formeze cuprinsul unui volum omagial.

O subliniere specială merită preocupările de valorificare a creației beletristice și a ideilor estetice născute sub directa influență a luptei clasei muntoare. După studiile consacrate de Ion Vitner, înainte de Congresul al II-lea, literaturii legate de mișcarea socialistă de la sfîrșitul secolului trecut, sînt deosebit de binevenite cercetările recente ale lui Eugen Simion și ale altor tineri critici ca Dan Hăulică, I. D. Bălan, Teodor Vîrgolici, privind publicațiile apărute în perioada interbelică sub influența partidului

Creșterea preocupării pentru literatura secolului nostru n-a dus la slăbirea interesului față de creația scriitorilor din secolul trecut. Apariția unor monografii ca aceea despre Filimon, a lui G. Călinescu sau aceea a lui Al. Dima despre Alecu Russo, a unor studii (în *Steaua* și *Studii și cercetări de istorie literară și folclor)* despre clasici, semnate de G. Călinescu, a lucrării *Contemporanul și vremea lui* de Zoe Dumitrescu și Savin Bratu, a unei culegeri de texte inedite din Ion Ghica, sub îngrijirea lui D. Păcuraru, însoțite de un studiu introductiv, a monografiei despre Ion Popovici-Bănățeanu, elaborată de D. Vatamaniuc, a nenumăratelor prefețe ce deschid volumele din *Biblioteca pentru toți* și *Clasicii romini*, este ilustrativă în acest sens.

Și în ceea ce privește examinarea criticii literare din trecut de pe pozițiile esteticii marxist-leniniste s-au obținut, în perioada cuprinsă între Congresele al II-lea și al III-lea ale P.M.R., progrese; ele s-au concretizat în studii remarcabile ca acela despre E. Lovinescu al lui N. Tertulian și acela despre opera lui Ibrăileanu, datorit lui Al. Piru, cărora li se adaugă reconstituirea biografică *Ibrăileanu, omul*, a lui Savin Bratu.

O apreciere deosebită merită, fără îndoială, încercările istoricilor literari de a studia pe baza învățăturii marxist-leniniste curentele literare. Nu există un prilej mai nimerit de a cerceta lupta ideologică pe tărîmul literaturii, ciocnirile dintre tendințele opuse proprii celor două culturi, reflectarea, însfîrșit, a luptei de clasă în sînul mișcării literare, decît luînd în dezbatere diversele curente. Studiile despre semănătorism au deschis o discuție extrem de utilă.

Demne de consemnat, realizările în domeniul istoriografiei literare nu se ridică, totuși, nici pe departe la nivelul cerințelor. Mai sînt destule aspecte ale creației literare din trecut încă insuficient studiate. O monografie solidă, care să lumineze toate laturile operei lui Eminescu, se lasă așteptată. Nu avem încă monografii despre unii clasici ai literaturii noastre. Probleme pur și simplu arzătoare, precum aceea a dezvoltării realismului în literatura romînă sau aceea a periodizării istoriei noastre literare se cer cu insistență rezolvate.

Activitatea de revalorificare a moștenirii literare n-a fost scutită, în anii la care ne referim, nici de anumite erori, devenite la un moment dat destul de importante. Pierzîndu-se din vedere indicația partidului de a respinge „tot ce a fost reacționar, retrograd, antipopular, în operele științifice sau literare ale trecutului", s-a făcut simțită uneori tendința de preluare necritică a operei unor scriitori și critici literari care, activînd în societatea scindată în clase antagoniste, nu s-au putut sustrage consecvent influenței ideologiei reacționare, antipopulare. A fost necesar să intervină presa noastră spre a da riposta cuvenită.

Istoriografia literară reprezintă, în ansamblul frontului ideologic, un sector important căruia, în lumina proiectului de Directive ale Congresului al III-lea, îi revin sarcini de răspundere. Pentru înfăptuirea obiectivelor atît de grandioase, înscrise în planul de dezvoltare a economiei naționale pe anii 1960—1965 și în planul economic de perspectivă, este necesară mobilizarea eforturilor întregului popor, participarea tuturor cetățenilor patriei, cu tot sufletul, cu toate capacitățile, cu sentimentele lor cele mai adînc omenești, la opera de edificare a socialismului. Literatura — cea contemporană, îndeosebi, cea inspirată din imediata actualitate, dar și marea literatură realistă și democratică din trecut — însuflețesc masele, în munca lor plină de avînt. Istoriei și criticii literare le revine datoria de a călăuzi cititorii spre operele într-adevăr mari, viabile, mobilizatoare, de a-i ajuta să pătrundă mesajul și frumusețea lor artistică. Proiectatul tratat de *Istorie a literaturii romine* în cinci volume este menit să sintetizeze și să încununeze munca tot mai animată a istoricilor literari.

Dumitru MICU

La biblioteca Căminului cultural din comuna Dragalina, regiunea București, tinere cititoare, înainte de a împrumuta cărțile dragi, răsfoiesc revistele recent apărute

CONSTRUIM SOCIALISMUL

DESTINUL UNUI ORAŞ

GALAŢI

Sînt îndeaproape legat de Galaţi. Pe străzile şi uliţele lui mi-am trăit copilăria; în Galaţi mi-am trăit şi adolescenţa şi o bună parte din anii bărbăţiei. Acolo, în oraşul dintre ape, în aria care cuprinde Dunărea, Siretul şi Braţul, am cunoscut cele dintîi visuri. Şi îndrăznelile şi ceasurile grave de meditaţie, — tot acolo le-am trăit. Era o vreme cînd cu ochii închişi îi ştiam lespezile pe unde calc... Unii vor zîmbi. Dar un cer albastru şi înalt ca asupra Galaţilor n-am mai întîlnit. Poate unde-l reflectau apele din jur, poate unde ochii adolescentului adăugau cerului din albastrul visării sale. De sus, de pe dealul Ţiglinei, — ce întindere fără de margini! Dunărea şi malul dobrogean, ca un brîu de sălcii, apoi oglinzile de ghioluri şi grindurile, insule verzi şi în depărtare munţii vineţi-fumurii ai Dobrogei, şi mai departe, printre munţi, ca un abur, — marea. Avea Galaţiul ierni grele şi primăveri cu vînturi aprige şi veri cu arşiţă, dar poate uita careva dulcile înserări ale toamnei gălăţene, cu luna ce se ţesea pod peste Braţeş, pod peste neodihnita Dunăre, pod şi peste apele Siretului, şi apele, de astădată, alunecau molcome, ca un cînt pe care mai mult îl bănuiai.

Frumos era Galaţiul pe întreg cuprinsul său, dar nu se găsea loc mai unic, mai viu, mai colorat, mai plin de viaţă ca portul cu cheiurile — uriaşe ziduri din blocuri de piatră — furnicînd de oameni, cu bătrînul fluviu gemînd de vapoare. Vase cu cele mai felurite pavilioane, cu cele mai felurite încărcături, — toate cu glasul sirenelor, cereau dană, loc de acostat.

Aşa că nu-i de mirare dacă-mi simţeam viaţa cum se împleteşte cu viaţa portului, cu mîndrele lui vapoare, cu ştiutele lui vaduri unde nu odată întîlneam cîte-un vechi ceam turcesc, din lemn, fără un singur cui din metal, că pînă şi ancora era un ciot de salcîm ferecat în piatră. Şi de pe ceam, pînă pe chei, în ritm egal, pe o punte cît un braţ de om, un şir de oameni grăbeau în mers cu braţele şi trupul parcă una cu roaba de pietriş sau nisip, pe care-o purtau pe chei. De pe şlepurile din jur, alţi bărbaţi şi mai tineri şi mai bătrîni, în acelaşi ritm egal, grăbeau în mers sprinten pe aceleaşi punţi cît un braţ de om, cu braţele şi trupul una cu coşul de cărbuni de pe umăr. Pe alte şlepuri, pe pintecoase vapoare, de astădată în sens contrar, grăbeau cu acelaşi mers sprinten şiruri de bărbaţi pe umeri cu sacul de grîu. Şi în bazinul nou, amirosind a brad, a răşină, de pe cheiurile cu cherestea stivuită pînă-n cer, grăbeau înspre uriaşele cargoboturi, bărbaţii mai tineri sau mai bătrîni, potriviţi doi cîte doi, cumpănindu-se din umăr la cele două capete ale „pachetului" de scînduri şi doară încleştarea dinţilor şi privirea lor cu luciri de ură şi deznădejde mai aminteau cît de adînc le pătrundea în carne „pachetul" de nevinovate scînduri din brad. De pe chei, înspre vapoare şi şlepuri, de pe şlepuri înspre chei, oamenii grăbeau în ritm egal, din zori în noapte, ca nişte maşini. Şi vai de cel care ieşea din ritm sau îşi pierdea răsuflarea, ori îl ajungea osteneala. Ca rupt din mijloc se rostogolea în gol şi apoi valurile şi curentul apei purtau pe sub adîncuri şi om şi roaba cu nisip, ori coşul cu cărbuni de Cardiff, sau sacul greu de grîne. Doară „pachetul" de scînduri îşi căuta singur drum către marea cea mare şi mai departe.

Şi din întreg Galaţiul cu centrul său de cuprinzătoare clădiri şi promenade cu tei în floare, din cartierul comercial ale cărui case în etaje se căţărau în pante abrupte ca şi trotuarele cu sute de trepte, ori din oraşul vechi zidit pe beciuri de pe vremea turcilor, beciuri boltite din cărămizi subţiri, cîte două trei beciuri suprapuse, cu galerii care dădeau una în cealaltă şi toate în Dunăre, din întreg acest unic şi fermecător oraş, din bătrînul Galaţi de veche civilizaţie, pentru truditorii portului, pentru acei care odată cu grînele lopătau aurul şi belşugul oraşului, pentru ei orînduirea găsise un singur loc potrivit să le fie de adăpost: Bădălanul, mizeră Veneţie, înălţată pe piloţi în miasmele şi apa stătută a smîrcurilor din partea de devale a oraşului. Acolo, în Bădălan îşi trăiau odihna în promiscui căscioare din paiantă, dar inimii lor le era aproape portul şi Dunărea şi drag le era Galaţiul cu cerul lui înalt, adînc. Din totdeauna omul truditor a căutat către bine, către dreptate, către ce-i frumos. Nădăjduind în zile mai bune, înecîndu-şi uneori amarul în răscoale şi revolte, oamenii se căleau, se organizau. De la o vreme, în anume hîrtii, Galaţiul a început a se cunoaşte şi sub numele de Portul Roşu. Au plătit ei, muncitorii, cu mulţi ani de temniţă acest nou nume al oraşului lor, dar abia le-a ajuns drag Galaţiul — Port Roşu — şi nu l-ar fi schimbat pentru nimic în lume. Asta s-a arătat în zilele de grea încercare a oraşului. Furia nebună a trupelor hitleriste în retragere bombardase portul şi centrul. Autorităţile antonesciene au predat oraşul trupelor S.S. Cît n-au dovedit aviatorii cu bombardamentul lor sălbatic, au dus la capăt trupele de comando lăsate anume. În acele zile de groază şi nebunie, a fost distrus, minat, incendiat, întreg portul şi oraşul vechi şi o bună parte din centru. De Bădălan, de Galaţii Noi, de cartierele muncitoreşti n-au îndrăznit să se apropie. Dar muncitorii, truditorii oraşului, urcînd din şubredele căscioare ale Bădălanului, coborînd din Galaţii Noi, cel veşnic sub arşiţă şi nori de praf, au trecut să-şi apere oraşul. Primejduindu-şi viaţa ceas de ceas, clipă de clipă, în frunte cu comuniş-

tii, muncitorii au deminat clădirile şi fabricile, au limitat şi izolat incendiile, şi într-un oraş cu uzina electrică aruncată în aer, fără apă potabilă, fără transporturi, în numai cîteva zile, au făcut să fie şi lumină, şi apă şi mijloace de transport şi hrană.

Pentru întîia oară acei care l-au clădit, l-au ridicat piatră cu piatră, i-au purtat peste ape şi mări faima şi bogăţia, pentru întîia oară muncitorii au venit faţă-n faţă cu oraşul lor sub chip de gospodari şi stăpîni. Şi de-atunci încoace, din acel sfîrşit de august, an cu an, şi-au arătat priceperea şi puterea şi dragostea pentru oraşul lor. Martor e noul Galaţi care s-a ridicat din cenuşe ca pasărea Phoenix. Martore sînt noile şantiere navale cu mult peste ce-au fost vreodată, martore fabricile cîte s-au ridicat, martore uzinele „Nicolae Cristea", martore noile lăcaşuri de cultură, şirurile de blocuri moderne ale centrului. Şi dacă am întîrziat poate mai mult asupra Galaţilor de altă dată am făcut-o de aceea fiindcă în seculara sa istorie se deschide o nouă pagină. Această pagină înseamnă noul oraş Galaţi. Acest nou oraş se află cuprins în cifrele oţelului din cea dintîi pagină a proiectului de Directive, dar din cifre el parcă se ridică aevea înaintea ochilor. Citind proiectul de Directive şi noile cifre ale oţelului, am întrevăzut şi noua arhitectură a Galaţiului cu viitorul combinat siderurgic, care în 1965 va produce oţel, iar înspre 1970 va da ţării 4.000.000 tone de oţel, — de trei ori şi mai bine întreaga noastră producţie de astăzi, mai mult decît producţia Reşiţei şi Hunedoarei la capătul lui 1970, cu toată creşterea la care vor ajunge şi aceste două mari centre siderurgice.

Citesc cifrele de oţel ale proiectului de Directive şi mă gîndesc cu duioşie la bătrînul port, la îndrăzneţii docheri, la bravii muncitori care n-au mai apucat zilele de faţă. Trudind din zori în noapte, adăpostiţi în meschinele cocioabe insalubre ale Bădălanului, supţi de malarie şi foame bătuţi în beciurile poliţiei, şi-au iubit portul, şi-au fost mîndri de el. Nu nu mai unul, visînd la zilele care aveau să vină a îndrăznit să gîndească la multe. Dar la schimbarea, la întreaga înnoire, la complexul de uriaşe clădiri, cîte se cuprind în laconicele cifre ale Combinatului de oţel din Galaţi, la atîtea n-a îndrăznit să gîndească pentru bătrîna schelă a Galaţilor. Şi astăzi schela Galaţilor odată cu întreaga ţară, porneşte către o nouă treaptă a vieţii sale, către aceea de schelă a oţelului, Galaţi port al oţelului!

Nu ştiu unde se va ridica noul combinat. Cît ce-mi amintesc aşezarea acestor locuri şi parcă văd cum se înalţă, între Braţeş şi Dunăre, uriaşele furnale automate, cawperele şi platourile oţelăriilor, uriaşele turnătorii. Aud chemările locomotivelor uzinale. Iată şi tramvaiele pe apă care aduc şi iau la anume ore mii şi mii de muncitori. Muncitori mai mult tineri, cu înfăţişarea blîndă, de oameni cu carte, odihniţi şi veseli. Şi nu mai vin la lucru din Bădălanul cu miasme şi malarie. Bădălanul a fost de mult asanat, iar muncitorii vin din noile blocuri comode, estetice, cu întinse parcuri în jurul lor.

Parcă-mi ajung la ureche şi ritmul poemelor în care autorii lor, poeţii, văd profilîndu-se pe Dunăre focul noilor furnale. Legînd în vers măiestru focul şi apa, ei cîntă viaţa bătrînului port, cel veşnic tînăr şi cîntecele poeţilor profilează pe cerul vitorului adevărul veşnic viu, adevărul comuniştilor, care înseamnă tinereţe, speranţă, creaţie, viaţă.

Mihail DAVIDOGLU

Iţi mulţumesc!

Străbunii mei din urmă, veacuri multe
Au îndurat şi umilinţi şi ură.
Nici n-au strigat că-aveau căluş în gură,
Şi, oricum, n-a fost nimeni să-i asculte.

Au strîns, aşa, mereu prin generaţii,
Obidă multă, dor de răzbunare,
Şi-o sete-aprinsă de-un alt trai sub soare...
Dar cine să răzbune-atunci argaţii?

Nădejdi n-au fost în cer nici pe pămînt.
Trăiau, mureau, în mare simplitate,
Arau la cîmp sau ridicau palate,
Şi tot făceau în taină-un jurămînt.

Şi poate că treceau din tată-n fiu,
Vreun vis prelung neîmplinit prin veacuri,
Odată cu blesteme fără leacuri,
Urlate în zadar spre-un cer pustiu.

Se împlineşte visul strămoşesc;
Ridică fruntea un întreg popor.
Ţăranii ară lanurile lor...
*Iţi mulţumesc, Partid, **iţi mulţumesc**!*

Demostene BOTEZ

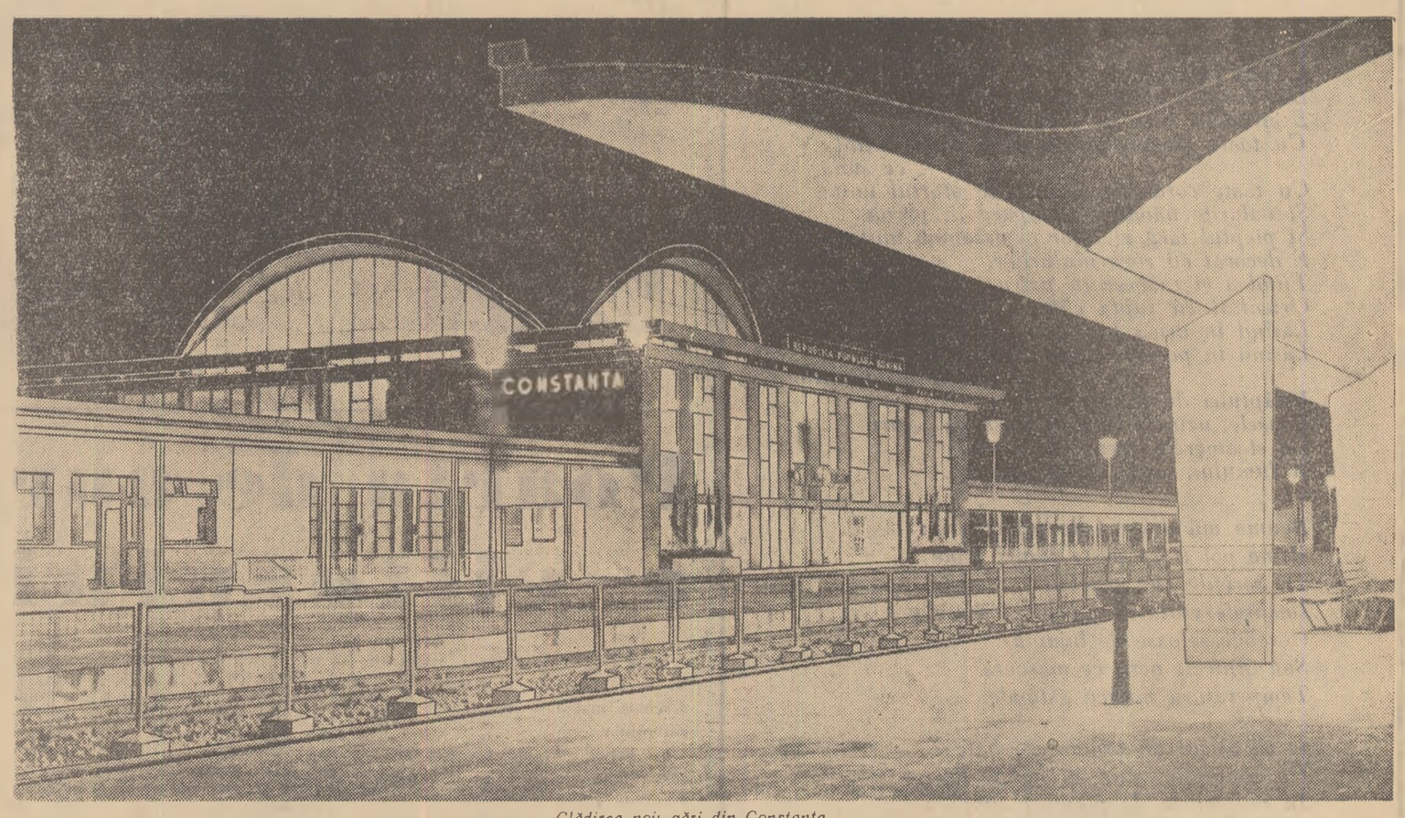

Clădirea nouă gări din Constanţa.

Poarta miracolelor

Cititorule, am să-ţi vorbesc despre o gară. În limbaj obişnuit, o gară este un punct de popas, mai scurt sau mai lung, al trenurilor. Dar ea poate fi şi un loc de aşteptare şi speranţă, de zbor spre zări noi şi necunoscute. Cine n-a încercat oscilările inimii la venirea sau plecarea cuiva drag? Tu însuţi, cititorule, punînd de fiecare dată piciorul pe peron, n-ai fost învăluit de o nostalgie fără nume? Şi de cîte ori nu te-ai simţit mai tînăr, mai optimist, mai îndrăzneţ, gata să cucereşti o ţintă de pe întinsul ţării pe care ai visat-o cine ştie cît? O gară este o chemare şi o poartă spre un necuprins de taină şi de bucurie.

Dar nici una nu seamănă cu noua gară din Constanţa, cea pe care arhitecţii şi constructorii au înălţat-o în numai nouă luni şi jumătate în cinstea celui de-al III-lea Congres al P.M.R. Alungă imaginea sălilor strîmte, a birourilor înghesuite, a peroanelor cu acoperişul de sticlă afumată, pe care ţi-o trezeşte desigur vechea gară a oraşului maritim. Ea a pierit şi în locu-i a apărut un parc frumos smălţat cu flori. Desigur, ca şi mine, vei fi izbit la primul contact cu albul edificiu al acestei gări. Iată-mă, sînt încurcat acum, cînd vreau să ţi-o descriu. N-ai să-ţi închipui cum poate o alcătuire din beton, marmoră şi sticlă, să pară atît de zveltă şi de aeriană. Stilul arhitectonic, linia elegantă şi pură, spaţiul înconjurător, lumina sau toate laolaltă contribuie la această impresie? Uitîndu-te de la oarecare depărtare la ea, cu cupolele armonioase şi pereţii de sticlă, cu aripile clădirilor sprijinite pe stîlpi albi, seamănă cu o splendidă navă aterizată surprinzător pe pămînt şi te temi ca, în lumina fluorescentă, ireală, în care e scăldată, să nu-şi ia cumva zborul pe nesimţite. Această iluzie ţi-o întăreşte şi peronul care, de asemenea, n-are nimic comun cu vechile peroane. Este ca o uriaşă aripă de pescăruş, albastră în bătaia luminii, imobilă într-o mişcare de elan.

Inceput cu holul pardosit cu marmură, cu sălile de aşteptare, camera pentru mamă şi copil, restaurantul şi barul modern şi sfîrşind cu poşta, serviciul telefonic, farmacia şi radioficarea, totul este un prilej de încîntare. Am zăbovit cîteva clipe, sus la barul strălucitor, cu taburetele înalte, colorate, cu picioarele de aluminiu. Am zăbovit ca să privesc pe muncitorul dobrogean, căţărat pe un taburet, cu coatele sprijinite de marginea lucioasă a barului, sorbind băuturi răcoritoare, liniştit, şi firesc, din paharele lungi, străvezii. Nu era în gesturile sale nici o stîngherealâ, nici o stîngăcie şi mi-a plăcut naturaleţea cu care se bucura de acest lux, el, căruia altădată nu-i erau rezervate decît cîrciumile murdare cu mese soioase. Apoi am coborît pe peron şi pe urmă în tunelurile de intrare şi de ieşire, cu podeaua căptuşită cu piatră galbenă.

Ghidul meu, şeful gării, Nicolae Gheorghiu, mă însoţeşte de-a lungul şinelor care sclipesc sub cerul de mătase albastră. În depărtare zăresc o cabină cu o lumină neobişnuită; are neon. Îl ascult pe însoţitorul meu: „Gara Constanţa e acum un punct terminus".

Ştii, cititorule, ce înseamnă o efectuare de parcurs? Nenumăratele operaţiuni pe care zeci de muncitori feroviari le fac ca trenul tău să pătrundă fără grijă în această gară, prin această poartă a miracolelor. Căci de aici, unde totul te vesteşte că intri într-un ţinut de basm, autobuzele străbat tot litoralul, Dobrogea desfăşurîndu-ţi înainte farmecele.

Dar niciodată n-ai să le înţelegi cum se cuvine, dacă vei uita că la temelia lor stau munca şi visul. Pentru a transforma această regiune de lut ars într-o grădină, s-au ridicat şi se vor mai ridica fabrici şi uzine, ogoarele sînt şi vor fi lucrate cu mijloacele mecanice cele mai înaintate, ritmul construcţiilor va creşte necontenit, aşa după cum o indică Directivele Partidului, care constituie pentru fiecare dintre noi şi o hartă de bătălie pentru cucerirea viitorului.

Toate acestea sînt făurite de tine şi pentru tine, om al muncii, fie că osteneşti în uzină, pe ogor, în laboratoare sau pe o pagină de hîrtie albă. Poţi şi e drept să-ţi îngădui acum un ceas de desfătare, bronzîndu-te la soare, ascultînd muzica valurilor. Întreg litoralul te aşteaptă, cu plajele de aur, cu parcurile lui de flori, cu clădirile de beton şi sticlă, care-n noapte apar ca nişte imense înotătoare marine, transparente, încremenite pe ţărm, privind marea prin sutele lor de ochi fosforescenţi, verzui. Pregătirile sînt gata. Şi ca să-ţi traduc poezia în cifre, îl voi lăsa să vorbească pe tovarăşul Barna, directorul staţiunii Eforie: „Anul acesta avem peste 20 de hectare de spaţii verzi şi înflorite. Vor funcţiona 16 cantine, din care două de o capacitate de 1400 de mese. Avem o instalaţie proprie de laborator de cofetărie. Oamenii muncii vor mînca numai în două serii, şi nu în trei, ca în sezonul trecut. Menirul va fi la alegere. Din punct de vedere cultural, avem un club central, cu un program bine organizat, variat şi interesant. Se va deschide de asemeni un cinematograf în aer liber, cu o capacitate de 2000 de locuri, etc.

Dar nu numai Eforia, ci şi Vasile Roaită, Mangalia au făcut nenumărate îmbunătăţiri, întrecîndu-se în a oferi cît mai mult în confort şi frumuseţe oamenilor muncii. Litoralul este oglinda întregului ţinut dobrogean. Strălucirea sa este însă un reflex al renaşterii, al unei noi culturi şi civilizaţii ce se înalţă pe străvechiul pămînt scitic, şi poartă numele de glorie al epocii socialiste.

Ieronim ŞERBU

UNA DIN ŞCOLI

Cine nu-şi aminteşte de jalnicele şcoli profesionale de ucenici de altădată? În oraşul în care mi-am petrecut o bună parte din copilărie exista una. I se spunea „şcoala zdrenţoşilor". Veneau, serile, băieţandri extenuaţi de munca de peste zi, începută de la cinci dimineaţa, pentru a asculta, încă patru ore, lecţii predate în silă de profesori vexaţi că sînt siliţi să apară în faţa unui asemenea auditoriu. Murdari, cu mîini negre, cu oboseala zugrăvită pe obrajii lor palizi, băieţii picau de somn. Obligativitatea şcolii era cu totul relativă. Rezultatele obţinute, indiferente. Scopul se pare era ca acestor băieţi, înainte de-a deveni lucrători să li se dea un certificat şcolar echivalent cu absolvirea a şapte clase complementare, care de altfel nu le dădea dreptul la nimic. Fapt este că seară de seară, în săli de clasă mizere, ucenicii dormitau patru ore, ascultînd lecţii despre tehnologia lemnului, predate de cineva care n-a văzut în viaţa lui gater sau un circular.

Nu există multe parodii mai reuşite ca şcoala profesională de pe timpuri şi orele de lucru manual din vechile şcoli teoretice. Adevărul este că burghezia nu avea nevoie de un muncitor cult şi cu pregătire tehnică. Ar fi neliniştit-o, tot astfel cum nu avea nevoie de o legătură a învăţămîntului teoretic de practica nemijlocită, din uzină.

Parodiile s-au jucat destulă vreme pe scena învăţămîntului nostru, ca îndepărtarea urmelor lăsate după înlăturarea vechiului regim să nu ceară o grijă susţinută şi un efort deosebit în cadrul revoluţiei culturale.

Rădăcinile noului sînt acum vigu-

roase. Seva care urcă în plante a dat roade excelente, iar şcolile amintite există doar în memoria generaţiilor, care n-au apucat să-şi dea examenul de calificare profesională în timpurile noi.

Despre aceste urme ale trecutului ar putea depune mărturii interesante maistrul constructor Petre Mitea, elev în clasa X-A a Şcolii medii muncitoreşti „Timpuri Noi" din Capitală. Să dăm un amănunt; are 54 de ani. Şi încă unul: a fost analfabet. Motivul principal care l-a determinat să învingă nemaipomenitele greutăţi pe care „urmele" i le-au creat şi să înceapă la vîrsta sa să facă analiza sintactică a unei fraze din „Amintirile" lui Creangă, şi în acelaşi timp să facă bună cunoştinţă cu legile mecanicii şi postulatele fizicii: trebuie să ţină pas cu mişcarea de „acceleraţie". Aşadar, cu impetuoasa creştere a nivelului tehnic în industrie şi construcţii. Anul viitor, va cinsti cu prietenii săi „certificatul de maturitate".

Şcoala se află lîngă uzina „Timpuri Noi", elevii ei, cei mai mulţi, lucrează în uzine, toţi sînt în producţie. Directorul şcolii, tovarăşul Ion Ştefan, e laconic cînd îi cerem să vorbească de începuturile ei. Ar fi cam aşa: s-a luptat din greu cu urmele pomenite. Sumarele cunoştinţe ale candidaţilor veniţi cu un atestat al şcolii de ucenici trebuiau serios completate. Nu se putea porni la drum în etape, cu diferenţe de nivel în aceeaşi clasă, pentru că între cei înscrişi existau absolvenţi ai şcolilor noastre profesionale de ucenici, incomparabil mai bine pregătiţi.

Iată unul din aceşti elevi. E în clasa X-a G. Ziua, în schimbul I, îl găseşti în uzină. E mecanic. Îl cheamă Nicolae Ştefan. În catalog nu are notă mai mică de 8. Abundă nota 10 şi 9. E un viitor candidat la bursa pentru politehnică (trebuie notat şi acest amănunt: bursa). De ce, în loc să se ocupe cu altceva seara, (e doar tînăr, şi de cîştigat cîştigă bine!) se duce la şcoală şi pregăteşte sîrguincios temele? Răspunsul lui şi al lui Firu D. Ion, cl. VIII-a C. (timplar la o întreprindere a S.P.G.): „Vrem să mergem în pas cu dezvoltarea nivelului tehnic al industriei noastre, nu vrem să rămînem în urmă. E o problemă de perspectivă".

Îi întrebăm pe director dacă se mai întîlnesc deosebiri de nivel în pregătirea candidaţilor pentru clasa VIII-a C. şi dacă nivelul actual al şcolii îl mulţumeşte. Ne răspunde:

— Nivelul actual este satisfăcător, putînd fi comparat cu nivelul oricărei şcoli medii obişnuite. Programa e a unei secţii reale, iar elevii noştri sînt exigenţi cu ei înşişi. Serioşi şi sobri. Nu se glumeşte cu învăţămîntul. Vor să nu desmintă creditul care li s-a acordat de colectivul care i-a trimis aci.

În ceea ce priveşte decalajul întîlnit la început, la primirea în clasa VIII-a aflăm că încă din ianuarie sînt pregătiţi candidaţii pentru examen. Şi, dacă la strung sau raboteză, omul nu glumeşte cu timpul său, nici cu cartea nu se joacă.

— De altfel, ne spune directorul, şcolile medii obişnuite sînt şi ele legate nemijlocit de producţie. Şcolile dacă nu au ateliere proprii dotate cu utilajul necesar, sînt legate de uzine sau întreprinderi. Unui absolvent al şcolii medii îi sînt familiare strungul, freza, bormaşina sau misterele chimiei, practic, nu numai după schema sumară explicată cu creta în mînă.

În anul 1957-58 a absolvit Şcoala medie „Timpuri Noi", Ion Făgeţeanu, muncitor în uzină. Azi e în anul II la Politehnică. Aurel Iorga a realizat aceeaşi performanţă anul trecut. În evidenţa şcolii figurează şi studenta Institutului de Petrol şi Gaze, Iordana Mihalache, ca şi studenta Facultăţii de chimie din Iaşi, Ecaterina Tache. Li se adaugă viitoarea farmacistă Floarea Ciorobea. Pe diploma lor de maturitate figurează şcoala medie muncitorească „Timpuri Noi". Elevii ei, muncitori, sînt în concediu de studii, repetă în sălile de clasă materia pe un an, rezolvă probleme de algebră şi trigonometrie sau refac fauna din oligocen.

Pînă în 1965, Făgeţeanu va deveni inginer. Alte sute de absolvenţi ai şcolii vor reintra în uzină, vor deveni maiştri sau vor încerca emoţiile admiterii în facultate. Sute şi mii de muncitori vor rezolva probleme la tablă şi vor conspecta din bazele darwinismului, vor parcurge cronica lui Neculce şi vor da teze despre poezia lirică. Vor dispune de-un local nou de şcoală, într-un nou cartier. În acest timp în toate ramurile industriei noastre se vor atinge coeficienţi sporiţi de productivitate, un nivel tehnic pe măsura cuceririlor ştiinţei şi tehnicii mondiale şi un volum de producţie de cîteva ori mai ridicat decît cel actual. Între 1960—1965, din şcolile profesionale şi tehnice vor intra în uzine 260.000 de muncitori calificaţi peste 100.000 de cadre tehnice medii, circa 54.000 de cadre cu pregătire superioară. Toate acestea sînt înscrise în proiectul Directivelor Congresului al III-lea al P.M.R. Pînă în anii 1962-63 va fi generalizat învăţămîntul de 7 ani, se va trece la cel de 8 ani, pentru a atinge curînd 12 ani. În acest ansamblu şcolile muncitoreşti îşi au locul lor bine determinat.

N-am vorbit decît despre una din şcoli. Sînt multe în Capitală, sînt multe în fiecare oraş. Învăţămîntul este o coordonată principală a vieţii omului muncii, una din laturile esenţiale ale revoluţiei pe care o trăim. Proiectul de Directive îi dă o atenţie deosebită. Gîndiţi-vă numai: în ţara în care, în 1938, „un milion de copii cresc fără cunoştinţă de carte" (o declară N. Iorga) va fi generalizat învăţămîntul de 12 ani! Cît de firesc se leagă această splendidă victorie a culturii de imaginea viitorului colos siderurgic de la Galaţi, de marile şantiere şi marile uzine de electricitate şi chimie, de socialism şi comunism.

Ştefan LUCA

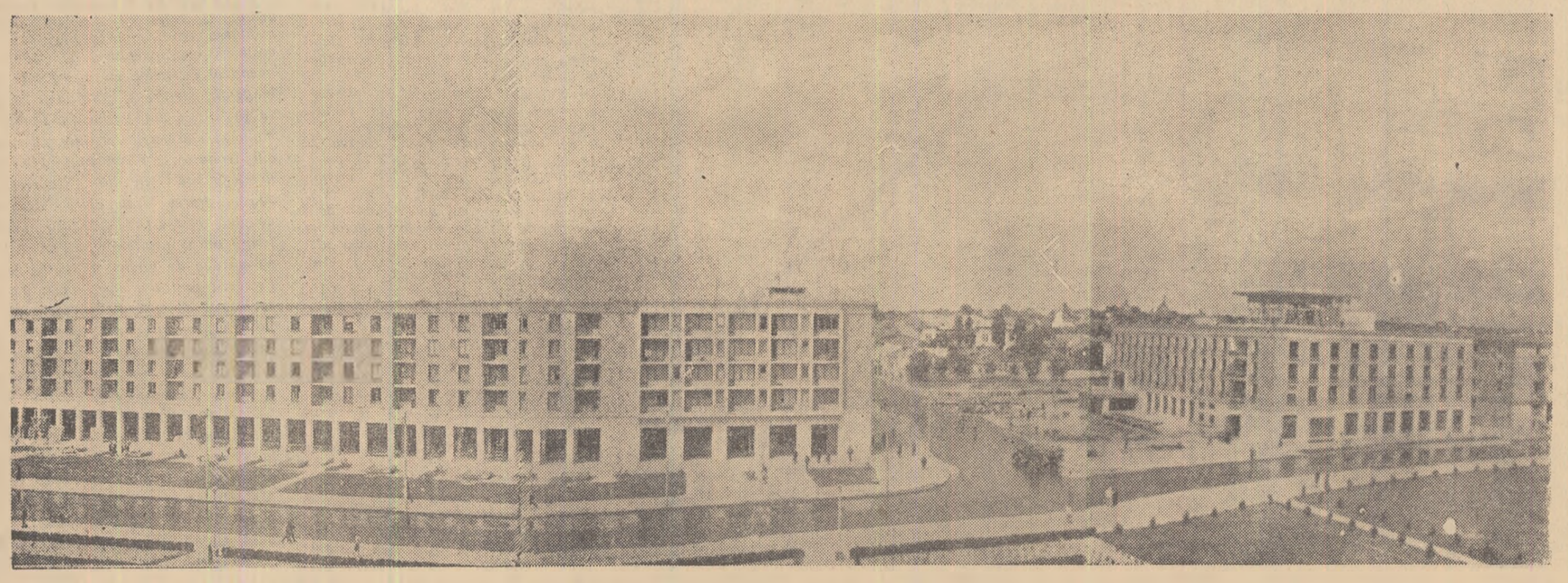

Locuinţe muncitoreşti în oraşul Galaţi.

Ascult ornicul vremii

E încă furtună în lume,
E încă furtună,
Dar corabia aceasta, patria mea
E cîrmuită bine pe oceanul în spume,
Cu toate pînzele visului întinse de vîntul ce sună,
Cu toate cordajele întinse de efortul unit
Și valurile năvălind se sparg în provă
Și pieptul larg al celor ce-nseamnă unitate
E decorat cu roza vînturilor,
Fiindcă ei răzbesc în patru puncte cardinale
Orientați cu fapta către viitor,
Lăsînd în urmă porturile Eri și Azi,
Lăsînd în porturi etajate marile terase ale înfăptuirilor,
Înfăptuiri de fiecare clipă;
Orașele, uzinele ce despletesc pe șesuri
Ca steamerele, trena mătăsoasă
A fumului, peste cîmpii, oceane.

Acuma mă despart de primăvară;
Mîine voi trece peste șesuri pline
De sori de aur vegetal,
Imensele culturi de floarea soarelui.
Corolele setoase de lumină,
Sau ornicele verii ce măsoară
Temperatura muncii estivale.

O să ascult un ornic care bate
Cu simultana sîngelui bătaie
In milioanele de piepturi simple;
O, timp, nu te opri, să urce pasul
Acestui uriaș
Poporul, dîrzul, sfîntul
Ce-atinge cerul nelăsînd pămîntul.

De unde să m-adun, din care zare
Să-mi strîng în mine umbra nemăsurat de mare?
Din anii amintirilor prea crude
Ce mă privesc cu ochii mari de dude?
Intoarce-te pe strada ta, copilărie,
Și pierde-te-n decorul de praf și sărăcie!
De unde să mă chem, cu ce să-ncerc
Să-mi desenez conturul unei făpturi întregi?
Cu brațele iubirilor pierdute,
Cu arcul lor de carne moale albă,
Să mă adun în mine cel de astăzi?
Unde sînt eu? Pe care pisc de munte,
In care fund de vale a uitării?
O nu, în umbra ei am fost odată,
Dar am scăpat din putrezita vale;
Acuma sînt pe pisc sub foc de steaguri,
Sub bolta de mătase sîngerie
In plinul ritm al muncii estivale.
Unde sînt eu, mă-ntreb, sînt doar acolo,
In ornicul, în inima ce bate
Cu simultana sîngelui bătaie
In milioanele de piepturi simple.
O, timp, nu te opri, ascultă-mi glasu'
Cu ei spre viitor îmi urcă pasul.

E încă furtună în lume
E încă furtună,
Dar corabia aceasta, patria mea,
E cîrmuită bine pe oceanul în spume
Cu ochii ațintiți la noua stea polară
Această roză a vînturilor roșie
Cu raze de rubin între pămînt și cer,
Partidul ține bara cu brat de timonier.

Radu BOUREANU

Vedere de ansamblu asupra noilor construcții din Piața Palatului Republicii

Poarta de aur a viitorului

După 15 ani de victorii, încă o dată, brațul energic al partidului, ne deschide mai larg poarta de aur a viitorului:

— Priviți orașele voastre, priviți construcțiile voastre de fier, priviți grădinile voastre!

Poporul romîn și-a lepădat demult haina săracă a trecutului și în salopetă, cu briliantul muncii pe frunte, construiește. Ziduri și cîmpuri; vietăți ale oțelului; catedralele de cărbuni de sub pămînt, adormite fără cîntec de milenii; țiteiul migrator în geologii; poporul viu al mării, visînd adînc; pădurile cu tezaurul lor de lemn, toate cîte ne aparțin.

Sub soare, aici, la Dunăre se aude un zvon turburător. Mințile și brațele adunate, ciocanul cu secera unite bat vesel materia. Vizibil crește tot mai sus lîngă noi un ținut legendar în cremene și durată. Pisăm bordeiele și alcătuim noi așezări de marmură. Cu ochii spre stelele la care vom călători, continuăm să ne așezăm gospodărește țara.

Aduc omagiul meu Congresului al III-lea, lucefăr de calendar într-o lungă istorie biruitoare.

Eugen BARBU

DATORIA

Nu e timpul cuvintelor.

Lucid, clar, simplu — cu acea forță care își trage izvorul din cunoașterea posibilităților creatoare, nelimitate, ale poporului — Proiectul de Directive ale Congresului al III-lea al P. M. R. trasează viitorului o hartă sigură și precisă.

In aceste cifre, în această largă perspectivă care ne umple de mîndrie e închisă experiența acestor ani de lupte și biruințe, de continuă dezvoltare multilaterală a țării, a oamenilor muncii care au făurit această țară. Pentru fiecare om al muncii, Directivele au devenit o chestiune personală, o problemă de onoare și de responsabilitate. In centrul lor, ca un far veșnic viu, stă omul nou al acestei epoci, omul cărula partidul l-a pus în față nobila sarcină de-a face ca în scurtă vreme să ridice bunăstarea poporului muncitor la nivelul celor mai înaintate țări din lume.

Despre acest om nou în care, cu fiecare zi, se întrupează și se dezvoltă cele mai înaintate calități ale poporului, cuvintele sînt de prisos. Universul său sufletesc, curajul lucid, cotidian, devenit aproape o obișnuință, încrederea virilă cu care își privește și își făurește viitorul — despre toate acestea vorbesc cifrele Proiectului de Directive.

Pentru scriitorul care vrea să fie demn de epoca pe care o trăiește, să răspundă chemărilor ei majore, să fie nu numai un spectator (ceea ce pentru un scriitor adevărat e un non sens, o imposibilitate) ci un creator la nivelul marii creații istorice care se numește construirea socialismului — cunoașterea, contopirea lui cu acest om nou este datoria cea mai de seamă.

Participant activ al acestui proces fără precedent, scriitorul trebuie să aducă în această luptă tot ce e mai bun în el, truda și veghile lui, gîndirea curajoasă care caută, descoperă, promovează, apără, se bate pentru ca în cărțile lui, cu un ceas mai de vreme, să-și afle locul cuvenit, primul loc, comunistul, eroul zilelor noastre, eroul care în 1965 va raporta partidului său că au fost îndeplinite Directivele.

Titus POPOVICI

Peisajul de mîine al țării

Li se oferă scriitorilor noștri, astăzi mai mult ca oricînd, prilejul de a contempla, în toată splendoarea lui și la modul cel mai realist cu putință, peisajul de mîine al țării. Citind proiectul de Directive ale celui de-al III-lea Congres al Partidului Muncitoresc Romîn, ți se desfășoară cu claritate pe dinaintea ochilor imaginile cele mai îndrăznețe care au putut înflăcăra vreodată închipuirea patrioților vizionari. Nu poți să nu însoțești aceste imagini cu un sentiment de legitimă mîndrie cetățenească, în ele sălășluind frumusețea muncii și virtuților unui întreg popor, descătușat din inerția trecutului și încredințat cu generozitate unei dezvoltări impetuoase. Gîndul rătăcește departe în viitor, încercînd să se familiarizeze cu noile profiluri ale orașelor, cu noile contururi ale construcțiilor industriale ivite brusc în locuri ce duceau, pînă nu de mult, o existență monotonă și obscură, în fine, cu toate noile înfăptuiri ale brațelor și minții omenești, și se întoarce din această călătorie întinerit, tonificat.

Acest peisaj pasionant, care ne stă în față și care se va împlini de la o zi la alta și de la un an la altul, prin voința și abnegația oamenilor liberi, dîndu-ne senzația unei depline contemporaneități cu veacul, adăpostește în el multe, inepuizabile izvoare de inspirație, asigură temeiul unei necontenite și mereu mai înalte, încă nescrise în întregime Cîntări a Romîniei.

Aurel RĂU

Certitudine

Odată cu apariția proiectului Directivelor am fost cuprinși de o sfîntă dorință de comparații. A crescut producția, nivelul de trai, venitul național cu atît față de anul cutare și vor crește cu atît pînă în '65 sau '75.

N-am întîlnit nici un om care să nu comenteze cu entuziasm.

N-am întîlnit nici un om care să stea în cumpănă.

N-am întîlnit nici un sceptic.

Poate că m-au înconjurat numai oameni cinstiți. Poate. Dar mai de grabă cred că scepticii, din ce în ce mai puțini la număr, specie odioasă de cobitori, au fost uluiți de atîta certitudine și nu și-au venit în fire.

Dacă ies din găuri și coșcoveală riscă să-i orbească iar luminile tari ale faptelor noastre conduse de Partid. Dar nouă luminile acestea ne sînt scumpe, sînt rodul îndemînării și trudei noastre și nu le risipim.

Stăm în lumină ca florile și ca munții, înnoindu-ne în fiecare primăvară și pe zi ce trece mai de neclintit. Primăverile noastre sînt hotărîrile de partid luate întotdeauna după o amplă consultare cu țara. Tăria neclintirii noastre de azi rezultă din una și aceeași voință de a face. In înțeles socialist a face înseamnă a construi.

Și construim. In bucolicul peisaj romînesc s-a ivit un element nou întîlnit oriunde te poartă pașii, oriunde îți întorci privirile: dantela schelăriilor și zvelțeța înscrisă pe cer a macaralelor-turn deasupra cărora flutură egal mătăsurile roșii și tricolore, atît de scumpe și de dragi.

In 1960 venitul național va fi de 2,7 ori mai mare ca în 1938. Dacă scădem anii pregătirilor de război, anii pustiitori ai războiului în care n-a fost decît distrugere, și lipsuri și eforturi supraomenești, anii refacerii eroice cînd am îndepărtat ruinele și am cîrpit surpăturile, rezultă că abia de 10—12 ani creăm cu adevărat. Intr-un singur deceniu am bătut toate recordurile previzibile și am batjocorit prin fapte toată lepădăraia cobiților rămași aci ori mătrășiți peste hotare.

Cine nu crede că le-am făcut pe toate prin propriile puteri cu Partidul în frunte vină să vadă. Primim orice om cinstit, curios să știe cum se poate sălta un popor stăpîn pe el, stăpîn pe propria-i patrie, pe soartă.

Are să vadă reprezentanții unor oameni care știu foarte bine ce vor, iar ceea ce vor, știu excelent cum să facă.

Are să vadă curat de unde izvorăște încrederea sublimă în viitor. Are să știe de ce ne-am îmbolnăvit cu toții de dorința comparațiilor, parcă toți ne-am fi născut statisticieni, nu poeți cum scrisese Alecsandri. Sau poate tocmai acum pătrundem sensul cuvintelor poetului, acum cînd semnăm cu mistria și tîrnăcopul și ciocanul poemul socialismului biruitor.

Stăm, cum zic, într-o lumină superbă. Discutăm cu aprindere viitorul și-l vedem aevea, căci ne-am obișnuit să realizăm ce ne propunem. N-am întîlnit nici un nepoet, nici un om în cumpănă. E o mare cucerire să n-ai îndoieli! E o și mai mare cucerire să ai certitudine în proporție de masă!

Iar lumina și încrederea vin, în întregime, de la Partid.

Dumitru MIRCEA

PE CALEA SOCIALISMULUI

(Urmare din pag. 1)

cum s-ar putea oare concepe? Și cum s-ar fi putut oare realiza?

Intrepătrunderea lor într-un tot unitar și organic e o lege a vieții sociale și a progresului. Renașterea a răsărit unde nu mai stăpînea foamea și sluma Evului Mediu. Pînă mai ieri mulțimile trudnice din Romînia „eminamente agricolă", cunoșteau numai foamea de pîine și setea de libertate, de dreptate, de omenie. Astăzi cartea e tot atît de necesară tuturora ca pîinea cea de toate zilele. Nu lipsește din nici o casă, de pe nici o masă. Și nici nu-i mai scumpă decît pîinea. Nu-i trufanda de lux. Cum s-a ajuns așa de repede pînă aici, în urgisita țară de ieri, care deținea recordul analfabetismului european?

Firește, n-a fost o problemă ușor de dezlegat. Iar dezlegarea nu s-a desăvîrșit de la sine, cu o baghetă magică: vărguța vracilor din legende.

Să privim îndărăt, pentru a recapitula neagra și odioasa moștenire a trecutului, preluată împreună cu celelalte stări de mizerie la 23 august 1944, cînd a sunat ceasul eliberărilor și al unei alte vieți, în sfîrșit omenoase. Ce se vedea pînă atunci? Satele orbecăind în bezne... Școlile, niște cocioabe... Dascălii, niște iloți tremurînd la porunca satrapilor electorului. Iar orașele, nu mai puțin scufundate în tenebre, în pofida fulgurantelor reclame și firme multicolore, din tuburile de neon: baruri, tripouri, dancinguri, bănci, pentru lumea selectă a stăpînitorilor și a profitorilor.

Ultimele statistici din Enciclopediile așa-zis naționale, de acum două decenii recunoșteau răspicat și fără nici o jenă acest analfabetism național: județe unde abia nouă sau opt femei adulte dintr-o sută știau să se iscălească aproximativ; orașe unde numai jumătate din populație știa carte; însăși Capitala țării, numărînd una sută mii de analfabeți. Recitești, îți freci ochii și nu-ți vine să crezi ochilor, mai ales că datele statisticei oficiale coincideau cu fățărnicia faimoaselor și mult trîmbițatelor „ofensive culturale".

Ce zarvă! Ce inspectori culturali! Ce festivități, cu discursuri și fanfare!

Scriitorul, ce să însemne sărmanul și ce nobilă misiune culturală să îndeplinească într-o asemenea lume, unde n-avea acces la cititorii cei mulți, din pricină că mulțimile cele multe nu-i puteau citi slova? Mihail Sadoveanu a mărturisit nu odată atunci, cu durere de om și de scriitor, că marele povestaș popular Ion Creangă, geniul specific al satului romînesc, nu era cunoscut și citit, nici chiar în satul său de obîrșie, în Humulești de la poalele Cetății Neamțului.

De scrisul lui ne bucuram și ne desfătam puțini. Consătenii săi, nu! N-aveau putința.

Bezne. Neant. Neant și ofensive culturale...

Aceasta era sumbra realitate.

Iar Academia, forul suprem al culturii? Academia care n-a prenumărat printre aleșii săi nici pe Eminescu, nici pe Creangă, nici pe Caragiale, nici pe Slavici, nici pe Vlăhuță, nici pe Dobrogeanu-Gherea; Academia care a respins de două ori de la premii opera lui Caragiale sub cuvînt că ofensa demnitatea noastră națională; Academia aceasta a nimănui, dintr-un sat fără cîini, ce făcea? Dormita în pace și onor sub ocrotelnica pază a ilustrului I. Kalinderu, administratorul general al domeniilor coroanei, personaj de-un comic memorabil, care alimenta verva și caricaturile revistelor umoristice; I. Kalinderu, autorul prea eruditului, pasionantului și prea actualului studiu: „Portul bărbii la patricienii Romani". Vedeți bine, pînă unde mergea patriotica rîvnă pentru cultură! Această tichie de mărgăritar îi lipsea plesuvului moș Ion Barbălată de la Flămînzii din Vale, cînd se scărpina în barba dacică înainte de a semna prin punere de deget somația de plată a birului, care-i lua, să vîndă la mezat cu darabana, și cenușa din vatră! Nu știa nefericitul și ignorantul, cum să-și rotunjească barba din foarfec după moda patricienilor Romani din Forum și după moda patricianului valah Iancu Kalinderu, ilustrul erudit și academician, marele staroste al culturii romîne, de hilariantă memorie.

Nu exagerez cu nimic. Cartea cu pricina despre portul bărbii la patricienii Romani am primit-o premiu școlar, cînd am absolvit clasa IV-a primară. De atunci am rămas de-o competință fără rival în materie și m-am jurat să nu-mi las barbă nici patriciană nici plebee, cît oi fi și-oi mai trăi.

Deci, chiar pentru știutorul începător de carte; ce carte îi punea statul de-atunci la îndemînă? La ce-i folosea învățătura, într-un fund mlăștinos de sat, în afară de semnarea somațiilor de plată fiscală, de globări și amenzi? Portul bărbii la patricienii Romani! Suprema dovadă de erudiție, să-i lase de căruță pe Mommsen, pe Michelet, pe Coulanges, celebrii romaniști.

Aceasta fiind moștenirea trecutului, nu-i greu de măsurat acum imensa povară și răspundere ce apăsau pe umerii primilor deschizători de noi drumuri culturale, după 23 august 1944. Pretutindeni aceleași bezne, aceleași bălării, aceiași spini și ciulini. Chiar printre tîndurile unor anume scriitori. Căci în lipsa cititorilor de-acasă, nu puțini rătăceau pe nisipurile cu cactuși exotici ai decadentismului artificial, de import: dadaism, expresionism, suprarealism și alte izme. Tot un fel de portul bărbii la patricienii Romani. Portul cravatelor și frizurii geniale din cafeurile superpariziene, adoptat de snobii moldovalahi și supra-esteți!

Le-am trăit acestea zi de zi, încă din prima tinerețe scriitoricească. Cum le-aș putea uita? Aceste contradicții, în același timp cauze și efecte, au lipsit literatura noastră din primele decenii ale veacului de-un fir conducător.

Nu aici era cheia?

La bază, analfabetismul. Și trebuie să recunoaștem că strădania partidului pentru stîrpirea analfabetismului a dat roade peste așteptări.

In cincisprezece ani, numărăm mai multe biblioteci la sate, în fabrici și uzine, în cartierele muncitorești, de cît numără Franța cu vechea ei tradiție de cultură, de pe vremea Sorbonei medievale. Cărțile lui Alecsandri, Eminescu, Creangă, Slavici, Caragiale, Delavrancea — se tipăresc într-un an în tiraje de care nu s-au bucurat acești scriitori clasici ai noștri în totalitatea anilor din viață și după ce-au plecat din acea tristă și vitregă viață. Piesele de teatru ale lui Caragiale depășesc într-un an totalul reprezentațiilor de pînă la 23 august 1944. Prin grija instituțiilor de difuziune culturală se joacă în peste douăzeci de țări și în peste douăzeci de grăuri, pînă dincolo de oceanul Atlantic sau dincolo de Pacific, în Australia.

Să mai amintim oare despre opera lui Mihail Sadoveanu și a lui Tudor Arghezi, clasicii noștri în viață?

Recenta sărbătorire a lui Tudor Arghezi și bilanțul tirajului de aproape jumătate milion de volume în mîna tuturor, ne scutește de orice comentarii cu entuziasmele de prisos. Sînt realități, cifre negru pe alb, dovezi matematic riguroase, de cea mai riguroasă verificare.

Academia, trezită din somnolență și din muceda-i atmosferă de cavou este astăzi în fruntea culturii. Prin institutele și filialele sale participă multiplu la toată activitatea din toate domeniile. Ea are și inițiative; are și ultimul cuvînt. De la dicționare și studii lingvistice, pînă la săpăturile arheologice. De la lupta împotriva flagelelor epidemice, de la grija producției agricole în cele mai optime condiții agrotehnice, pînă la studiile de cea mai înaltă mecanică și electro-dinamică cuantică. De la micul infinit atomic, pînă la marele infinit cosmic... Nimic nu-i rămîne străin, îmbinînd, împletind, contopind teoria cu practica realizărilor concrete spre prosperitatea patriei și poporului trudnic, spre victoria progresului în toate: știință, tehnică, artă, literatură, relații strînse cu factorii și institutele culturale de peste hotare.

Dar noi, scriitorii? Scriitorii tineri crescuți de partid și cei mai în vîrstă, care au cunoscut începuturile amare din vremea cînd vechea Romînie deținea recordul analfabetismului european?

Aceștia ce doreau și de ce aveau nevoie în primul rînd?

De lectori! De conștiința că fiecare pagină scrisă cu trudă și măgală a intrat în mîna și sub ochii unui om care să-i simtă bătăile inimii în unison; să-i recunoască truda creației; să-l judece cînd i-a înșelat așteptările și să-l răsplătească atunci cînd i le-a îndeplinit. Asemenea oameni sînt astăzi milioane în patria noastră. Incarnațiile vii ale eroului pozitiv, în carne și oase. O carte cu miez, valoroasă, de autentic umanism, se epuizează acum în cîteva săptămîni. Iată cel mai neprețuit ajutor în munca noastră de creație. Cea dintîi și mai scumpă recompensă pentru adevăratul creator.

Iar partidul; dincolo de celelalte sprijine în această muncă a creației; dincolo de edituri, hîrtie, tipar, biblioteci, aparatul de difuzare a cărților; dincolo de înlesnirile pentru documentarea istorică și socială — ne-a mijlocit el și numai el, numărul imens al lectorilor cu agera lor inteligență, simțire și pătrundere, scoase în sfîrșit din bezna analfabetismului. De aceea, ca scriitor cu părul alb, îi datoresc recunoștința cea mai neprecupețită. Incolo? Recompensa sau mustrarea, dezamăgirea sau îndemnul, rosteasc-o-le lectorii! Ne-ajunge atîta; ne-ajunge să ne doară, să ne dea de gîndit ori să ne însuflețească pentru a merge mai departe în pas cu poporul, cu mărețele lui înfăptuiri constructive, în pas cu timpul care n-așteaptă, nu te înșeală, nu iartă; dar nici nu nedreptățește pe nimeni — mare sau mai puțin mare, tînăr sau mai puțin tînăr.

Mergem cu toții, cot la cot și umăr la umăr, înainte. Drumurile sînt deschise tuturora pentru orice avîntări. Piscul e sus, în lumină. Chiar și noi, vechea gardă năzuim încă a urca. Ce să mai spună tînăra gardă, crescută sub ochii partidului?

Cezar PETRESCU

Cetatea Soarelui

Cînd mintea mea desprinse ce-i bine și ce-i rău,
de cînd am pus în raclă pe vechiul dumnezeu, —
prea liniștit în humă să doarmă și să zacă —
surparăm toți Cetatea tirană și săracă.

O alta, fără seamăn, nălțăm, — nu doar în vis —
Și inimile toate, ca floarea s-au deschis,
și-au dat înflăcărarea, — eternității vamă.
... Cetatea mea, de soare, cu turnuri de aramă,

Se oglindește-n mare, se reazimă-n Carpați,
De marea-i frumusețe sînt ochii rourați.
In ea șed pămîntenii. Prin munci și stare bună,
supun oțelul vremii și vara grîne-adună.

Palate ale culturii își rînduiesc pe plac,
și planuri de colindă, spre alte astre fac.
Judecători de pace, cu vorbe înțelepte,
alungă vechi năravuri spre fala lumii drepte.

Tommaso Campanella! E-n urmă visul tău!
Urcăm spre fericire, surpăm ce-i strîmb și rău.
O! De-ai putea bătrîne să vii, să vezi, Cetatea,
unde domnește Omul, și-i soare:
LIBERTATEA!

Ion BĂNUȚĂ

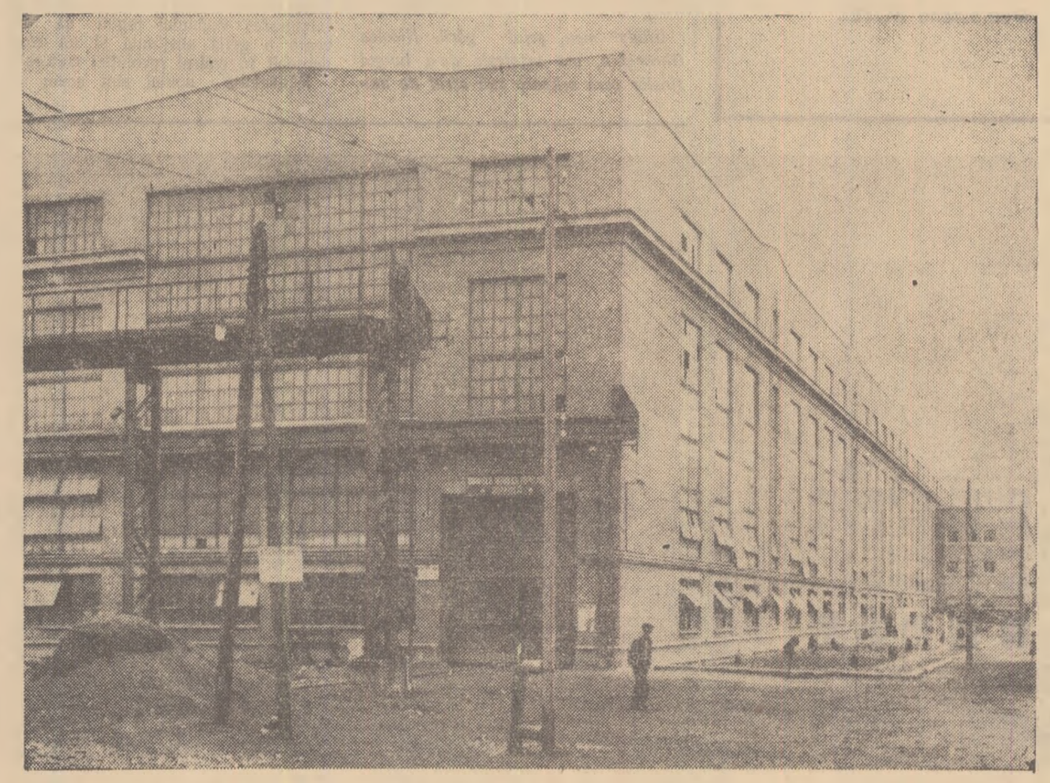

Noua oțelărie specială de la Mocăr, din cadrul Combinatului metalurgic Reșița.

Culoare și lumină

Cîteva însemnări, în ajunul Congresului...

Ritmul vertiginos în care s-a construit, pe toate domeniile, în anii din urmă, va continua și în viitor. Satisfacția de a nu te fi trudit în zadar îți sporește încrederea în propriile puteri, te îndeamnă să mergi și mai departe, să te reînnoiești, să te întreci. Noi, bucureștenii, vedem, înfăptuindu-se progresul, printre altele, prin uriașele construcții etajate, blocurile de locuit ce-au răsărit ca-ntr-o poveste din o mie și una de nopți, în centrul și periferiile Capitalei.

Aceste armonioase construcții împrăștie lumină și culoare, — haina și măsura optimismului.

Fără balcoane de fier ruginit și turnulețe, cariatide de ipsos și ochiuri de mansardă, ele se ridică simple și voioase, mai mult ferestre decît ziduri, zvelte, mulate în tonuri de pastel care înveselesc ochiul și inima. Tonuri roze, albăstrui, verde deschis, se îmbină, se urmăresc, se alungă, alcătuind un mozaic sclipitor, în care reverberațiunile solare sădesc și recoltează instantanee jocuri de lumină și snopuri de reflexe multicolore.

Ce departe sîntem de cenușiul proclamat odinioară ca supremă lege a esteticii monumentelor publice! Cenușiul și negrul nu mai au loc în preocupările omului de azi: însuși curcubeul le exclude. Nici mașinile nu mai sînt negre. Nici pereții fabricilor și ai uzinelor nu mai sînt vopsiți în tonuri mohorîte. Din însăși îmbrăcămintea noastră, am făcut o armonie de culori, eliminînd, treptat-treptat, sinistrele jachete și vestoane negre, cravatele funerare, pălăriile îndoliate.

Sufletul contemporan respinge culorile sumbre, nu se mai vrea locuit de himere întunecate, nu mai toarce lîna neagră de pe fuiorul ursitoarelor-cobe, babele țîrbe, cu plete sure și aspre, bocind și prevestind dezastre.

Cerul se luminează-n fiecare an. Frumosul nostru cer mediteranean, sub care, pe țărmii mărilor albastre, au înflorit templele antice, zmălțate, în primăvara lor, cu toate culorile aurului, ale argintului, ale purpurei, ale infinitelor nuanțe de verde și de galben vegetal.

Athena și Roma erau o procesiune de monumente colorate.

Sumbrele ruini cenușii de azi mai poartă, în scorburile lor, urme de poleieli, resturi din fosforescențele de odinioară.

Depășind tradițiile antichității, noi căutăm să punem culoare și lumină în toate înfățișările omului și ale operei sale, de la transparențele sufletului la masivitatea furnalelor, a coșurilor de fabrici, a tractoarelor menite să rivalizeze, prin culoarea lor nouă, cu bucuria peisajului ce le cuprinde.

Trăim o eră proaspătă, de luptă cu funinginea și cu cenușa.

Să le alungăm din orizontul nostru!

Clădind, să colorăm. Clădind, să luminăm. Să clădim cîntînd.

Viața noastră să fie o bucurie, un zumzet de albine. Să nu luăm în seamă gîndacii negri, albinele negre. Prisăcarul își plivește în fiecare an stupii, curățindu-i de viespile negre, sterpe, strecurate printre muncitoarele cu straiț de aur. Asemeni prisăcarului, să înlăturăm din preajma noastră tot ce este albină neagră, corb, croncănire, vălcăreală, ac de viespe, limbă de aspidă, ecou de cavernă, mucezeală de cavou.

Să privim în jurul nostru cu mîndrie, să ne bucurăm de fiecare construcție ce la ființă sub ochii noștri, să ne bucurăm de lumină și de culoare, să le primim voioși, să le fecundăm în inimile noastre și să le redăm sporite, înfrumusețate, înmiite prin jocul feeriilor noastre interioare.

În semnul luminii și-al culorii, salutăm pe delegații veniți din toate unghiurile țării să discute și să îmbogățească Directivele pe care Partidul Muncitoresc Romîn le va supune judecății lor.

Victor EFTIMIU

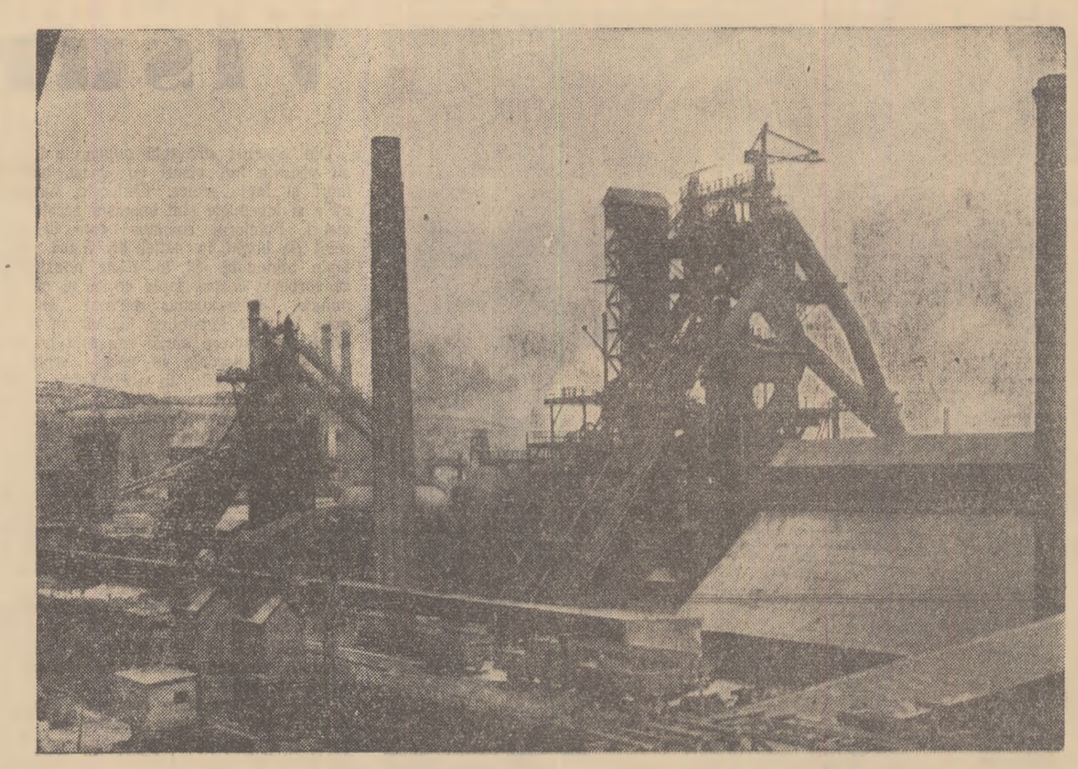

Combinatul siderurgic Hunedoara. Furnalul 5—6.

Destinele noastre

(Urmare din pag. 1)

neînfricate, al muncii sale eroice, neobosite, potrivit naturii și dezvoltării noilor așezări socialiste, capacității și aptitudinilor sale, condițiilor naturale ale țării noastre. Destinele noastre, istoria societății noastre, viețile a milioane de oameni nu mai sînt rezultatul desfășurării oarbe, spontane a evenimentelor, ci rezultatul activității noastre creatoare, conștiente, însuflețite de ideile nobile și mărețe ale socialismului. Sînt rezultatele posibilităților care ne-au fost create de marxism-leninism și anume acelea de a cunoaște pe deplin legitatea faptelor și a fenomenelor, de a interveni creator în dezvoltarea lor, de a le stăpîni și folosi în interesul dezvoltării societății noastre spre socialism.

Socialismul ne-a dat, astfel, prometeica posibilitate de a ne făuri singuri fericirea, destinele. S-a întîmplat ceea ce Engels spunea că trebuie să se întîmple în socialism: „Condițiile de viață înconjurătoare, care i-au dominat pînă acum pe oameni, trec de acum sub dominația și controlul oamenilor, care devin în sfîrșit, pentru prima oară, stăpînii conștienți și adevărați ai naturii, pentru că — și pe măsura în care — devin stăpînii propriei lor vieți sociale. Legile propriei lor activități sociale, care pînă acum se impuneau ca legi naturale, străine oamenilor și care îi dominau pe oameni, vor fi aplicate de acum înainte de oameni în deplină cunoștință de cauză și vor fi, prin aceasta, dominate de oameni. Viața socială a oamenilor, care pînă acum se înfățișa ca impusă de natură și istorie, devine acum un act liber al lor".

Socialismul asigură astfel din ce în ce mai mult condiții fundamentale optime de dezvoltare tuturor oamenilor, de împlinire a vieții lor, de făurire a fericirii lor. Pentru realizarea acestor posibilități, însă, fiecare om din patria noastră trebuie să lupte din plin, cu toată capacitatea sa creatoare și în armonie cu cerințele majore ale societății noastre socialiste, să slujească cu pasiune și devotament, cu inima înflăcărată, idealul el comunist. Tocmai frumusețea acestei neasemuite bătălii pentru socialism, condițiile obiective noi ale vieții și orînduirii noastre democrat-populare, țelul măreț și nobil al făuririi depline a unei lumi mai bune și mai fericite, au dat și dau poporului nostru încredere și optimism, credință nestrămutată în capacitatea sa creatoare, în viitorul strălucit al patriei.

Congresul al III-lea al Partidului Muncitoresc Romîn, care va lua în dezbatere și va hotărî asupra proiectului de Directive, va consemna de fapt hotărîrea întregului popor. Vom hotărî astfel, asupra soartei noastre și a patriei noastre, asupra construcției socialiste în țara noastră, asupra destinelor noastre.

Aurel MIHALE

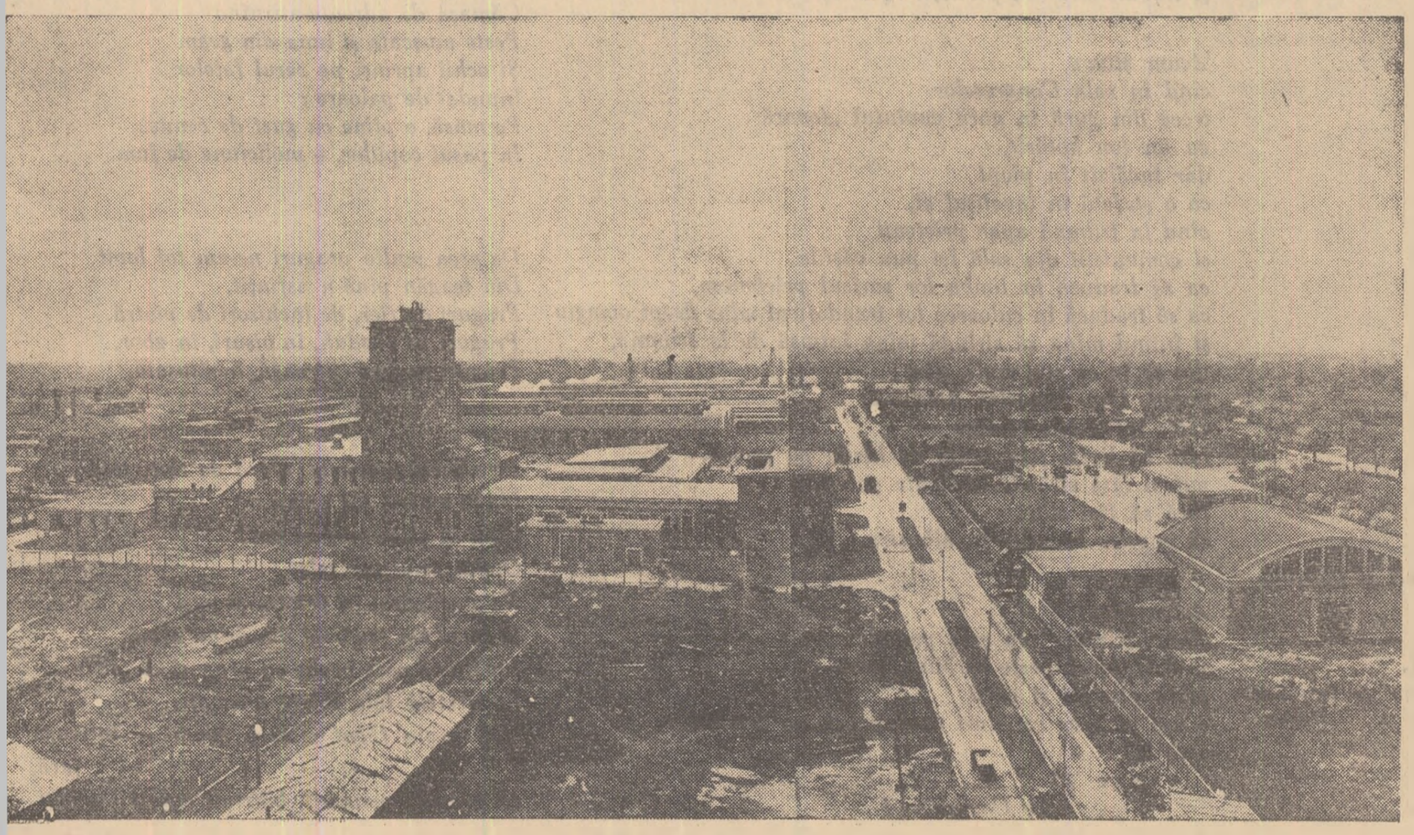

Combinatul de cauciuc de la Jilava, intrat în funcțiune în anul 1957.

RĂSPUNS LA O SCRISOARE

Din același arsenal al ideologiei burgheze fac parte și alte sloganе, ca „intuiția scriitorului", „adevărul integral", „spontaneitatea în artă" și cîte și mai cîte încă. Cunoașterea nu poate avea nimic comun cu intuiția. Actul cunoașterii nu este intuitiv. Misticii și apucații sînt adepții actelor intuitive... Intuiția pe care o propagă n-are nevoie de cunoaștere, nici de judecata minții. Poate fi înlocuită și cu delirul preotesei din Delphi...

Cred că faci o confuzie între ceea ce este adevărat și „adevăr integral". Adevărat, chiar după concepția enciclopediștilor, nu este decît ceea ce slujește progresului omenirii, dezvoltarea societății pe trepte din ce în ce mai înalte, ceea ce este folositor poporului, majorității. In acest fel a fost văzut adevărul și de iluminiștii ruși din secolul 19. In cazul acesta, adevărul izvorăște din cunoașterea și înțelegerea legilor de dezvoltare a societății umane. Acestui adevăr, ideologii capitaliști și revizioniștii îi opun sloganul numit „adevăr integral". Pentru ei „adevăr integral" este egal cu neîncrederea în viață, în om, este egal cu negarea omului, negarea vieții. In felul acesta propagă și „spontaneitatea". Adepții „artei pentru artă" așa înțeleg și așa văd „arta în sine", „frumosul în sine". Sloganul „adevăr integral" are ca scop să-l facă pe scriitor să nu vadă pădurea din cauza copacilor... Să-l facă să nu vadă ceea ce se naște și se dezvoltă, ceea ce este frumos și sănătos, să vadă faptele nesemnificative, condamnate la pieire. Intîi au venit cu „evadarea din realitate". N-a prins și atunci au venit cu „adevărul integral" ca formă perfidă de a lovi și frîna avîntul construcțiilor socialiste.

Fără aderare și participare, izvorîte din înțelegerea materialistă a lumii, rămîi izolat și atunci cînd pari a nu fi izolat de viață. Rămîi izolat și atunci cînd stai pe un șantier, cînd stai într-o uzină. Izolarea sălășluește în tine. Atunci devii și un adept al „adevărului integral". Te îndoiești, nu crezi în oameni, vezi și nu crezi nimic, negi totul și cauți nod în papură în orice lucru, fie el cît de neted, cît de frumos. Aceste îndoieli sînt însoțite și de necinste. Să zicem, indus în eroare, izolat de viață, n-ai cunoscut realitatea. Dar cînd vezi ce se face, cînd stai de vorbă cu oamenii și le descoperi gîndurile, elanurile, trebuie să fii necinstit pentru a nu adera, a nu înțelege și a nu te face părtașul bucuriilor și victoriilor colective.

★

Sînt și oameni de artă de bunăcredință pe care izolarea de viață îi duce la căutări sterile. Dar fiind izolați și necunoscînd viața ajung la forme de exprimare învechite de mult, pe care sînt dispuși să le prezinte ca pe ceva nou, ca o descoperire nemaivăzută și nemaipomenită... Izolarea îi duce la evazionism, la dulcegării răsuflate în poezie, la ermetism, la misticism, chiar

II

și delir oniric. Și unii din tinerii noștri poeți practică astfel de modele. Pentru tineri acest lucru este deosebit de primejdios. Aceste teribilisme, căci nu le pot numi altfel, au fost combătute prin analizarea unor astfel de producții, cum s-a procedat de exemplu la plenara secției de critică cu privire la poezie.

N-a lipsit nici idilismul din producțiile unor poeți. Pentru acest soi de idiliști a rămas frumos bordeiul țăranului, opaițul și plugul de lemn, carul cu patru boi și țăranul în zdrențe. Era romantică și idilică, mlaștina de lîngă sat, focar de boli și mizerie. Este idilică și romantică natura sălbatică, nestăpînită, nesupusă încă de om.

★

In ceea ce privește noul și spiritul epocii m-ai întrebat.

Noul vieții noastre trepidante nu poate fi găsit în tendințe estetizante. Acest nou nu poate fi înfățișat nici atunci cînd ești tentat să întrebuințezi tonul academic, pretențios, cînd cauți cuvinte și expresii în dicționare. Dar prețiozitățile acestea nu se pot adresa sensibilității cititorului nou, căci gama sentimentelor sale reprezintă colectivitatea în plină desfășurare, în plin avînt. Noutatea epocii noastre constă în optimismul ei, nu în pesimism bolnav, olog. Ferestrele epocii noastre sînt deschise. Omul epocii noastre nu stă cu obloanele trase. Epoca socialistă este o epocă care aduce încredere, bucurie, elan și perspective. Inchidem ochii și visăm. Visăm și realizăm ceea ce visăm. Realizarea merge mînă în mînă cu visul nostru. Visele noastre sînt realizabile și se pot materializa chiar atunci cînd par a ține de domeniul fantasticului, cum ar fi călătoriile interplanetare.

Noul pentru noi a venit odată cu victoria Marii Revoluții din Octombrie. Istorica și epocala biruință a proletariatului și țărănimii din Rusia a confirmat justețea și superioritatea gîndirii socialiste.

In ceea ce privește spiritul epocii, al clasei celei mai înaintate, trebuie adăugat că a fost redat de mulți scriitori, oameni de artă, în literatură, în pictură, în sculptură. Maiakovski s-a contopit cu masa poporului și s-a simțit că face parte din tot, din întreg. El, eroul liric, vorbea în numele poporului, reprezenta poporul, idealurile și simțămintele lui. Eroul principal al poeziilor sale este poporul. Vorbind în numele poporului a căutat să redea spiritul vremii sale. N-a trebuit să creeze eroi singulari, izolați, bolnavi de bolile societății pe care o reprezentau. Pentru a reda spiritul vremii, Shakespeare l-a creat pe Hamlet. Frămîntarea, pesimismul bolnăvicios și întrebările fără răspuns nu putea să le reprezinte decît un astfel de erou. Acesta era spiritul epocii lui Shakespeare, spiritul feudalismului în descompunere, dar și al unei noi lumi care se năștea. Tot pentru redarea spiritului epocii a fost creat și Oblomov, eroul cărții lui Goncearov. Din aceleași motive a fost creat și Raskolnicov de către Dostoiewski.

Poezia lui Coșbuc, „Noi vrem pămînt", reprezintă spiritul anului 1907 din vechea Romînie burghezo-moșierească. Reprezintă mînia și revolta țărănimii împotriva stăpînilor atotputernici.

Și Șolohov a redat spiritul vremii, al proletariatului revoluționar, în eroi ca Davîdov. Și Zoia Kosmodemianskaia reprezintă spiritul vremii, al epocii. Ea reprezintă patriotismul fierbinte, ura contra fascismului cotropitor.

★

Dar nu numai scriitorii și oamenii de artă au reprezentat spiritul vremii lor, al clasei lor. Spiritul vremii a fost redat și de arhitecți, de oameni de știință, de gînditori.

Arhitecții și inginerii, savanții și muncitorii acționează tot în spiritul vremii lor, al clasei lor. Astronautica se dezvoltă în spiritul epocii comuniste. Satele și orașele se clădesc în spiritul epocii socialiste. In acest spirit sînt clădite blocurile din centrul Capitalei noastre, în acest spirit este construită și Sala Palatului, cu o capacitate de peste trei mii cinci sute locuri, fiind socotită una din sălile cele mai moderne din lume. Așa că spiritul nouăi, spiritul inventiv nu aparține numai omului de artă și literatură. Și constructorul a devenit om de artă. Și constructorul este poet, filozof. Acest constructor nu se mai mulțumește cu o literatură cenușie, lipsită de sentimente și idei, stearpă, goală, ruptă de viață, de realitate. Munca pentru constructorul societății socialiste a devenit o bucurie, o necesitate organică. Automatizarea, mecanizarea muncii i-a ușurat munca. El inventează mereu, caută mereu să facă munca mai ușoară, mai eficace. Intre el și societatea pe care o construiește nu există nici un fel de contradicții de ordin antagonic. Fericirea lui vine din armonia dintre el și societate, colectivitate. Este societatea lui, colectivitatea lui. Pentru asta a visat, a luptat, a șingerat și pentru asta muncește, își dăruie puterea de muncă, de gîndire. Pentru asta este gata de sacrificii. El vede patria lui socialistă, ca fiind a lui, cu ochii gîndului, largă, mare, înfloritoare, întinsă sub larga boltă a cerului, în marea și frățească Comună a întregului lagăr socialist.

★

Ce-aș putea spune cu privire la pasiunea scriitorului? Fără dragoste și pasiune nu se poate bate nici cuiul de care își atîrnă țăranca în perete covorul pe care l-a țesut. Și țăranca, cînd a țesut covorul, a pus pasiune, a pus ceva din inima și din visul său. De aceea a ieșit frumos... Și reușește de minune! Pune o culoare mai altfel, pune un desen în alt fel și combină, unește, caută și realizează. De altfel ea este însuflețită, pune pasiune și cînd trage brîul la vatră, cu diferite boieli, numai de ea combinate, de multe ori de ea cunoscute numai. Pune pasiune cînd își înfrumusețează casa, pereții. Pune gust, suflet. Pune o părticică din sufletul ei. In felul acesta i-i mai dragă casa, i-i mai drag lucrul pe care l-a făcut... Orice artă cere dragoste, pasiune, participare, dăruire. De aceste atribute este pătrunsă și munca constructorului, munca creatoare de bunuri materiale. Se poate lipsi munca creatoare de bunuri spirituale de aceste atribute? Nu se poate lipsi. Cititorul așteaptă de la scriitor, de la omul de artă, lucrări care să-l însuflețească în muncă, să-l pasioneze.

Este adevărat, sînt pasiuni și pasiuni. Dar nu-i vorba despre pasiuni oarbe, nestăpînite de om, cu efect catastrofal, cum se întîmplă în tragediile clasice grecești. Nu-i vorba nici de pasiunile mărunte ale unor scriitori, care numai pasiuni nu se pot numi. Să nu confundăm orgoliul și oportunismul cu pasiunea creatorului, omului de artă legat de popor, de orînduirea socialistă.

După cum vezi, munca scriitorului este o muncă de răspundere. Nu-i ușor să schimbi conștiința oamenilor, care încă mai au reziduuri ale trecutului. Dar pentru această misiune este necesar ca mai întîi tu însuți, scriitor, om de artă, să ai clar în minte răspunderea pe care ți-a încredințat-o titlul de scriitor. Acest titlu este un titlu de onoare. Este un titlu care angajează, un titlu care conține în el și răspunderea față de tine însuți și răspunderea față de ce fac confrații tăi. Nu mai vorbesc de răspunderea față de cititori, respectul la care au dreptul din partea ta, răspuns respectului pe care ei îl au față de făuritorul de frumuseți.

Dumitru CORBEA

Popas în urcuș

Oricît ar fi drumețul de-ncercat,
o clipă răsuflarea i se curmă
cînd cumpănește ce-a lăsat în urmă
cu ce rămîne încă de urcat
— dar știe că-o să urce, pîn'la urmă! —

Stă la popas cu sufletu-mpăcat.

Nu, amețeala culmilor nu-l fură.
Mai zdravăn își proptește pașii-n stei.
Ca-ntr-o oglindă joacă valea sură:
adîncul i-e avîntului măsură
și ce-am răzbit îi e temei!

★

Urcînd — n-ai nici răgazul, nici răbdarea
să „drumețești"... Și-adeseori cărarea
ți-o mărunțești călcînd-o pas cu pas...
Răspunderea clipitei și-ncordarea
și pe fugașul dinainte tras —
ne țintuiesc privirile pe ceas
dar cînd cuprinzi de-aicea depărtarea
s-a mai lărgit cu încă-o zare zarea
de cînd făcurăm ultimul popas!

...Privește-n strălucirea lor deplină:
un pîlc de sonde, colo pe-o colină,
țițeiul care gîlgîie, șuvoi —
țițeiul, sînge negru de balaur
pe care soarele-l preschimbă-n aur
și noi, în limbi de flăcări noi!

Bicazul, Niagară de lumină
și munții de cărbuni la guri de mină
— tot șutu-i diamante pentru noi! —

Din fabrici, unde iureșul e-n toi
ne-ajung doar vătuitele ecouri —
dar coșurile, țanțoșe stilouri,
își iscălesc cu fumul, peste nouri,
rapoarte — și angajamente noi!

★

...Cobori privirile și nu te saturi
peste clădirile cu-atîtea caturi,
peste grădinile cu dalbe straturi
la nesfîrșitul gliei fără haturi
pe care pașii-acestor vremi le-au șters

Și ochii minții nu știu să despartă
ce este-acum, de ce va fi pe hartă
— cu așteptata rimă-a unui vers! —
cînd ne-om opri, la nou popas, din mers!

Și ne-odihnim visările mezine
la umbra viitoarelor uzine
— aevea, cum sînt visele de ieri —
care se-nvolburâ ca vinu-n struguri,
ca pîinea-n bob, ca trandafirii-n muguri...
ca mari savanți în micii pionieri.

★

Nu-i de mirare că privirea mea
— de lacrămile bucuriei, grea —
s-a prins în cel păinjeniș de schele
pe care făurarii țării mele
înalță pînă-n horbota de stele
a bolții — purpuria stea!

N-a fost ușor! Nu batem drum bătut!
Dar ni-i chezaș crîmpeiul străbătut:
Așa ne scriem crugul stelei noastre
cum e și-acel-al veșnicelor astre
care colindă hăurile-albastre.
La fel de sigur. De neabătut!

★

La înălțimi de-acestea uneori
vreo cîrtiță, scurmînd țărîna-n vale
se jură că plutim cu capu-n nori
cînd visul nostru își croiește cale
și-aruncă punte peste cincinale
din fierul ce-o să fiarbă în furnale
de-abia în anii viitori!

„N-aduce anul ce aduce ceasul!"
În strîmba vorbă-și mai ițește glasul
spăimosul crez în orbul soartei joc,
în toanele nărodului noroc...
Noi însă știm că pînă-n vîrf de munte
ne-așterne drum și ne-arcuiește punte
agonisita clipelor mărunte
în socotitul anilor soroc!

★

Pădurile cari unduiesc la poale
cu arbori svelți și foșnete domoale
noi le-am sădit, cu grije, pom cu pom.
Nu, crîngurile nu ne-ascund copacii
cum nu ne-ascund mulțimile ortacii
— și-i știm pe fiecare, om cu om!

Ei sînt Partidul! Tu — și ea — și eu —
un singur „noi", cu inima și gîndul,
un singur „noi" la bine și la greu,
sub miile de fețe — ca Proteu,
dar nu schimbîndu-le ca el, de-a rîndul,
ci-n mii de chipuri — toți — întruchipîndu-l,
același „toți", același „noi", mereu!

★

'Am pus la temelii stejarul. Fagul
l-am dus apoi să ne dureze pragul.
'Acum pornim sub cetină de brazi...
și e destulă cît să ne-ncunune,
— întru cinstirea datinei străbune —
și ce-am zidit, și tot ce-ncepem azi!

E drept — cu cît ne-apropiem de piscuri
bătrînii corbi bat tot mai rău din pliscuri
— e felul lor de-a ni se-mpotrivi —
Mai umblă pe la Moaște cu cerșitul,
cu glas de cobe ne vestesc sfîrșitul...
și ne-ar mînca de vii... de n-am fi vii!

★

E bine la popas! Tu, suitorul,
sorbi proaspătă putere la izvorul
fîșnit aici din visele străvechi —
și-ți iei, la drum, răcoarea, s-o simți încă
în piept și-n palme, sus, pe aspra stîncă;
în suflet străvezimea lui adîncă
și ciripitu-i cîntec în urechi...

E bine la popas! Prinzi nouă vlagă...
dar dacă-i slobod și-un cuvînt de șagă,
să nu scăpăm asemenea prilej:
mai scotocește, vere, prin desagă:
cîte vreun vechi nărav a prins să tragă
mereu mai greu... Hai, zvîrle-l, val-vîrtej!
Nu mai tîrși piciorul sub povară!
Pornim. Ne-așteaptă Marea Primăvară.

Marcel BRESLAȘU

Iunie 1960.

AM CITIT CU BUCURIE...

Ca scriitor comunist, și ca cetățean al patriei noi, socialiste, întîmpin importantul eveniment istoric pe care-l reprezintă cel de al III-lea Congres al Partidului Muncitoresc Romîn cu simțămîntul răspunderii ce îmi revine și cu angajamentul de a deveni, cu adevărat alături de ceilalți oameni ai scrisului, un purtător al ideilor înaintate ale timpului nostru, un pârtaș activ la marea luptă pentru triumful deplin al ideologiei clasei muncitoare, la lupta pentru victoria socialismului. Am luat cunoștință cu bucurie de proiectul de Directive ale celui de al III-lea Congres al Partidului privitor la planul economic de șase ani și sînt mîndru că bazîndu-se pe succesele de pînă acum repurtate în toate domeniile de activitate de către regimul nostru democrat-popular, perspectivele de viitor înalță republica noastră în văzul întregii lumi ca pe o putere în permanentă înflorire în marea familie a socialismului, în frunte cu Uniunea Sovietică. In același timp îmi dau seama că educația comunistă pe care cu părintească dragoste și grijă ne-a făcut-o și ne-o face necontenit Partidul și a cărei înrîurire se răsfrînge asupra scrisului meu, se identifică în toate paginile mai valoroase pe care le-am putut așterne pe hîrtie în acești 11 ani. Acum cînd stau la masa mea de lucru și pregătesc o nouă carte, străduindu-mă să zugrăvesc oameni ai contemporaneității noastre socialiste, și să evoc patria în continuă și rodnică transformare, pricep parcă și mai bine că cel care m-a învățat și mă învață zi de zi să simt și să gîndesc științific este, hotărît, Partidul.

Ca fiu sufletesc al acestuia, precum mă socotesc, și ca prozator conștient de răspunderea vitală pe care o am, încercînd să dau drumul în lume cuvîntului plămădit în frumuseți, și dezghiocînd tîlcul și rostul ideilor și sentimentelor înaripate de imagini, am încredințarea nestrămutată că tot ceea ce vreau să fac durabil, tot ceea ce năzuiesc să reușesc este și trebuie să fie în mod imperios necesar legat de experiența, de cunoașterea temeinică a realității, a creatorilor de bunuri materiale.

Numai mergînd pe acest făgaș luminos indicat de partid am certitudinea că voi păși mai evident pe drumul artei adevărate, realist-socialiste, izvorîtă din realitatea nouă, socialistă a țării noastre, din viața bogată a poporului nostru muncitor.

Cu aceste gînduri întîmpin cel de al III-lea Congres al Partidului Muncitoresc Romîn și de convingeri ca acestea sînt animați și călăuziți toți scriitorii din Iași, care muncesc spre a contribui împreună cu confrații lor din celelalte regiuni ale țării la continua îmbogățire a tezaurului literaturii noastre artistice.

Ion ISTRATI

DORIO LAZĂR „Constructorul"

Visuri și fapte

Din vremuri străvechi popoarele își au visurile lor, visuri cu uriași, balauri și fapte eroice. Cîntecele, basmele și legendele sînt expresia acestor visuri. Folclorul romînesc este deosebit de bogat în astfel de visuri și fapte minunate. Și în zilele noastre se vorbește despre fapte eroice și minunate. Un asemenea miracol este noua Piață a Republicii. Cu un an în urmă aici nu era nimic sau mai precis, cîteva stradele cu case vechi. După 365 de zile, în același loc, se ridică un cartier ultra-modern. In monumentala sală a Palatului R. P. R., în mulțimea palatelor, în blocul-turn, care atinge cerul, recunoști măreția stilizată a Carpaților; în comoara de culori simți soarele Bărăganului iar în armonia clădirilor măreție, litoralul mării. Această piață, în a cărei sală va avea loc cel de al treilea Congres al Partidului, este o oglindă a patriei noastre. Aici totul trăiește, totul este real. Și totuși, toate acestea s-au născut din eroism, vis și elan.

In calitatea lor de creatori și constructori, oamenii muncii au căpătat puteri de uriaș.

Dacă ne îndreptăm privirea către constructorii industriei noastre socialiste, spre grădinarii agriculturii noastre socialiste, spre intelectualii noștri legați de popor, către toți aceia, pe care cuvîntul partidului îi înaripează, atunci vom înțelege entuziasmul, devotamentul și eroismul lor în construcția socialistă. Căci fără entuziasm și fără eroism, nici munții nu pot fi mișcați din loc, nici giganții industriali nu pot fi înălțați dintr-o dată.

Din vremuri străvechi oamenii visează înfrățirea. Această dorință a lor este tot atît de veche ca și visul lor de fericire. Și despre acestea se vorbește în cîntec și basme. Dar balaurii, care țineau poporul nostru în beznă și neștiință, asmuțeau tot ei, pe oameni, unul împotriva celuilalt, fiind dușmanii oricărei înțelegeri. Partidul nostru înscrisese cu litere mari dezideratul înfrățirii tuturor oamenilor muncii pe steagul său roșu. Odată cu izgonirea de la putere a exploatatorilor a fost distrusă și rădăcina urii reciproce și a fost creată baza pentru înfrățire.

Telul comun: socialismul, bunăstarea și pacea constituie o legătură trainică. Cot la cot cu oamenii muncii romîni, minoritățile naționale făuresc patria comună, Republica Populară Romînă. La baza comunității de țel stă egalitatea deplină, dreptul folosirii limbii materne, grija pentru tradițiile culturale înaintate și pentru valorile spirituale în școli, teatre și cămine culturale îi stimulează în munca lor zilnică. Cărțile în limba maghiară, germană și sîrbă, acele cărți care oglindesc viața nouă socialistă în patria noastră, fac parte integrantă din literatura noastră nouă, realist-socialistă.

Oamenii muncii germani din patria noastră, care în trecut erau înhămați la carul burgheziei săsești, șvăbești și romînești, sînt plini de recunoștință față de Partidul Muncitoresc Romîn, pentru că au fost eliberați de sub jugul fascismului și al exploatării. Această recunoștință își găsește expresia în munca lor conștientă în fabrici și uzine, pe cîmpii. Marele număr de scrisori, pe care le primesc ziarele și revistele de limbă germană vorbesc despre adeziunea entuziastă a populației germane la proiectul de Directive, exprimă încrederea, devotamentul și dorința de a contribui mereu cu mai mult și mai eficace la opera de construcție a socialismului și la înfrățirea cu oamenii muncii romîni.

Patria noastră comună, Republica Populară Romînă, este o țară minunată. Ea dispune de tot ce este necesar pentru ca oamenii să fie fericiți. Bogățiile subsolului, cîmpiile mănoase, frumusețile naturii, sînt o chezășie de seamă că viața fericită a poporului devine o realitate.

Oamenii muncii romîni împreună cu cei din rîndurile minorităților naționale, strîns uniți sub conducerea Partidului Muncitoresc Romîn, transformă această frumoasă țară într-o grădină înfloritoare; proiectul de Directive, schița programului economic de perspectivă constituie în această privință un măreț stimulent.

In era socialismului victorios năzuințele și dorințele popoarelor întrec visele din basme și legende. Sub conducerea partidului său, poporul muncitor își realizează el însuși visurile.

Cîntece, poezii și opere de proză vor glăsui despre eroismul și elanul oamenilor muncii, care au căpătat puteri de uriaș. Generațiile viitoare vor vedea în aceste opere literare epopeea construcției socialiste și a înfrățirii celor ce muncesc.

Anton BREITENHOFER

Misiunea scriitorului

(Urmare din pag. I)

drept scop dezvoltarea exclusivă a individualității, ci dezvoltarea conștiinței colective, a conștiinței umanității întregi, și este întemeiat pe principiul fecund al solidarității umane, pe drumul luminos al păcii și al progresului.

Prin bogăția de teme pe care le cuprinde proiectul său de Directive, prin ideile rodnice pe care dezbaterile sale le vor sugera, fără nici o îndoială, scriitorilor, Congresul va da literaturii noastre un viguros îndemn către o adîncire și o folosire mai riguroasă și mai bună a mijloacelor de expresie, pentru reflectarea unei societăți în plină ascensiune creatoare pe calea desăvîrșirii construcției socialiste și pentru oglindirea omului nou, scăpat de lanțurile exploatării și scăpat totodată de lanțurile individualismului.

Al. PHILIPPIDE

DEZBATEREA PROIECTULUI DE DIRECTIVE

— *La Casa Scriitorilor* —

La Casa scriitorilor „Mihail Sadoveanu" din Capitală a avut loc o adunare însuflețită în cadrul căreia scriitorii au dezbătut proiectul de Directive ale celui de al III-lea Congres al Partidului.

Acad. M. Beniuc, prim secretar al Uniunii Scriitorilor a prezentat o expunere despre proiectul de Directive. Vorbitorul a arătat că proiectul de Directive, discutat cu entuziasm în aceste zile de milioane de oameni ai muncii din țara noastră, oferă o imagine măreață a viitorului patriei, o perspectivă grandioasă, generatoare de noi elanuri creatoare. „Pentru noi, scriitorii, această perspectivă capătă o importanță deosebită mai ales cînd ne gîndim că victoriile construcției socialiste au repercusiuni mari în viața oamenilor, adică acolo de unde noi extragem nemijlocit materialul operelor noastre. Proiectul de Directive ne ajută să vedem nu numai cum se va schimba fața țării, dar și cum se va înnoi traiul celor ce muncesc. A reflecta în lucrările literare cum luptă și muncesc acești oameni pentru înălțarea țării, cum nu precupețesc nimic pentru a transforma în fapte cuvîntul partidului, cum muncind și luptînd se transformă și se înalță ei înșiși, iată gîndul care preocupă azi pe fiecare scriitor

Scriitorii vor putea da opere la nivelul muncii eroice a poporului, opere care să reflecte puternic epoca actuală, numai identificîndu-se cu viața poporului, cu ritmul și spiritul muncii lui. Pentru cunoașterea mai profundă a vieții, un număr de scriitori bucureșteni au stabilit legături permanente cu cele mai mari uzine din Capitală, s-au angajat să ajute voluntar la redactarea gazetelor de uzină, la activitatea echipelor artistice de agitație, a cercurilor literare și dramatice. Prezența scriitorilor în fabrici contribuie la îmbunătățirea variatelor forme ale muncii culturale, dar — în același timp — contactul lor cu oamenii muncii îi ajută să înțeleagă mai bine semnificația multor aspecte ale realității, să pătrundă mai adînc sensul politicii partidului".

Vorbitorul a arătat că s-a propus ca un număr de scriitori să se stabilească pentru un timp mai îndelungat în centre industriale importante (de pildă: Galați, Onești, Hunedoara, Reșița), să se realizeze volume colective despre muncitori de frunte ai unor întreprinderi, să se întreprindă deplasări ale unor grupuri de scriitori care să contribuie la acțiuni cultural-obștești în diferite orașe. Scriitorii trebuie să fie exigenți și în ceea ce privește conținutul creației. El trebuie să acorde în permanență o atenție deosebită ridicării nivelului ideologic al activității lor.

In cadrul dezbaterii au luat cuvîntul numeroși scriitori care și-au exprimat hotărîrea de a oglindi în noile lor creații uriașele transformări ce vor avea loc în viața poporului nostru în urma aplicării Directivelor Congresului, de a realiza opere străbătute de suflul actualității și de spirit partinic, de a contribui cu toate forțele lor la ridicarea continuă a nivelului cultural al oamenilor muncii din țara noastră.

In cuvîntul său, scriitorul Eugen Barbu a subliniat importanța pe care o prezintă pentru munca scriitorcească legătura strînsă cu viața uzinelor, ceea ce îi înlesnește creatorului să cunoască mai bine pe constructorii industriei socialiste. In acest sens, vorbitorul a fost de părere că trebuie acordată o mai mare importanță reportajului, gen foarte apropiat de actualitate. El și-a exprimat convingerea că la capătul următoarelor șase ani literatura noastră se va putea mîndri cu noi opere de valoare consacrate construcției socialismului.

Evidențiind, alături de alți vorbitori, superioritatea literaturii noastre partinice, realist-socialiste, scriitorul Aurel Baranga a subliniat că acesta este drumul pe care trebuie să mergem înainte dacă vrem să servim cu arta noastră poporul. „Depinde numai de noi ca, prin cunoașterea profundă a vieții, ridicînd măiestria noastră artistică, clipă de clipă, să ne perfecționăm pe acest drum, să mergem pe el mai departe, pentru că numai astfel putem obține însemnate succese".

„După ce am citit cu adîncă emoție proiectul de Directive ale celui de al III-lea Congres al P.M.R. — a spus acad Zaharia Stancu — am avut impresia că citesc un foarte pasionant poem. Am o desăvîrșită încredere că poporul nostru, sub conducerea partidului, va face ca acest pasionant poem să devină fapte. Și așa cum am desăvîrșită încredere că poporul nostru sub conducerea partidului și a Comitetului său Central va transforma proiectul de Directive în realități măreațe, tot așa sînt încredințat că noi, scriitorii, concomitent cu grandioasa construcție a socialismului în țara noastră, vom izbuti să scriem marele poem, grandiosul poem al înfăptuirilor clasei noastre muncitoare".

O serie de scriitori au arătat de asemenea că proiectul de Directive deschide creatorilor de artă largi orizonturi în munca lor, că munca constructivă a poporului nostru constituie un izvor neprețuit de inspirație. Astfel, Szemlér Ferenc a împărtășit proiectul său de a scrie un nou roman, în care să reflecte probleme vii ale actualității. Scriitori ca Marcel Breslașu, Mihail Davidoglu și alții, referindu-se la marile obiective economice cuprinse în proiectul de Directive au relevat bogăția materialului de viață, a transformărilor omenești pe care aceste construcții le prilejuiesc și care prezintă un interes uriaș pentru literatură.

Dezbaterile pe marginea proiectului de Directive au pus în lumină dorința fierbinte a scriitorilor de a participa, cu talentul și priceperea lor, la marele avînt constructiv al întregului nostru popor.

(Agerpres)

PLANUL CONSTRUCȚIEI

Congresul al III-lea al Partidului Muncitoresc Romîn este un congres al constructorilor. Ai certitudinea — citind proiectul de Directive, care se va discuta peste cîteva zile în sala nouă a Palatului, că e vorba de o mare adunare organizată pentru a lua în discuție sistematic și punct cu punct un mare plan de construcții, un plan pînă la detalii în vederea desăvîrșirii în anii viitori, a clădirii imense care se numește socialism. Totul este prevăzut acolo: și materialul, și timpul, și desenul arhitectului și organizarea muncii. Ai senzația că odată proiectul alcătuit, grupul de arhitecți și ingineri îl înfățișează colectivului de constructori, pentru ca aceștia să-l cunoască, să-l discute, să-i aducă eventualele îmbunătățiri de cuviință și pe urmă, asumîndu-și fiecare răspunderea pentru o parte din marele ansamblu, să treacă a doua zi la lucru, pe șantier.

Planul construcției este impresionant, dar cea mai impresionantă caracteristică a sa mi se pare a fi convingerea calmă și de la sine înțeles și naturală a opiniei publice, că planul va fi înfăptuit. E un proiect fără semne de întrebare. E un viitor fără îndoieli. Este în conștiința oamenilor acest plan, îndeplinit.

M-am întîlnit de curînd cu cineva, măcinat în trecut de îndoieli și privind cu scepticism „intelectual" orice proiecte. Spunea, pe atunci — cam acum 10—12 ani — îndoitul, că vrea să folosească metoda cartesiană de cercetare a fenomenelor vieții și că, nu poate acorda încredere unor planuri pînă cînd nu le vede, cu ochii, realizate. A folosit respectivul cît a folosit metoda cartesiană, pe urmă învins de hidrocentrale și de cinematografe în satele de munte, a adoptat un alt sistem de gîndire, potrivit împrejurărilor noi. E un sistem întemeiat pe principiul: „aceleași cauze produc aceleași efecte", sau tradus în limba problemei discutate, același tip de planuri produce aceleași rezultate practice. Partidul a elaborat, pe la începuturi, planul căii ferate Bumbești—Livezeni. Muntele a fost străpuns, trenul circulă de la Bumbești la Livezeni. Partidul a trasat, mai pe urmă, planul laminorului de la Roman. Laminorul funcționează.

Partidul a declarat că se va ridica în centrul Capitalei o mare sală cum n-a mai cunoscut țara și cum puține sînt în lume. David Oistrah a cîntat la vioară în noua sală a Palatului Republicii.

Partidul a indicat acuma, de curînd, în proiectul de Directive, planul construirii unui mare combinat siderurgic la Galați, mai cuprinzător decît Reșița și Hunedoara luate la un loc.

Deci, combinatul de la Galați va exista.

Al. MIRODAN

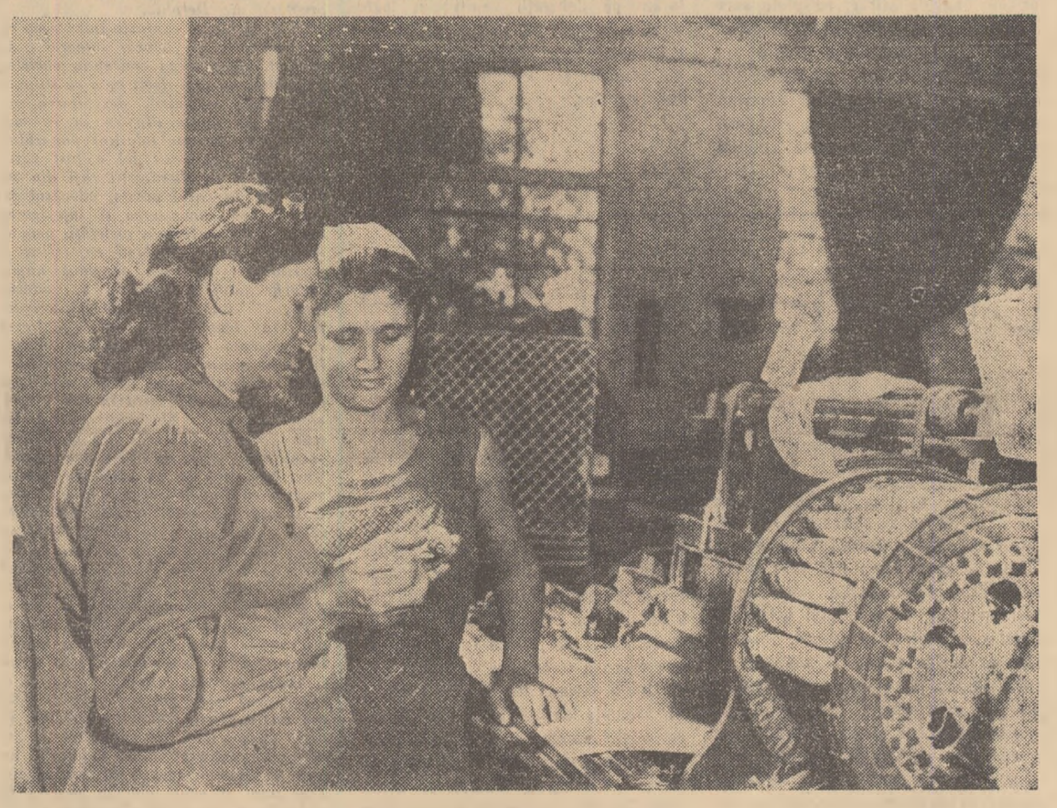

Eroul Muncii Socialiste Ana Boghină de la Industria Bumbacului din Capitală se preocupă intens de creșterea noilor cadre.

Plan

Poet, aș întocmi și eu un plan,
să sprijin prin mai nobile cuvinte
arzînda vreme ce ne stă-nainte,
să spun cum viitorii noștri ani

ridică pură, bolta vieții noi
pe rînduiri de cifre, și de vise
ca aripile planului, deschise —
și-ar fi un cîntec plin și despre noi

și fapte... Eu îl vreau al tuturor,
și cui i-e drag, sută la sută-i dărui
încredere în sine, și-adevăru-i
să umple peste normă, arzător,

și bucuria clipei de gîndiri
poetice — și tot ce-i nou
să biruie, să ducă înainte
spre țel. Și vreau ca focul din cuvinte
să fie goarnă-n luptă și ecou.

SZEMLER Ferenc
În romînește de V. PORUMBACU

Pe valea fertilă

Pe valea fertilă
Cu nebănuite comori
Voi ați sădit
Bucuria acestei vieți.
Semenicul cu brîu de pădure
Vă privește tăcut.
Iar almăjenii înaintează
In vreme
Cu inima voastră în față,
Cu inima voastră aprinsă,
Ca inima iubitoare de oameni a lui Danko.
Semenicul aplecat de mii de ani
Vă privește tăcut
Și-abia acum vă-nțelege:
Întovărășirile
Și colectivele îndrăznețe i s-au cățărat
Pînă sus pe coastele sure.
Eu sînt tovarășul vostru,
Stăpînit de-același fior,
Și sînt prezent la asalt
Cu torța cuvîntului ridicată.

Semenicul, prietenos,
Mă privește cu ochi liliachii.

Al. JEBELEANU

ACUM ȘTIM

O „Scînteie" cu șase pagini
stă deschisă peste cîmpuri și furnale,
pe birouri și pe băncile școlilor,
ca o mare oglindă cu șase cristale
a unui telescop interastral
ce oglindește fețele celor ce stau aplecați asupra ei
— fețele celor care au scris-o —
citind cu glasul ochilor:
„Proiectul de Directive".

Acum știm:
cînd comunistul sare grăbit de pe tractor
și aleargă spre șosea printre spicele aurii
ținînd într-o mînă un pumn de semințe
și o ridică pe cealaltă
să oprească o Pobeda cu caroseria înaltă
ce aleargă spre București,
spre sala Congresului;
cînd comunistul iese din mină în lumină
și aleargă spre gară,
într-o mînă
ținînd un pumn de țărînă
cu cristaluri lucitoare,
iar cu cealaltă întinzînd casierului
prețul unui bilet spre București,
spre sala Congresului.
Știm:
putem să punem masa cea mare,
să tăiem mari felii din pîine albă
și s-o împărțim copiilor,
și cînd ei spun „mai vrem" să le mai dăm.

Acum știm:
cînd comunistul coboară din schelă,
stropit de var și tencuială
și aleargă pe străzile aglomerate
într-o mînă ținînd un sul plin de triunghiuri și pătrate,
cu cealaltă agitînd soneria bicicletei;
cînd în sala Congresului
comuniștii ascultă dezbaterile
și desenează gînditori în blocnotesuri simple
cifre, semne de exclamație, puncte și semne de întrebare
șterse,

știm:
acum putem să întrerupem sărutul
celor doi îndrăgostiți
care s-au refugiat în micul parc
sădit în locul unei explozii de ieri
și să punem o baricadă de rogojini
cu inscripția: „șantier"
ca să le oferim apoi îndrăgostiților un cămin;

știm:
acum putem să întoarcem comutatorul rotativei
să se desfășoare sulul de hîrtie albă
ca o șosea proaspăt spălată de ploaie
și cu un straniu parfum,
o șosea care știe de unde începe și unde sfîrșește
și trebuie doar să pornești la drum.

Acum știm:
cînd în sala Congreselor
trece din gură în gură cuvîntul „tovarăș"
cu un ton hotărît,
dar încălzit în piept
ca o ștafetă în învelișul ei,
cînd la tribună apar prietenii
și comuniștii din sală își pun căștile
ca să traducă în limba lor surîsul prietenesc,
ca să traducă în culoarea lor trandafirul adus drept omagiu
și întind mîna să strîngă mîna întinsă de la tribună,
din ce în ce mai mult, știm:
putem lăsa fereastra deschisă
către înfloritele ramuri
fără să lipim fîșii lungi de hîrtie pe geamuri,
putem lăsa străzile luminate puternic
fără să fim siliți
să vopsim becurile în albastru.

Acum știm!
cînd „Scînteia" cu șase pagini
se desfășoară peste cărbune, peste grîne,
peste planuri și cărți
o ușă cu șase canaturi ne-așteaptă s-o deschidem
spre '65
spre '75
Spre Comunism!

Dimos RENDIS

Să ne chemăm inimile

Pînă-am ajuns să ne chemăm inimile
Cu numele uimitor de simplu: Partid,
De prea multe praguri ne-am tot lovit.
De pragul de jos, prea înalt,
De pragul de sus, mult prea jos.
Uite, rana tălpilor pornite-n asalt
Și cicatricea din muntele frunții, majestuos.
Dincolo de prag, ce vedeam?
Lampa nădejdii, pîlpîitoare,
Cămașa de zdrențe-atîrnînd
Peste mușcata și luna din geam
Și ochii aprinși pe cerul fețelor
Inundat de paloare;
Pe masă, o pîine cu gust de cenușă.
In pasul copiilor, o moliciune de fum.

De prea multe praguri ne-am tot lovit
Din leagăn pînă-n asfințit,
Praguri de fier, de închisori de piatră,
Praguri în văzduh, în visuri, în zbor,
Praguri în țara-ntreagă, încătușată.

Pe nimeni n-aveam, afară de tine, tată!
Lîngă umerii tăi uriași
Cum să zici: nu mai pot!
Oțelul privirilor tale
Ne-a scăpărat în privire și pași
Și focul s-a revărsat din inimi afară,
Învăluind casa veche cu praguri cu tot.
Pe urmele tale solare chemați,
Noi ne-am făcut o casă acum — întreaga
țară,
cu pragul nemuririi, bătrînii munți Carpați.

Ion BRAD

MĂRTURISIRE

Înainte de a-i întîlni și a-i îndruma Partidul, pe drumul cel nou de reconsiderare a omului și de perspective luminoase ale vieții, artiștii s-au scăldat îndeobște în romantica poezie a visării și a așteptărilor neîmplinite. Din această desfătare a comodei neputințe ne-a stîrnit, ne-a adunat, ne-a îndrumat și ne-a înarmat cu o puternică ideologie, Partidul. Teatrul trebuia emancipat de ideile retrograde și decadent-burgheze; trebuia redat unui public mai larg, unui public proaspăt. Teatrul trebuia să devină popular. Aceasta este perioada de demolare a teatrului învechit și de reconstruire — pe fundațiile unei tradiții realiste salvate și reconsiderate de puterea populară — a unei mișcări teatrale noi, pe baze socialiste, corespunzătoare societății pe care o construim.

Aceasta este și perioada pe care o socotesc cea mai importantă din cariera mea, perioada anilor socialiști, în care mi-am pus salopeta de muncitor și am lucrat efectiv pe șantierul artei mele teatrale. Am muncit cinstit și cu sîrg, uneori anonim, alteori mai la iveală, dar permanent cu conștiința că — pe scenă sau la catedra de arta actorului — fac operă de pionerat; că munca mea este tot atît de utilă ca și a savantului în laborator sau a minerului în inima pămîntului. Marea schimbare se produsese în mine însumi, odată cu revelarea adevărului artistic. Am înțeles de ce personajul căruia îi dăm viață trebuie privit prin ochii sufletului și ai minții, pînă-n adînc, pentru a-i radiografia conștiința, căci numai astfel poate fi redat adevărul lui uman, în realitatea lui artistică. Cuvîntul nu mai avea doar scopul de a transmite o idee; cuvîntul a început să aibă o funcție nouă, datorită energiei interioare pe care ne-o revelase, la analiza lui, școala nouă a vorbirii teatrale, forța aceea mobilizatoare și creatoare de alte sensuri cu finalitate educativă. Forța aceasta a cuvîntului era derivată din energia vie pe care partidul o difuzează în mod generos și productiv în toate sectoarele de viață spirituală și materială a patriei noastre.

În acest front al vieții, sarcina mea principală este de a creia pe șantierul nostru de muncă — scena — exemple autentice de viață, de a impune ideile noi și creatoare de valori etice, de a descoperi ce a rămas în urma vieții și a-i demasca pe cei care frînează viața firească și marile idealuri umane, pe cei care jinduiesc să roadă la temelia cinstei și a dreptății sociale. De data aceasta nu se mai pune problema simplă de a rezolva o sarcină de creație fără acea semnificație mai profundă care să o lege de viață. Creatorul de imagini artistice este dublat acum și de un anchetator, de un cercetător științific. Orizontul meu artistic s-a lărgit, iar viziunea care rezultă de aici devine mai amplă și — evident — mai aproape de adevăr, tinzînd a se identifica chiar cu el. Adevărul acesta l-am descoperit în gîndirea și estetica marxist-leninistă, cu aplicație firească la teatru.

Între personajele care mi-au fost hărăzite pentru a le trata artistic după noua tehnică de teatru, am avut de furcă cu cîțiva însemnați excroci și ticăloși: fără scrupule ca Bucșan (din „Ultima oră") și Gheorghian (din „Anii negri") ori infatuați și proști ca Farfuridi (din „O scrisoare pierdută"), meschini, arivișți ori de prisos ca un zid care trebuie demolat, cum este Flachsmann (din „Institutorii") și bandiți isteți ca Gvozdilin (din „A treia, patetica"), reacționari ca Dragomirescu (din „Citadela sfărîmată"), ori taler cu multe fețe ca acest din urmă impostor care nu a murit nici după 300 de ani, Tartuffe.

Deși au trăit în vremuri diferite și în medii sociale felurite, toate aceste personaje au ceva comun între ele, care le înglobează în aceeași familie, denotînd caracterul lor universal tipologic. În sensul acesta le-am și interpretat, privindu-le din pragul omului contemporan. Aducîndu-le în planul istoric al zilelor noastre, înseamnă că le-am urît cu înverșunare ca pe niște dușmani ai propriei mele societăți.

De bună seamă, bilanțul — dacă bilanț ar fi! — nu mă satisface sub raportul cantitativ; dar sînt mulțumit că am izbutit să depistez și să completez dosarele unora dintre cei mai abili dușmani ai omului și ai societății noastre. Nădăjduiesc să mai trăiesc destul ca să am prilejul de a mai lua și pe alții de guler și a-i aduce în fața incoruptibilei justiții pe care o formează imensul juriu al spectatorilor.

Am avut în schimb o sarcină paralelă în care am avut satisfacția — pe care teatrul nu mi-a saturat-o — de a juca zi de zi rolul principal: sarcina de profesor la catedra de arta actorului, pe lîngă Institutul de teatru, sarcină pe care n-o poți duce la bun sfîrșit decît trăind cu convingere în spiritul nou al vremii. Opera de educator al tinerelor cadre, care urmează a prelua flacăra gîndirii noastre artistice pentru a o purta mai departe, necesită o conștiință didactică tot atît de sigură ca și baza culturală și profesională pe care trebuie să o stăpînească profesorul de teatru. Contactul zilnic cu studentul-actor mi-a fost de un real ajutor, impunîndu-mi mie însumi metoda de predat. Sistemul acela vechi de a profesa „ex catedra" nu-și mai are rostul. Studentul e un mugure de om și nu poate fi înșelat; el însuși trebuie să creadă, așa încît onestitatea în învățămînt, ca principiu metodic, se cere a fi cu caracter de reciprocitate. Această onestitate, care caracterizează astăzi relațiile dintre maestru și student, își trage sursa din forța morală a partidului.

★

Rezultatele mele artistice — generos răsplătite prin titluri și decorații — nu le-aș fi putut obține dacă nu aș fi dispus de condiții excepționale, morale și materiale, de muncă, — dacă nu m-aș fi bucurat de îndrumarea permanentă a partidului, dacă nu i-aș fi ieșit în calc cu însumi cu dragoste și respect. Nici succesele de pînă acum, nici recompensele, nu mi-au domolit elanurile și nu mă îndeamnă la contemplație ci, dimpotrivă, au aprins mai viu, în mine, focul creațiunii. Nu mi-am împlinit încă sarcina pe care mi-am impus-o. Aș vrea să spun ca Matei Millo: „Mi se umple sufletul de bucuria zilelor ce vor veni..."; dar nu am făcut încă deajuns pentru aceste zile care — sînt convins — vor veni în această a doua jumătate de veac a vieții mele, mereu mai luminoase, nemăsurat mai luminoase decît cele din prima jumătate..

Ion FINȚEȘTEANU
artist al poporului

O echipă victorioasă

Am vizionat noul film romînesc Valurile Dunării. *M-a bucurat mult faptul că de această izbîndă a cinematografiei noastre nu sînt străini scriitorii. Francisc Munteanu și Titus Popovici au meritul, cred de a fi realizat, într-o formă superioară celor de pînă acum, o adevărată „conlucrare" între scriitori și cineaști. E un adevăr că adaptarea scriitorului la necesitățile teatrului și filmului nu-i un proces chiar atît de simplu.*

În fața candorii mătăsoase a hîrtiei, de pildă, romancierul pare singurul său stăpîn. E singur responsabil de izbînzi sau de înfrîngeri, de entuziasme sau dezastre. Singurătatea lui e creatoare, tăcerea elocventă, riscul global.

Alta-i situația cînd romancierul devine dramaturg. Lîngă el, în spate sau în rînd cu el, nu rareori înainte, se ivesc tovarăși în procesul de creație, regizorul, scenograful, actorii. Cei care dau glas și carne grafiei, cel care conduce echipa, strunind-o. Echipa dramatică prelucrează piesa, pînă cînd o transformă în produsul finit, cu „ape" și „focuri" al spectacolului. Răspunderea și munca artistică au devenit colective. Orice șovăială a vreunui membru al echipei (în care s-a încadrat de mult și vechiul nostru romancier) este primejdioasă pentru reușita comună.

Dacă romancierul devenit dramaturg, nu se oprește din drumul său, el nimerește astăzi cu necesitate pe un platou de filmare. Aici, echipa a devenit o armată, regizorul un general, iar travaliul artistic o adevărată campanie, care durează luni sau ani. Cineva, poate fostul romancier, are o „idee", după care se face un „subiect". Apoi se redactează scenariul și altcineva se îngrijește de „dialog". Muzică, trucaje, fotografie, operatori. Actorii dau multe și extenuante reprezentații pînă cînd se pune fixativul pe gesturile lor încremenite în poleiul translucid al peliculei. La sfîrșit, tehnica modernă plimbă mesajul filmului în orașe și sate, în țări și continente. Pe lungă listă a creatorilor operei, scriitorul este și el un nume între altele. Creația lui individuală se valorifică în măsura în care întregul colectiv a vibrat la valorile artei.

În Valurile Dunării *această frățietate între scriitori, regizori, actori, compozitori, operatori, etc. se află la un înalt nivel și garantează succesul filmului. Ba, se pare că lui Francisc Munteanu nu-i lipsește mult ca să treacă din tabăra scriitorilor în cea a cineaștilor. Iată-l regizor secund, lîngă Liviu Ciulei, care se dovedește pe zi ce trece și un actor de înaltă clasă. Există o pasionantă întrecere artistică între temperamentalul Liviu Ciulei și virila sobrietate a lui Lazăr Vrabie. Duelul tovărășesc dintre cei doi artiști nu este singurul. În „turnoi"-ul general al echipei care a realizat filmul se pot deosebi și „tușeurile" lui Theodor Grigoriu compozitor original și expresiv, sau ale lui Grigore Ionescu, operator, un îndrăgostit al imaginii. În această echipă de virtuoși, Irina Petrescu aduce farmecul unei ingenuități subtile, în dezvoltare.*

Am asistat la o victorie de prestigiu a cinematografiei noastre, victorie în care înglobez și conlucrarea izbutită între scriitori și cineaști, înaltul nivel artistic al colectivului, doar în parte citat.

Al. I. ȘTEFANESCU

Scenă din filmul „Valurile Dunării"

Cadru din noul film romînesc „Furtuna"

Eroul comunist în creația mea

IL CUNOSC PE ACEST OM ADEVĂRAT

Pentru mine, ca și pentru ceilalți colegi din generația mea, întîlnirea cu eroul comunist în artă se confundă cu primii noștri pași pe tărîmul teatrului.

Am avut fericirea să mă formez ca actriță în anii democrației populare și am primit în institut educația marxist-leninistă care ne-a deschis porți miraculoase spre înțelegerea oamenilor minunați ai epocii noastre. Am învățat să gîndim sănătos, deslușind sensurile și fenomenele vieții, înțelegînd că în procesul nou de construire a socialismului se naște eroul neegalat, cel mai înaintat al tuturor veacurilor.

Inteligent, combativ și dotat cu însușiri morale de o nouă noblețe, eroul zilelor noastre acționează simplu, este modest și spontan, drept și fermecător. Îl cunosc pe acest erou nu numai din textele autorilor de teatru. L-am văzut viu, muncind și iubind, urînd și sperînd, luptînd și obținînd victorii. Trăiește. Vine adeseori la teatru, iar cînd se recunoaște pe scenă își spune: „Adevărat, acest gest sau acest strigăt este adevărat".

Și abia atunci interpretul de pe scenă este împăcat și mulțumit, simțind în căldura aplauzelor aprobarea eroilor simpli din sală.

În primele lecții de actorie la institut, profesorii noștri ne-au prevenit că cele mai grele probleme de interpretare le ridică rolurile pozitive. Și ne-au pus la lucru. Fiecare erou tînăr pe care îl interpretam, avea corespondentul lui în viață, fiecare personaj avea bogăția și căldura lui sufletească și de pe atunci am înțeles că nu pot fi repetate aceleași mijloace artistice pentru roluri diferite, fără să greșești față de adevărul vieții, față de marea varietate a tipurilor de oameni înaintați. Toate acestea am început să le învăț căutînd să mă apropii de sufletul cîtorva dintre eroinele „Tinerei Gărzi" (Valia Borț, Uliana Gromova și Liuba Șevtova).

Am interpretat apoi rolul lui Tosea (din „Viață nouă" de Stehlik) a cărui transformare se face sub ochii spectatorilor. Micul vagabond îndărătnic este crescut într-o școală nouă, unde i se insuflă dragostea de muncă și sentimentul demnității umane. Am descifrat cu fiecare rol nou valoarea, conținutul exact al trăsăturilor eticii comuniste. Am trăit împreună cu Marica din „Caleașca de aur" de Leonov, revelația purificării morale prin alegerea drumului drept, luminat de exemplul unor eroi ca Timoșa. Rostind replicile Nadejdei din „Căsuța de la marginea orașului" sau ale Olgăi din „Ani de pribegie", situîndu-mă cu Bikova (din „O chestiune personală" de Alexandr Stein) pe poziția apărării adevărului și a cinstei omului adevărat, am făcut eu însămi o școală de neuitat care mi-a dezvăluit alte taine ale conștiinței umane și m-a înarmat mai puternic pentru viață. Cu Ioana din „Surorile Boga" am priceput mai bine sensul sacrificiului pentru cauza colectivă, înțelesul renunțărilor dureroase în favoarea înaltelor comandamente morale.

Rolul care mi-a dat cele mai multe griji a fost Magda Zapan din „Arcul de triumf" de A. Baranga. Pentru prima dată făceam cunoștință cu o comunistă ilegalistă pe umerii căreia stătea sarcina de a organiza și conduce celulele de partid dintr-un oraș de provincie din țara noastră înainte de momentul eliberării.

Nu aveam nici vîrsta personajului și nici experiența celor care au trăit din plin aceste clipe. A urmat o perioadă lungă de documentare. Am cunoscut tovarășe încercate în lupta din ilegalitate a partidului nostru. Le-am urmărit în activitatea lor de zi cu zi, la slujbă, la ședințe, acasă, împrumutînd cîte ceva din energia, ponderea, siguranța și priceperea lor. Dacă n-am reușit pe deplin, rolul a constituit totuși pentru mine un moment decisiv în maturizarea mea artistică.

Eroul pozitiv este un exemplu pentru spectator dar, în primul rînd, pentru tine, cel care îi dai viață. Personajul întruchipat se îmbogățește prin ceea ce îi dăruiești mai bun, dar el este, totodată cel care te răscolește adînc, influențînd considerabil asupra propriului tău caracter.

Izbînda îți dă sentimentul că ți-ai adus aportul

Silvia Popovici și Mihai Fotino într-o scenă din piesa „Surorile Boga" de Horia Lovinescu, la Teatrul Național „I. L. Caragiale".

tău modest la uriașa muncă de construire a socialismului. Cu aceste gînduri aștept viitoarele mele roluri și cu nădejdea că ele vor însemna cu adevărat un ajutor frățesc pentru judecătorii noștri supremi, spectatorii din fiecare seară.

Silvia POPOVICI
Actriță
Teatrul Național „I. L. Caragiale"

CRONICA DRAMATICĂ

„SECUNDA 58" de Dorel Dorian

(Teatrul C. Nottara)

Înainte de a fi scris piesa intitulată „Dacă vei fi întrebat...", tînărul semnatar al acestei construcții dramatice ingenioase prezentase spre lectură unor teatre întîia sa lucrare închinată scenei: „Secunda 58". Ambele debuturi își propun să dezbată o problemă de înaltă însemnătate reluată în etape succesive, dar nu la o egală adîncime. Cum am mai observat într-o cronică la prima sa piesă jucată, Dorel Dorian se situează cu „Secunda 58" la o altă profunzime, deoarece aci chemarea sa certă pentru meșteșugul textelor scenice se aplică unui material de viață cunoscut, în care oamenii capătă contururi sensibile și încep a se defini caracterologic prin replici vii, străbătute de curentul autenticității la o tensiune cu totul apreciabilă.

În centrul celor două drame, se află pusă cu o severă stăruință problema răspunderii omului față de colectivitate. „Secunda 58" are meritul de a răspunde la această problemă cu expresivitatea unui conflict veridic care elaborează convingător un răspuns izvorît din superioritatea eticei comuniste.

★

Drama ibseniană inaugurase era teatrului de idei punînd în lumină opoziția individ-societate și rădicînd, dintr-o greșită perspectivă, în sfera generalităților o situație proprie unei anume orînduiri, unor anume relații sociale. Cu această eroare în suflet ibsenienii au izbutit remarcabile accente de critică dar au sfîrșit prin a-și frînge mîinile în crepusculul străjuit de un orizont limitat. Strigătul dureros al doctorului Otto Stockmann s-a prefăcut în hohot sarcastic la Shaw și s-a trezit apoi claustrat fără scăpare în fundătura metafizicei pirandeliene. Pe o altă paralelă la dilema ibseniană, după ce capătă în dramele lui Cehov culoarea unei dezbateri sociale ardente, acest strigăt de furie al demnității umane sufocate de filistinismul burghez a trecut renăscut în opera lui Gorki unde a întîlnit dezlegarea mult așteptată. La fiecăra ideilor revoluției proletare care pătrund biruitoare în casa condamnatului la moarte Egor Buliciov, controversa îmbătrînită enunțată în dramele de la sfîrșitul veacului trecut a fost tradusă în termenii săi reali și rezolvată cu o acută limpezime. Contradicția dintre individ și societate a căpătat în mod firesc, în viață ca și în literatură, aspectul relațiilor dintre om și revoluție. Coborîrea din turn, ieșirea în stradă, intrarea în luptă au pus tuturor în zeci de variante problema grea a răspunderii, chemarea drastică la datoria civică.

În literatura noastră nouă această chestiune fundamentală s-a ivit în nenumărate chipuri. Ea a apărut cum era și firesc cu o deosebită acuitate pe tărîmul dramaturgiei, în genul dificil al confruntărilor dramatice de prim plan. Atunci cînd un scriitor tînăr, atras de magia scenei, își face intrarea în teatru cu două piese închinate acestei dezbateri esențiale și nu cîrtițelor zgîbîi pe mici subiecte simpatice, acest lucru vorbește despre maturizarea întregii noastre vieți literare, într-un chip îmbucurător. Înfățișînd mai sus linia de dezvoltare istorică a problemelor care l-au atras și pe autorul „Secundei 58" nu am intenționat să ținem cu orice preț lecții pedante. Desigur, Dorel Dorian nu este încă un dramaturg de prima mărime și nici nu putem ști cu siguranță dacă va deveni unul, mîine. Așezat în perspectiva unor precedente de înalt prestigiu, piesa sa încă fragilă primește însă investitura dramei de idei și se înscrie la această rubrică printre lucrările care beneficiază de luminile unei concepții înaintate despre lume și societate. Dar care este, în fond, substanța acestei drame juvenile, redactată cu o certă pasiune pentru problemele capitale ale vieții noastre?

★

Cele șase sau șapte personaje din prima linie a dramei sînt chemate pe rînd în fața obligației de a-și măsura viața cu etalonul înalt al împlinirii răspunderilor de ordin social. În primul act patru oameni: Ștefan Mareș, turgie a realismului socialist au așezat problema raporturilor dintre om și colectivitatea umană în perspectiva socialismului biruitor.

Tema răspunderii fiecărui om cinstit față de destinul colectivității din care face parte a devenit, pe bună dreptate, proprie unui mare număr de lucrări dramatice legate nemijlocit de dezbaterile ideologice ale epocii noastre. Raporturile între individ și societate au căpătat în mod firesc, în viață ca și în literatură, aspectul relațiilor dintre om și revoluție. Coborîrea din turn, ieșirea în stradă, intrarea în luptă au pus tuturor în zeci de variante problema grea a răspunderii, chemarea drastică la datoria civică.

sentimentala Vali, scrupulosul inginer Tunsoiu, și Ailincii formează primul careu de caractere confruntate cu supremul comandament moral al respectării îndatoririlor obștești.

Acțiunea piesei se petrece pe un șantier de construcție, iar cei patru s-au aflat într-o noapte la datorie, în cabina de comandă a centralei electrice. O defecțiune neașteptată a cerut intervenția rapidă a unuia dintre membrii echipei de serviciu, dar gestul salvator a fost săvîrșit în simbolica secundă 58, cu două secunde doar înainte de producerea ireparabilă a catastrofei. Cine a tras maneta? De ce atît de tîrziu?

Este de observat că, spre deosebire de piesa „Dacă vei fi întrebat", unde tensiunea provocată de anchetarea unui „caz" enigmatic ține în picioare întregul edificiu al dramei, „Secunda 58" acordă interes mișcărilor sufletești ale personajelor, părăsind tentația senzaționalului de suprafață. Am putea spune că și pentru autor intervine în desfășurarea acțiunii o... secundă 58, în care spectacolul exterior este părăsit pentru a aborda discuția de idei. Într-adevăr, caracterul enigmatic al primului act se dovedește a fi o sprintenă introducere expozitivă în acțiunea propriu-zisă, unde termenii conflictului devin, pe bună dreptate, graviși complicați.

De fapt, după careul prim de eroi trași la răspundere, personajele sînt regrupate în diferitele ipostaze ale problemei pe care este clădită piesa. Un alt careu solicitat să țină seama de cerințele morale ale societății noi îl formează în actele următoare inginerul Banu Mareș, fratele său Ștefan, secretarul de partid Lupu Aman și tînăra ziaristă Domnica Rotaru. Pentru fiecare dintre aceștia se creează și este rezolvată pozitiv obligația alegerii între pornirea oarbă, individualistă spre împlinirea unei fericiri obținute oricum și respectarea codului moral al unei clase care pleacă de la ideea respectării celorlalți oameni și a dreptului fiecăruia la bucurie. Bătrînul inginer Tunsoiu este citat individual într-un alt proces etic privind chestiunea atitudinii față de colectivitate, atunci cînd i se cere să accepte cuplarea proiectului său cu cel al altor specialiști.

Dintre aceste aspecte multiple ale dezbaterii pasionante în jurul noțiunii de răspundere, unele sînt rezolvate radical, altele rămîn în stadiul de schiță. Esențial este însă faptul că, deși acțiunea se petrece în biroul inginerului șef, atmosfera proprie șantierelor socialismului pătrunde în scenă prin conținutul replicilor rostite, prin caracterul nou, proaspăt al unora dintre soluțiile propuse problematicii omenești care însuflețește acțiunea piesei.

Sîntem pe deplin conștienți de scăderile piesei lui D. Dorian. Unele probleme ridicate, cum ar fi de pildă aceea a influenței colectivului muncitoresc în formarea conștiinței unor oameni temporar rătăciți nu este dusă pînă la capăt. Transformarea lui Ștefan Mareș este pripită. Aman, secretarul de partid este menținut exclusiv (și excesiv!) în planul sentimental. Intervențiile sale în problemele mari ale șantierului, pasagere și convenționale, nu izbutesc să creeze întreaga imaginea activistului, chemat mereu să facă față marilor sale răspunderi. Alte personaje promițătoare la prima lor apariție, sînt abandonate în cursul acțiunii. Vali — de pildă — părea gata să ne spună o poveste emoționantă pe care nu mai avem prilejul s-o auzim. Dumitru Ailincii se menține în limita unei apariții pitorești. Intervenția învățătoarei Ana Petrescu, aduce în final o notă de didacticism și o tonalitate dulceagă care scade din autenticitatea ultimului act. La acestea trebuie să adăugăm simbolistica facilă a unor replici aluzive, care nu vin în ajutorul relifierării acuității conflictului dramatic. Toate aceste deficiențe, unele provenind din lipsa de experiență, iar cele mai multe dintr-o grăbită tratare a problematicii pe care s-a angajat piesa trebuiesc înfățișate răspicat și clar. Nu ne îndoim, însă, că autorul „Secundei 58" a înțeles singur cîte neîmpliniri mai sînt în țesătura piesei sale, cu care are meritul de a se fi situat în miezul procesului de formare a conștiinței omului epocii socialiste.

Tînărul autor a absorbit în compoziția dramei nu puține sugestii și influențe ale unor scriitori mai noi sau mai vechi. S-a vorbit, pe bună dreptate, de umbra lui Sebastian, prezentă mai ales în compartimentul liric, unde repartiția sarcinilor dramatice între cei trei bărbați cîștigați de apariția Domnicăi, ca și farmecul proaspăt al eroinei amintesc de unele preferințe ale autorului „Jocului de-a vacanța". Momentul imaginarei goane prin ploaie (stîngaci redactat de D. Dorian) descinde din incantațiile lirice ale lui Giraudoux, iar unele replici înflorite metaforic urmează experiența unui dramaturg romîn contemporan (Al. Mirodan), nu cu mult mai vîrstnic decît autorul „Secundei 58". Ceea ce ni se pare important este însă să menționăm că, dincolo de influențele inerente perioadei de formare a unui nou scriitor, „Secunda 58" vădește semne de originalitate. Dorel Dorian a abordat cu prea multă seriozitate o temă esențială eticii comuniste pentru a nu converti, în bună măsură, influențele la o gamă cu accente vii, inedite.

Cu pași nesiguri, deocamdată, Dorel Dorian a pășit totuși pe magistrala marilor probleme, îndemnat de curajul eroilor săi pe care i-a cunoscut pe șantierele construirii socialismului. În ciuda slăbiciunilor sale, „Secunda 58" este o piesă cu certe calități. Dacă va descifra cu rîvnă tainele vieții interioare a electricianului Ailincii și a tovarășilor săi dincolo de savoarea limbajului colorat, Dorel Dorian va descoperi neîndoielnic marile zăcăminte ale noului și se va simți obligat să-și făurească unelte potrivite explorării unor asemenea bogății mirifice.

★

Piesa unui scriitor tînăr a fost pusă în scenă de un regizor din aceeași generație. Autorul, directorul de scenă, ca și marea majoritate a interpreților au învățat să facă artă în anii societății socialiste și au participat la spectacol cu o însuflețire particulară, izvorîtă din legătura lor nemijlocită cu problematica textului dramatic.

Nu trebuie să simplificăm lucrurile și ni se pare, desigur, inacceptabilă ideea după care un spectacol pe teme și cu personaje contemporane necesită o mai sumară tratare compozițională a tipurilor. Dimpotrivă, trebuie cu orice preț evitată conturarea schematică, superficială, a unor roluri cu sarcini complexe; nu trebuie îngăduită confundarea legăturii afective între artiști interpreți și eroii unor piese de azi, cu dispariția obligației de a sublinia caracterele de o infinită varietate ale acestor eroi. Dintre interpreții „Secundei 58" la Teatrul „C. Nottara", numai Aurel Gioranu (care repetă cu o stăruință obositoare aceeași dezinvoltură băiețească de „șmecher") și — în mai mică măsură — Tatiana Iekel, săvîrșesc greșeala de a se juca pe sine, de a renunța la obținerea unui contur propriu personajului respectiv. Domnica Rotaru în interpretarea Tatianei Iekel are, fără îndoială, momente bune dar seamănă uimitor cu celelalte fete visătoare înterpretate de aceeași actriță în ultimii ani, își găsește cu greu — și numai în răstimpuri — glasul său propriu.

Regia (Radu Penciulescu) a asigurat, într-o mare măsură, autenticitatea acțiunii, nu atît prin pregătirea unor momente lirice disparate, ci mai ales prin evidențierea profilurilor morale ale cîtorva dintre principalii protagoniști ai dramei. Este, astfel, pentru întîia dată cînd îl vedem pe Iurie Darie abdicînd de la linia stereotipă a junilor impetuoși. O victorie cu totul remarcabilă o repurtează, însă, Boris Ciornei (Lupu Aman) care se ține departe de orice stridențe, cu o încredere desăvîrșită în forța emoțională a jocului sobru, discret. Actorul trebuie să evite, însă, permanentizarea unui aer suferind, excesul de tristețe nepotrivit datelor morale ale comunistului Lupu Aman. Alături de virtuozitatea cunoscută a unui vechi maestru al scurtelor apariții ca N. Tomazoglu (inginerul Tunsoiu) tînărul Amza Pellea (Ailincii) ne-a suprins prin linia fermă, de o reală savoare, acordată unui personaj cărula textul nu-i acordă însemnătatea cuvenită. Iulian Necșulescu (Banu Mareș) remarcabil în scenele de dispută ideologică, a cunoscut în scenele de poezie dificultatea trecerii firești de la sobrietatea inițială proprie comportării inginerului-șef, la tonalitatea tînerească a unui vîs de dragoste.

Este un ritm optimist în spectacolul Teatrului Nottara care nu rezultă dintr-o cadență grăbită a mișcării, ci din menținerea neîntreruptă a însufleririi discuției pe teme etice. Regia a asigurat acțiunii un decor simplu și luminos (semnat de Marga Ene) care a prezentat de la prima ridicare de cortină cartea de vizită a acestui spectacol, străbătut de pathosul ideilor prețioase ale moralei comuniste.

V. MINDRA

Turneul soliștilor romîni în India, Indonezia și Egipt. *Valentina Massini, Gelu Barbu, Livia Liseanu, Traian Popescu și Al. Șumschi la sosirea în capitala Indiei.*

Succese ale artei interpretative românești

Izbînzile repurtate în ultimii ani de solii noștri artiștici peste hotare se înscriu în rîndurile consecințelor directe ale mărețului program de construcție a socialismului. Mergînd în același pas rapid cu oamenii muncii din țara noastră, artiștii au adus Republicii Populare Romîne lauri bogați pe cele mai variate tărîmuri ale artei. Să ne oprim puțin asupra unora dintre aceste izbînzi.

De cînd există el, Teatrul Național nu întreprinsese niciun turneu oficial în străinătate. În 1956, colectivul său a trecut pentru prima dată granițele țării, plecînd la Paris, unde în cadrul Festivalului „Teatrul Națiunilor" a înregistrat un uriaș succes.

Un an mai tîrziu, nu numai în țară, ci și în orașul lui Goldoni, la Veneția, Teatrul Național „I. L. Caragiale" strălucea din nou cu piesa „Bădăranii."

A mai trecut un an și a avut loc triumfalul turneu al aceluiași Teatru Național în Uniunea Sovietică, unde căldura și entuziasmul publicului nu au avut egal decît în căldura și entuziasmul cu care cronicarii dramatici subliniau calitățile actorilor noștri, ale regizorilor și scenografilor, ale dramaturgiei noastre originale.

Tot în Uniunea Sovietică, turneul Filarmonicii de Stat „George Enescu" din București a constituit, după expresia publicației „Sovetkaia Kultura", „unul dintre cele mai importante evenimente ale stagiunii simfonice din U.R.S.S.".

De altfel, Filarmonica de Stat „George Enescu" este un colectiv care călătorește mult. El a concertat pînă acum de două ori în R.P. Polonă, de două ori în R. Cehoslovacă, în R. P. Ungară, R. P. F. Iugoslavia, Finlanda și Suedia. În aceste două din urmă țări, tradiționala răceală nordică a dispărut cu desăvîrșire cu prilejul concertelor Filarmonicii noastre. Critici muzicali temuți și exigenți au elogiat fără parcimonie calitățile excepționale ale orchestrei bucureștene. Iată o mostră: „Stockholms-Tidningen" scria printre altele: „Ce orchestră! Concertul ei a fost o experiență pe care puțini dintre noi au trăit-o înainte. Auditorii, în unanimitate, au fost entuziasmați după fiecare bucată, aplauzele au căpătat forme meridionale, se bătea din palme, se striga bravo. Pe bună dreptate! Pînă și subsemnatul, vechi și experimentat critic, a plecat uimit, mișcat și entuziasmat!"

Alte colective ale noastre au dus pînă departe faima artei românești. După ce a jucat în Cehoslovacia și Albania, după ce nu numai că a făcut un turneu în Republica Arabă Unită, dar a contribuit în modul cel mai direct la crearea primului teatru de păpuși egiptean, Teatrul „Țăndărică" a întreprins un important turneu în Republica Federală Germană.

Ansamblurile de cîntece și dansuri populare din patria noastră au făcut cunoscute jocul și muzica folclorului romînesc, din Franța pînă în Republica Populară Democrată Coreeană, din Birmania și Ceylon pînă în Republica Democrată Germană. În brumoasa țară a Galilor, ca și în însorita Sicilie, juriile concursurilor de cîntece și dansuri populare au avut aceleași reacții față de ansamblurile noastre: le-au acordat premiul I.

Premiile luate de colectivele și artiștii noștri individuali la diferitele competiții internaționale sînt de altfel atît de numeroase încît o citare a lor ar fi cu neputință într-un cadru restrîns, ca cel al acestui articol. La Festivalurile mondiale ale tineretului și studenților, întrebarea pe care și-o pun „suporterii" artiștilor noștri nu este dacă am luat vreun premiu, ci cîte premii am obținut. La concursuri de mare prestigiu, artiștii noștri au recoltat de asemenea lauri: Ștefan Ruha la „Ceaikowski" (Moscova) și „Marguerite Long-Jacques Thibaud" (Paris), Ladislau Konya la Geneva și Toulouse, Dan Iordăchescu la Berlin, Salzburg, Toulouse și Viena, Teodora Lucaciu la Toulouse, Nicolae Herlea și Maria Voloșescu la Verviers, Cornel Fînățeanu la Viena și Geneva etc., etc.

Dirijorii și soliștii noștri instrumentali și vocali au fost prezenți în aproape toate țările Europei și în numeroase țări ale Asiei și Africei. George Georgescu, Mircea Basarab, Mihai Brediceanu, Mircea Cristescu, Valentin Gheorghiu, Ion Voica, Ștefan Gheorghiu, Zenaida Pally, Arta Florescu, Garbis Zobian, Elena Cernei, Mihai Constantinescu, Iolanda Mărculescu, Ionel Tudoran, Valentin Teodorian, Lya Hubic, Vladimir Orlov, Radu Aldulescu și foarte mulți alții au fost aplaudați și bisați pe nenumărate estrade de concert și scene internaționale.

Chiar atît de sumar cum a fost expus, se poate vedea lesne cît de pozitiv este bilanțul de activitate cu care se prezintă artiștii noștri în fața celui de-al treilea Congres al Partidului Muncitoresc Romîn. Nu încape îndoială că Directivele care vor fi adoptate la Congres vor constitui un puternic stimulent pentru un avînt și mai mare al artei noastre interpretative și implicit pentru dobîndirea unor succese și mai de seamă ale artiștilor noștri peste hotare.

N. MINEI

Semnificația unui turneu

Așa cum era de așteptat, dansatorii romîni s-au simțit în Bulgaria ca acasă; realitatea socialistă a țării vecine și prietene ca și limbajul comun al artei, au dat naștere unei înțelegeri spontane și reciproce. Soliștii baletului romînesc au venit în contact cu dansatorii bulgari încă de mai demult, la Concursurile internaționale ținute în diverse capitale europene cu prilejul Festivalurilor mondiale ale tineretului și studenților. Turneul recent de la Sofia este însă mai mult decît o luare de contact. Pentru prima dată am avut ocazia de a ne afirma peste hotare, nu prin cîteva individualități, ci printr-un colectiv unitar, închegat, capabil să dea măsura întreagă a posibilităților noastre artistice.

Colectivul de balet al Teatrului de Operă și Balet al R.P.R. s-a prezentat la Sofia cu trei spectacole: „Romeo și Julieta" de S. Prokofiev, două balete românești — „La pîrîu" de M. Jora și „Pricuiciul" — de Z. Vancea, completate cu „Tricornul" de De Falla și „Lacul lebedelor" de P.I. Ceaikovski — fiecare din acestea în două distribuții. În felul acesta s-a dat posibilitatea tineretului să-și afirme calitățile, ceea ce s-a și întîmplat cu prisosință. Putem spune cu mîndrie că încrederea și entuziasmul publicului din Sofia au crescut de la un spectacol la altul, culminînd într-o adeziune totală. Era, de altfel, răsplata firească a unui efort colectiv deosebit: ansamblul s-a arătat disciplinat, plin de însuflețire și, mai ales dăruit cu totul unei puternice pasiuni artistice. Aplauzele recoltate la scenă deschisă și la căderea cortinei, ne-au convins că dunga luminoasă a rivaltei n-a fost decît o graniță simbolică, dansatori și spectatori contopindu-se într-o singură vibrație de artă.

Trebuie să menționez aici bucuria aparte pe care ne-a dat-o constatarea că cele două balete românești au găsit un larg și cald răsunet în rîndurile spectatorilor bulgari. Presa bulgară a subliniat valoarea coregrafiei noastre, elogiind pe maeștrii de balet Oleg Danovski, Vasile Marcu și Tilde Urseanu, pentru prospețimea, originalitatea și fantezia lor creatoare.

O mențiune deosebită se cuvine orchestrei Teatrului de Operă din Sofia, condusă de dirijorul Cornel Trăilescu, care, deși avînd la dispoziție un timp limitat, și-a însușit pe deplin partiturile, asigurînd cu prestigiu latura muzicală a spectacolelor și contribuind la succesul obținut.,

Impresiile din sala de spectacol au fost confirmate ulterior, în cadrul unei întîlniri pe care dansatorii noștri au avut-o cu dansatorii și oamenii de artă și muzică din Sofia.

Cu acest prilej s-a procedat la un adevărat schimb de experiență: s-au purtat discuții nu numai pe marginea spectacolelor noastre, dar s-au dezbătut și probleme legate de întreaga activitate — de la metode de lucru pînă la proiecte de repertoriu — a teatrelor de balet de la noi și din țara prietenă. Discuțiile s-au dovedit rodnice, atît în ceea ce privește schimbul reciproc de sugestii și idei, cît și apropierea sufletească dintre noi și dansatorii bulgari.

Semnificația acestui turneu nu se reduce însă la experiența personală a celor ce s-au bucurat de el, ci se înscrie în aria largă a relațiilor culturale menite să contribuie la dezvoltarea prieteniei între toate popoarele iubitoare de pace.

Irinel LICIU
artistă emerită

„Urez succes Florichii Cordescu"

(prin telefon de la Moscova)

Pictorița romînă Florica Cordescu, ale cărei desene au fost înfățișate nu demult, la expoziția organizată la Moscova, mi-a lăsat, cu desenele ei, executate cu mare măiestrie, o impresie admirabilă. Linia simplă, vie, a desenelor ei exprimă minunat psihologia oamenilor, pe care îi desenează cu marea simplitate pe care îi-o dă adînca înțelegere.

Florica Cordescu este o pictoriță de mare talent. Îi doresc din toată inima noi succese în munca de creație.

M. S. SARIAN
artist al poporului al U.R.S.S.

„Vom colabora în lupta pentru progresul științei și civilizației"

(Declarațiile academicianului A. Orlandos, secretar general al Academiei din Atena)

Timp de cîteva zile ne-a vizitat țara dl. Anastasios Orlandos, secretar general al Academiei din Atena, Filolog, arhitect și arheolog, dl. Orlandos este o personalitate de seamă a culturii grecești.

Domnia-sa este secretar general al Institutului de arheologie și profesor de arheologie bizantină la universitatea din Atena. Pînă de curînd a deținut și o catedră la școala de arhitectură. Timp de mai mulți ani, A. Orlandos a condus direcția de restaurații din cadrul ministerului educației.

Dl. Orlandos a făcut o declarație revistei noastre în care s-a referit pe larg la relațiile pe tărîmul științei dintre R.P.R. și Grecia:

— Trebuie să mulțumesc Academiei R.P.R. pentru invitația făcută de a vizita țara dumneavoastră. Scopul principal al vizitei mele este strîngerea relațiilor științifice între Romînia și Grecia. Au fost făcute începuturi bune, ca vizita eminentului om de știință romîn, dl. A. Joja, președintele Academiei R.P.R., la Atena, și călătoria în țara dvs. a lui Spiros Melas. Dl. Joja a făcut la Atena o comunicare apreciată, intitulată „Prezența lui Aristotel în logica modernă". Eu am prezentat la București, în cadrul Institutului de istorie, comunicarea „Arhitectura Parthenonului", monument la a cărui restaurare am lucrat și eu.

Un pas important în cunoașterea reciprocă s-a făcut pe calea schimbului de publicații științifice. Trebuie să-mi exprim admirația față de progresele realizate de Institutul de arheologie din București. De asemeni organizarea și prezentarea muzeelor dvs. este foarte bună. Trebuie apreciat numărul mare de șantiere pentru cercetări arheologice. Această muncă se desfășoară sub îndrumarea acad. prof. Emil Condurachi, apreciatul arheolog romîn.

În continuarea declarației sale, Anastasios Orlandos s-a referit la vizita făcută în localitățile de pe litoral unde se găsesc ruinele vechilor așezări ale coloniștilor greci.

Am simțit o emoție particulară vizitînd aceste locuri. Ele sînt minuțios studiate iar lucrările științifice ale arheologilor romîni sînt foarte bune.

Aceste urme sînt mărturii elocvente ale legăturilor de mii de ani ale popoarelor noastre care au cunoscut, uneori, în cursul istoriei lor lupte și suferințe comune. De exemplu, dominația otomană și lupta pentru scuturarea acestui jug.

Sperăm că norii care au umbrit timp de cîțiva ani amiciția noastră seculară sînt risipiți. Și că de acum înainte Republica Populară Romînă și Grecia vor colabora în lupta pentru progresul științei și civilizației, independent de deosebirile dintre orînduirea socială și politică a celor două țări.

În încheiere aș vrea să spun că Bucureștiul mi-a lăsat o foarte bună impresie. Este un oraș modern, de factură europeană.

★

Împreună cu dl. Orlandos ne vizitează țara dl. Leandros Vranusis, subdirector al Institutului de istorie medie din Atena. Domnia-sa, care vine pentru a doua oară în Republica Populară Romînă, ne-a vorbit despre vizitele făcute prin țară, exprimîndu-și admirația față de posibilitățile pe care le au oamenii de știință romîni prin condițiile create de stat, care le pune la dispoziție importante mijloace materiale.

TAKÁCS TIBOR (R. P. Ungară)

Orchestra Bucureștilor

— fragment —

Simți? Totu-i numai muzică-n oraș,
un zumzet plin de soare, uriaș.
E burgul primăverii, burgul verii,
vibrîndu-și, fragezi în lumină, merii.
Chiar mersul norilor e muzical,
peste copaci cu cîntecul egal.
Și trena dimineții luminoase
foșnește printre plante, de mătase.
O, răpăit de tobe diafane!
Cad pe pămîntul încălzit, castane.
Arteziene... Infloriri subtile...
De neasemuit, vrăjite zile!

Și cînd, superbe, noile clădiri
și-aprind luminile în amurgiri,
frumoasele lumini în ele-adună
tot farmecul viorilor sub lună,
și susurul fîntînii-arteziene,
și fluiere subțiri, suind alene.
Se dăruie cîntarea cristalină,
în izbucnirea vastă, de lumină,
urcînd pe cerul nopții, în răcoare,
tăcute stele noi, scînteietoare.

În românește de TUDOR ROTARU

OLDRICH VYHLÍDAL (R. Cehoslovacă)

Delta dunăreană

Aici a fost odată un ținut străvechi:
palmele femeilor, cu noduroase vine,
se ridicau spre revărsarea lunii, spre apa străvezie a morții,
spre albele șuvițe ale valurilor, spre marea care se lupta cu cerul
iar în nisipurile albe zvîcnea amprenta Șarpelui;
aici a fost odată un ținut străvechi,
ținut al sărăciei, al răului și-al foamei,
ținutul mohorîților pescari, robi ai uneltelor străvechi,
robi ai viselor și-ai vieții de păianjen în ziua mohorîtă,
în lotci, prin trestiile dese, în păienjenișul deltei
unde soarele arde și apa curge, domoală.

Aici a fost odată un ținut străvechi:
viața se scufunda după pești
sub marama de spumă în care plasa,
vis argintiu, trăgea din greu
iar vîntul șuiera pe mal
în oasele uscate ale peștilor.

Aici e un ținut străvechi și lipovenii
în lotci, ca berzele în cuib,
duc stuful către mare, poate la Sulina;
aici e un ținut străvechi, dar viața e cu totul alta:
ca nicăieri în lume, — pînă cînd toate țările întîneri-vor —
oamenii cresc aici din susul apei,
ca nuferii cînd înfloresc la soare.

Ah, de-aș putea să prind într-un singur cuvînt creșterea asta
pentru ca pescarii să plutească în ea, departe,
prin stuful pe care îl seceră mașinile mînate de mecanici zvelți,
pentru ca în ea să plutească departe, ca niște păsări de apă
lipovenii care trec în lotci
să plutească spre șlepurile cu stuf de aur, în păienjenișul deltei
unde soarele arde și apa curge, domoală...

În românește de GELLU NAUM

contrapunct

Patru zile la rînd au fost prezentate la Paris filme ale lui S.M. Eisenstein, trecere în revistă a totalității operei cinematografice a marelui regizor sovietic.

●

Ultima expoziție a pictorului Bernard Buffet intitulată „Cannes" 1960" a fost primită cu răceală de publicul elegant al vernisajelor. De ce? Găsim răspunsul în rîndurile pe care le reproducem ale criticului Jean Rollin: „Cu surîsuri crispate este primită prezentarea a 34 de tablouri ilustrînd spectacolul cotidian al stațiunii vedetă. Pălării de clown, machiaje cadaverice, priviri pierdute, gulere largi, ochi încercănați și, probabil, sîni falși — pictorul subliniază necruțător anatomia elegantelor sale modele... Este critica unei societăți de îmbuibați și a unui mediu descompus pe care o prezintă Bernard Buffet..."

●

Filmul sovietic „Balada soldatului" a fost achiziționat pentru a fi proiectat în Statele Unite și Canada.

●

La Moscova a apărut o amplă lucrare consacrată vieții și operei lui Maurice Ravel, semnată de G. Cibin. Autorul își însușește, în concluzie, opinia lui Prokofiev care îl considera pe Ravel ca „unul din compozitorii contemporani cei mai marcanți".

●

Ziarul sovietic „Les nouvelles de Moscou" publică o scrisoare a Galinei Ulanova în care se spune: „Informațiile apărute în ziarele străine care afirmau că am părăsit scena nu sînt exacte... Nu am părăsit scena și continui să dansez la „Teatrul Mare" în măsura în care lucrul nu-mi dăunează sănătății. Altădată participam la 4—6 reprezentații, acum la 2—3 pe lună. Aceasta îmi permite să mă consacru unor activități noi pentru mine: învățămîntul și regia". Ulanova arată, în încheierea scrisorii, că în cadrul turneului pe care-l va întreprinde în țările scandinave, va dansa în „Giselle": „Sper că acest turneu nu va fi ultima mea apariție pe scenă în străinătate". Admiratorii din întreaga lume a marii dansatoare sînt încîntați de această știre.

●

Profesorul american Winston MacDaniel a fost concediat de la un liceu din San Antonio (Texas) pentru că a încercat să prezinte cazul avionului „U—2" în adevărata sa lumină. Pe cealaltă coastă a Atlanticului, în Anglia, elevii unei școli din sudul țării au fost victimele anchetei poliției deoarece — auziți ce crimă! — s-au interesat (notați, numai interesat) de chestiuni ca dezarmarea nucleară și politica rasială (nu cumva rasistă?) a guvernului Africii de Sud. Zelul poliției se pare că nu a fost apreciat de opinia publică, deoarece chestiunea a ajuns în dezbaterea Camerei Comunelor în urma unei interpelări adresate de deputatul laburist Griffiths ministrului englez al educației, sir David Eccles.

Profesori concediați, elevi sub anchetă sau „democrația lumii libere".

ROMÎNIA PESTE HOTARE

PABLO NERUDA:

Salut Romîniei noi!

Cred că dezvoltarea liniștită și hotărîtă a Republicii Populare Romîne ar fi de ajuns pentru a arăta adevărul cauzei socialismului.

În marile țări ale Americii Latine, cu mai multă populație și bogății pe teritoriul lor, nu se construiește nici măcar o mică mașină de scris.

Trăiască tractoarele romînești! Trăiască arhitectura clară și luminoasă a noilor arhitecți romîni! Trăiască veselia noii Romînii fecunde și în plină dezvoltare!

15 iunie 1960

BERNARD HEINZE (Australia)

Directorul Conservatorului din Sydney.

Ce să spun despre Romînia? Voi spune simplu, că o iubesc. De ce? Pentru că nu mă simt aici ca un străin. Imensa activitate artistică și culturală creează o atmosferă al cărei farmec te copleșește. Și eu nu sînt o excepție.

HOBLAND ROBERTS (S. U. A.)

membru al Biroului Consiliului Mondial al Păcii

Întocmai ca Marco Polo am descoperit aici o lume nouă, plină de viață, puternic unită, legată de toate celelalte țări socialiste, o lume creatoare și plină de personalitate. Peste tot pe unde am trecut, la București ca și la Orașul Stalin, la Tîrgu Mureș ca și la Bicaz, Romînia este astăzi un uriaș șantier.

ARTHUR KAHN (S. U. A.)

scriitor

În jurul anilor 30 ai secolului nostru a fi „Un american la Paris" însemna a duce o viață interesantă din punct de vedere intelectual. Eu cred că în prezent este mai interesant să fii un american la București. Ceea ce este pasionant în acest oraș și ceea ce nu poți vedea nici la Paris nici la New York este faptul că omul asistă la transformări imense: pasionantă de asemenea este desfășurarea unei energii extraordinare pentru construirea unui viitor nou. În această vastă acțiune nici un aspect al vieții nu este neglijat.

Prof. K. P. Sádlo (R. Cehoslovacă), președintele juriului internațional, înmînează solistei romîne Iulia Buciuceanu-Boicu diploma și premiul al II-lea, obținute la concursul internațional de canto, din cadrul Festivalului „Primăvara la Praga."

Director: Acad. ZAHARIA STANCU. Colegiul redacțional: Acad. MIHAI BENIUC, MARCEL BRESLAȘU, EUSEBIU CAMILAR, membru corespondent al Academiei R.P.R., PAUL GEORGESCU (redactor șef), EUGEN JEBELEANU, membru corespondent al Academiei R.P.R., ION MIHAILEANU, V. MINDRA (redactor șef adjunct), MIHAIL PETROVEANU (redactor șef adjunct), CICERONE THEODORESCU, ION VITNER.

REDACȚIA: București — B-dul Ana Ipătescu 15, Telefon 12.74.26; 11.39.36. ADMINISTRAȚIA: Șos. Kiseleff nr. 10, Telefon: 17.07.99. ABONAMENTE: 3 luni 6,50 lei; 6 luni 13 lei; 1 an 26 lei. Tiparul: Întreprinderea Poligrafică nr. 2, Str. Brezoianu 23—25.